

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE MUALLİM NACİ'NİN
"ÖMER'İN ÇOCUKLUĞU" ADLI ANISININ B1 SEVİYESİNE
UYARLANMASI VE OKUDUĞUNU ANLAMA BECERİSİNE ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nida Dilara YILDIZ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Türkçe Eğitimi Programı

HAZİRAN, 2024

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE MUALLİM NACİ'NİN
"ÖMER'İN ÇOCUKLUĞU" ADLI ANISININ B1 SEVİYESİNE
UYARLANMASI VE OKUDUĞUNU ANLAMA BECERİSİNE ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nida Dilara YILDIZ

(Y2212.014006)

**Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Türkçe Eğitimi Programı**

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Arif BOZAN

HAZİRAN, 2024

TEZ SINAV TUTANAĞI

İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 10.06.2024 tarih ve 2024/10 sayılı toplantısında oluşturulan jüri üyeleri önünde, 28.06.2024 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Nida Dilara Yıldız'ın tezi oy birliği* ile kabul** kararı verilmiştir.

JÜRİ

1. Üye (Tez Danışmanı) : Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Arif BOZAN
2. Üye : Prof. Dr. Selim EMİROĞLU
3. Üye : Doç. Dr. Emrah BOYLU

ONAY

İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 10.06.2024 tarih ve 2024/10 sayılı kararı

(*) Oybirliği/Oyçokluğu hâli yazı ile yazılacaktır.

(**) Kabul kararı hâli yazı ile yazılacaktır.

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Muallim Naci'nin "Ömer'in Çocukluğu" Adlı Anısının B1 Seviyesine Uyarlanması ve Okuduğunu Anlama Becerisine Etkisi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (.../.../2024)

Nida Dilara YILDIZ

ÖNSÖZ

Çalışmamda bana yol gösteren, bilgi birikimini benden esirgemeyen, her zaman ileriye bakmamı sağlayan, sabır ve hoşgörü ile tüm sorularımı cevaplayan Sayın Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Arif Bozan'a; her zaman olduğu gibi bu zorlu süreçte sevgisi ve desteğiyle her zaman yanımda olduğunu hissettiren eşim Umut Yıldız'a; eğitim hayatımda her zaman desteklerini hissettiğim annem Ayten Tarhan ve babam Fecri Tarhan'a; destekleriyle her zaman yanımda olan kardeşlerime ve kendisiyle ilgilenmem gereken tüm zamanlarımızı böldüğüm, oyun oynamak istediği zamanlarda 'Ders çalışmam gerek.' deyip oyununu yarıda kestiğim canım oğlum Ali Kerem'e çalışmam boyunca bana sağladıkları sonsuz destek için teşekkür ediyorum.

Haziran, 2024

Nida Dilara YILDIZ

**YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE MUALLİM NACİ’NİN
“ÖMER’İN ÇOCUKLUĞU” ADLI ANISININ B1 SEVİYESİNE
UYARLANMASI VE OKUDUĞUNU ANLAMA BECERİSİNE ETKİSİ**

ÖZET

Yabancı dil öğretiminde okuma becerisinin geliştirilmesi amacı ile kullanılan metinler eğitim ve öğretimin bir parçasıdır. Metinler vasıtası ile dilin söz varlığını, kurallarını ve düşünce yapısını görürüz. Fakat dil öğrenimine aracılık eden metinlerin özgün hâli ile mi, uyarlanmış hâli ile mi öğrenciye sunulması konusu uzmanların görüş birliğine varamadığı konulardandır. Bazı uzmanlar, yabancı/ikinci dil öğrenenlere özgün metinlerin verilmesinin öğrenciyi dilin doğal ortamına katacağını ifade ederken bazı uzmanlar ise anlaşılmayan metinlerin öğrencide hedef dile karşı dil öğrenme motivasyonunu azaltacağını ileri sürmüşlerdir. Bundan dolayı yabancı/ikinci dil öğreniminde uyarlanmış metinlerin kullanılmasının daha uygun olacağı önerisinde bulunmuşlardır. Bu görüşlerden hareketle özgün metinlerin Avrupa Dil Portfolyosu kazanımlarına göre seviyelendirilip düzeylere göre uyarlanması gerekliliğinin hissedilmesi, çalışmanın önemini ortaya koymaktır. Mevcut çalışmanın amacı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uyarlanmış metin kullanımının öğrencilerin okuduğunu anlama başarısına etkisini ölçmektir. Muallim Naci’nin “Ömer’in Çocukluğu” isimli anı türündeki eser, metin değiştirim ilkelerinden koruma, silme, genişletme, sözcüksel değiştirme ve sözdizimsel değiştirme teknikleri kullanılarak B1 seviyesine uyarlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma desenlerinden yarı deneysel model kullanılmıştır. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni incelenmiş olup İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 seviyesi Ders Kitabı’ndaki B1 seviyesi dil bilgisi yapıları ve söz varlıkları esas alınmıştır. Yarı deneysel modelin kullanıldığı çalışmada İstanbul’da bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören B1 seviyesindeki 10 öğrenciye metnin özgün hâli, yine aynı seviyedeki diğer 14 öğrenciye de metnin uyarlanmış hâli okutulmuş ardından öğrencilerden metnin sonundaki okuduğunu anlamaya yönelik sorulara yanıt verilmesi istenmiştir. Öğrencilerin test sonucunda aldığı puanlar SPSS ile analiz edilmiştir. Alınan sonuçlar, deney grubunun

kontrol grubuna kıyasla daha başarılı olduğunu göstermiştir. Uyarlanmış metne ve uyarlanmamış metne göre okuduğunu anlama başarı testinin gruplar arasındaki farkının anlamlı olup olmadığını test etmek için non-parametrik Mann Whitney-U testi yapılmıştır. Gruplar arasında istatistiksel açıdan $p<0.05$ düzeyinde deney grubu lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Metin uyarlama, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, anı, okuma becerisi, okuduğunu anlama testi.

**ADAPTATION OF MUALLIM NACI'S MEMOIR CALLED "OMER'S
CHILDHOOD" TO B1 LEVEL IN TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS
AND ITS EFFECT ON READING COMPREHENSION SKILLS**

ABSTRACT

Texts used to develop reading skills in foreign language teaching are a part of education and training. We see the vocabulary, rules and thought structure of the language through texts. However, the issue of whether the texts that mediate language learning should be presented to students in their original or adapted form is one of the issues on which experts cannot reach a consensus. While some experts state that giving original texts to foreign/second language learners will involve the student in the natural environment of the language, some experts argue that incomprehensible texts will reduce the student's motivation to learn a language against the target language. Therefore, they suggested that it would be more appropriate to use adapted texts in foreign/second language learning. Based on these views, the need to level the original texts according to the achievements of the European Language Portfolio and adapt them according to the levels is to reveal the importance of the study. The aim of the current study is to measure the effect of using adapted text in teaching Turkish as a foreign language on students' reading comprehension success. Muallim Naci's work in the memoir genre called 'Ömer's Childhood' has been adapted to the B1 level by using the text modification principles of preservation, deletion, expansion, lexical replacement and syntactic modification techniques. A quasi-experimental model, one of the quantitative research designs, was used in the research. The Common European Framework of Reference for Languages was examined and the B1 level grammar structures and vocabulary in the Istanbul University New Istanbul Turkish for Foreigners B1 Level Coursebook were taken as the basis. In the study, in which a quasi-experimental model was used, 10 students at B1 level studying at a foundation university in Istanbul were taught the original version of the text, and 14 other students at the same level were read the adapted version of the text, and then the students were asked to answer the questions at the end of the text regarding reading comprehension.

The scores obtained by the students as a result of the test were analyzed with SPSS. The results showed that the experimental group was more successful than the control group. Non-parametric Mann Whitney-U test was performed to test whether the difference between the groups in the reading comprehension achievement test according to the adapted text and the non-adapted text was significant. A statistically significant difference was detected between the groups at $p < 0.05$ in favor of the experimental group.

Keywords: Text adaptation, teaching Turkish as a foreign language, memoir, reading skill, reading comprehension test.

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ	iii
ÖNSÖZ.....	v
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	ix
İÇİNDEKİLER.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xiii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvii
I. GİRİŞ.....	1
A. Problem Durumu	2
B. Çalışmanın Amacı	3
C. Sınırlılıklar	4
D. Çalışmanın Önemi	4
E. Sayıtlar	5
II. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
A. Dil Nedir?	7
1. Yabancı Dil Öğretimi.....	7
2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi.....	8
B. Avrupa Dil Portfolyosu ve Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçeve Metni ..12	
1. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Programı (Cefr) Düzey Yeterlilik Tanımları	12
C. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Temel Dil Becerileri	13
1. Konuşma Becerisi.....	14
2. Yazma Becerisi.....	14
3. Dinleme Becerisi.....	14
4. Okuma Becerisi	15
D. Okuma Becerisinin Diğer Dil Becerileriyle İlişkisi	16
E. Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisi.....	16

1. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçeve Metni Okuma Becerisi ve Kazanımları.....	17
A. Metin Nedir?	19
1. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesine Göre Metin	21
2. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisinin Kazandırılmasında Edebî Eserlerin Önemi	21
B. Anı Uyarlamanın Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlere Katkısı	22
C. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama.....	23
1. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama Metotları.....	25
III. YÖNTEM	29
A. Araştırmanın Deseni.....	29
B. Çalışma Grubu	29
C. Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Aracı	31
D. Verilerin Analizi	33
E. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliliği	36
IV. BULGULAR VE YORUM.....	41
A. Muallim Naci'nin 'Ömer'in Çocukluğu' Adlı Anısının B1 Düzeyine Uyarlanması.....	41
B. Okuduğunu Anlama Başarı Testi	69
V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	75
A. Sonuç ve Tartışma.....	75
B. Öneriler	78
1. İkinci/Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Uyarlanmış Metinlerin Okuduğunu Anlamaya Etkisine Yönelik Öneriler	78
VI. KAYNAKÇA	81
EKLER	89
ÖZGEÇMİŞ.....	111

KISALTMALAR LİSTESİ

CEFR	: Common European Framework of Reference for Languages
D-AOBM	: Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni
TİKA	: Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
DEDAM	: Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TDK	: Türk Dil Kurumu
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
TÖMER	: Türkçe Öğretim Merkezi
DİLMER	: Dil Merkezi
YEE	: Yunus Emre Enstitüsü
SPSS	: Statical Package for the Social Sciences
N	: Number of Subjects
S.T.	: Sıralama Toplamı
S.O.	: Sıralama Ortalaması
U	: Mann-Whitney U Değeri
Z	: Z skoru
p-	: P değeri
v.b	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
Akt.	: Aktaran
ss.	: sayfa sayısı

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kurum ve Kuruluşların Hazırlamış Oldukları Dil Öğretim Setleri.....	10
Çizelge 2: Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Çerçeve Metinleri Okuma Kazanımları MEB Çeviri Komisyonu (2009: 207-208).....	18
Çizelge 3: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet, Yaş, Ülke ve Ana Dili Değişkenlerine İlişkin Bilgiler	30
Çizelge 4: İç Geçerliği Tehdit Eden Unsurlar	38
Çizelge 5:Dış Geçerliği Tehdit Eden Unsurlar.....	38
Çizelge 6: Katılımcıların Özgün Metne İlişkin Sorulara Verdikleri Doğru-Yanlış Cevap Sayısı ve Ortalama Puanlar	70
Çizelge 7: Katılımcıların Uyarlanmış Metne İlişkin Sorulara Verdikleri Doğru-Yanlış Cevap Sayısı ve Ortalama Puanları	71
Çizelge 8: Uyarlanmış Metin ve Uyarlanmamış Metne Göre Okuduğunu Anlama Başarı Testi Gruplar Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	73

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: D-AOBM Ortak Başvuru Seviyeleri.....	13
Şekil 2: Yabancı/ikinci dil öğretiminde kullanılan metin türlerini göstermektedir (Durmuş, 2013).....	24
Şekil 3: Uyarlanmış Metin Grubu ve Orijinal (Özgün) Metin Grubu Başarı Testi Puan Ortalamaları.....	72

I. GİRİŞ

Gelişen dünyada pek çok insan göç, eğitim, evlilik, ticaret, kişisel ilgi gibi sebeplerle yeni bir dil öğrenme yoluna gitmektedir. Türkiye coğrafi konumunun bir sonucu olarak son yıllarda çeşitli göçlere ev sahipliği yapmıştır. Yapılan bu göçlerin sonucunda da etkileşimler meydana gelmiştir. Bu etkileşimlerin doğal bir sonucu olarak Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi önem kazanmıştır. Erdem (2009), akademik çalışmalar, ticari faaliyetler, diplomatik temaslar, Türklere olan sevgi, Türkiye'yi tanıma vb. amaçlarla Türkçenin öğrenilmek istendiğini ifade etmiştir.

Yabancı öğrenciler için hazırlanmış olan dil öğretim setleri Türkçenin öğretimi açısından en temel materyallerdendir. Ancak bu setler dil öğrenimi açısından ihtiyacı tek başına karşılayamamaktadır. Dil öğreniminin daha verimli ilerleyebilmesi için yardımcı kaynaklara ihtiyaç duyulmaktadır. Yabancı dil öğretiminde, öğrencinin dil seviyesine göre hazırlanmış yardımcı okuma kitapları, hedef dili, kültürü bağlamında da öğrenciye sunması açısından büyük öneme sahiptir. Bu noktada, yabancı dil öğretimi için hazırlanan ve öğrencinin seviyesine göre uyarlanmış yardımcı okuma kitaplarının dili ve kültürü öğrenciye sunmada büyük önemi vardır. Barın ve Güzel (2016), dildeki zenginliğin, inceliğin ve oluşumun ancak okuyarak mümkün olduğunun önemine vurgu yapmışlardır.

Yabancı dil öğretiminde hedef dil seviyesine göre uyarlanmış metinler, öğrencinin hedef dilin ifade zenginliğini keşfetmesinin yanında öğrencide öğrenme isteğini de arttıracaktır.

Yabancı bir dili öğrenirken sadece o dilin söz varlığını, dil bilgisi kurallarını, belirli ifade ve kalıplarını öğrenmeyiz. O dilin kültürel özelliklerini, geleneklerini, inanç sistemini de öğreniriz. Edebî metinler, hedef dilin kültürünü ve düşünce yapısını yansıtmaları açısından en önemli araçlardandır. Lüleci (2010), özgün malzemelerin dili öğrenenlerin iletişim yetilerinin gelişmesine doğrudan katkıda bulunduğunu ve öğrencilerin gerçek dille tanışmasına imkân sağladığını ifade etmiştir. Edebî metinler

ayrıca dilin özel ve derin anlamlar içeren bölümlerini de okura sunması bağlamında önemlidir.

Yabancı dil öğretiminde edebî metinler, Türkçenin söz varlığına etki eden düşünce sistemini yansıtmaları bağlamında önemli konumdur. Ancak bu metinlerin Türkçenin yabancı dil olarak öğretildiği ortamlarda özgün şekli ile mi, uyarlanmış şekli ile mi kullanılması gerekliliği tartışılan bir konudur.

A. Problem Durumu

Okuma, yalnızca sembollerin bilgisini çözmek ve seslendirmekle sınırlı değildir. Okuma, metin içindeki kelimelerin anlamlarını, bu kelimelerin birbirleriyle olan bağlantılarını ve dil bilgisi kurallarının işlevlerini de çözmek demektir. Yabancı/ikinci dil öğretiminde de öğrencilere okuma becerisinin kazandırılması önemli bir hedeftir. Yabancı/ikinci dil öğretiminde okuma becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesi için okuma materyalleri en temel gereçlerdendir. Şimşek (2017) yabancı/ikinci dil öğretiminde okuma kitaplarının, dil öğrenme sürecinde eğitime önemli ölçüde katkı sağladığı belirtmiştir. Ancak yabancı/ikinci dil öğretiminde, okuma becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesi için hazırlanan ders kitapları, çalışma kitapları ve okuma materyalleri yeterli olmamaktadır. Özdin (2020), Türkçenin yabancı dil olarak öğretildiği ortamlarda karşılaşılan en önemli eksikliklerden birinin metinler olduğunu buna ilave olarak yabancı/ikinci dil öğretiminin daha nitelikli ve başarılı olabilmesi için metin çeşitliliğinin artırılması gerektiğini ifade etmiştir. Özgün metinlerin seviyelere uygun olarak uyarlanması öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini geliştirecektir. Durmuş (2013), metin uyarlamanın en önemli yararlarından birinin okuduğunu anlama düzeyini artırarak öz güven sağlamak olduğunu ifade etmiştir. Bu çalışmada belirtilen literatür doğrultusunda edebî türler özelinde uyarlaması sınırlı olan anı türündeki metin uyarlanması ve uyarlanan metnin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuduğunu anlamaya etkisini ölçmek hedeflenmiştir. Ünlütürk (2024) uyarlanmış metinlerin, yabancı/ikinci dil öğrenen öğrencilere daha kolay anlaşılır materyaller sunarak dil öğrenme sürecini zenginleştirdiğini ve okuma becerilerini geliştirmede önemli rol oynadığını ifade etmiştir. Yabancı/ikinci dil öğretiminde, öğrencilerin öğrendiklerini günlük hayatta kullanabilmeleri ve günlük hayatla ilişkilendirebilmeleri için gerçek

yaşamdan metinler seçilmelidir. Ghaffari (2020), ders materyallerinde ve sınıf ortamında metin kullanılırken mektup, gezi yazısı, deneme, anı türünden metinler seçilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde anı türünün kullanılması, dilin işlevsel ve iletişimsel özelliklerine vurgu yapmaktadır. Ayrıca öğrencilere dilin günlük kullanımlarını deneyimleme fırsatı vermektedir.

Piaget (1972), öğrenmeyi yeni bilgilerin mevcut bilgilerle uyumlu hâle getirilme süreci olarak tanımlamıştır. Bu süreçte öğrenen bireyin, yeni bilgileri var olan bilgi yapılarına entegre edip anlamlandırarak öğrendiğini ifade etmiştir. Bal (1991), yabancı veya ikinci dil öğretiminde yazılı metinlerin önemli bir unsur olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca, bir dil öğrenmenin ilk adımının okuma olduğunu belirtmiştir. Eroğlu (2015) öğrencilerin dil öğrenme sürecinde ders dışındaki zamanlarında onlara en iyi yardımcı olacak kaynakların kitaplar olacağını ifade etmiştir. İyi bir metin sayesinde okul dışında da etkili dil öğretiminin devam edeceğini söylemiştir. Dil öğretiminde etkili bir eğitim sağlamak için metinler kullanılmaktadır. Ancak, yabancı/ikinci dil öğretiminde kullanılacak metinlerin uyarlanmış mı yoksa özgün mü olması gerektiği tartışmalı bir konudur. Alan yazını incelendiğinde uyarlama çalışmalarının olduğu, ancak uyarlanmış metinlerin uygulama bölümünün sınırlı olması dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda mevcut araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Yabancılar Türkçe öğretiminde Muallim Naci'nin "Ömer'in Çocukluğu" adlı anısının B1 seviyesine uyarlanma süreci nasıldır?
2. Yabancılar Türkçe öğretiminde B1 seviyesine uyarlanmış "Ömer'in Çocukluğu" adlı anının okuduğunu anlama becerisine etkisi nedir?

B. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada, anı türünün uyarlanması ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uyarlanmış metin kullanımının, öğrencilerin okuduğunu anlama başarısına etkisini ölçmek amaçlanmıştır.

Çalışmada, Muallim Naci'nin, "Ömer'in Çocukluğu" isimli anı türündeki eseri; koruma, silme, genişletme, sözcüksel değiştirme, sözdizimsel değiştirme ve sözcüksel-sözdizimsel değiştirme gibi metin değiştirme teknikleri ve ölçütlerine bağlı kalınarak uyarlanmıştır. Uyarlama sürecinde Avrupa Dil Portfolyosu kriterleri ile Yeni

İstanbul B1 ders kitaplarının dil bilgisi içerikleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu çalışma, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesindeki öğrencilerin okuma becerilerinin gelişmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

C. Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları maddeler halinde sıralanmıştır:

- Araştırma; 2023-2024 eğitim-öğretim yılı İstanbul ilinde bir vakıf üniversitesi TÖMER bünyesinde B1 kurunu tamamlamış, B2 kuruna henüz başlamış 14 deney, 10 kontrol grubu öğrencisi ile sınırlıdır.
- Araştırma, Türkçe B1 kuru kazanımlarında yer alan konuların içeriği ile sınırlıdır.
- Uygulama süreci 6 hafta, 24 ders saati ile sınırlıdır.

D. Çalışmanın Önemi

21. yüzyıl bilgiye ulaşma açısından bir dönüm noktasıdır. Ekonomik, siyasi, politik, kültürel ve pek çok alandaki sınırların esnek olması etkileşimlerin artmasına sebep olmuştur. Küresel sınırların esnediği dünyamızda çeşitli kültürel arka planlara sahip insanların etkileşimlere girmesi de kolaylaşmıştır. Bu nedenle bireyler farklı kültürler ile iletişim kurmak, farklı dünyaları anlamak için farklı dilleri öğrenmek ihtiyacını hissetmişlerdir. Türkçe öğrenme talebinin artması, Türkçeyi öğrenmek isteyen öğrencilere yönelik alan çalışmalarının artmasını zorunlu kılmıştır.

Yabancı dil eğitiminde öğrencilere okuma becerisini kazandırmak önemli bir hedeftir. Okuma becerisinin kazandırılmasına ve geliştirilmesine yönelik hazırlanmış olan ders kitapları, çalışma kitapları ve okuma kitapları öğrencilerin dil becerilerini geliştirebilmeleri için yeterli gelmemektedir. Özgün metinlerin seviyelere uygun olarak uyarlanması, öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini geliştireceği düşünülmüştür. Bu düşünceye dayanarak edebî türler özelinde uyarlanması kısıtlı olan anı türündeki metnin uyarlaması yapılmıştır. Uyarlaması yapılan bu çalışma ile uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlamaya etkisini ölçmek hedeflenmiştir.

Anı, Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlükte 1.anlamıyla “geçmişte yaşanmış çeşitli olaylardan belleğin sakladığı her türlü iz, hatıra. 2. anlamıyla edebiyat

Bir kimsenin kendi yaşıdığı veya şahit olduğu olayları, bunlar hakkındaki duygu ve düşüncelerini yazdığı edebî eser, hatırat.” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2024). Anı türünün yabancı dil öğretiminde kullanılması, dilin işlevsel ve iletişimsel özelliklerine vurgu yapmakla beraber öğrencilere dilin gerçek hayattaki kullanımını daha yakından deneyimleme fırsatı tanıyacaktır. Böylece öğrenilen kazanımlar daha kalıcı olacaktır. Bu çalışma ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesindeki öğrencilerin okudukları metinleri anlamaları ve okuma becerilerinin gelişmesi hedeflenmektedir. Çalışmada, sayfa sonunda dil düzeyine uygun olarak hazırlanmış bilinmeyen kelimelerin dipnot şeklinde ifade edildiği bir Türkçe-Türkçe sözlük oluşturularak öğrencilerin söz varlığının zenginleştirileceği düşünülmüştür. Ayrıca çalışmada, özgün ve uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlama başarı oranları ölçülmüştür.

E. Sayıtlar

Çalışmamızın sayıtları maddeler halinde sıralanmıştır:

- Çalışma grubundaki öğrencilerin daha önce araştırmada kullanılan metinle karşılaşmadıkları varsayılmaktadır.
- Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan açık uçlu sorulara öğrencilerin metni samimi bir şekilde okuyup cevap verdikleri kabul edilmiştir.

II. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

A. Dil Nedir?

Dil, insanı diğer canlılardan ayıran ve insanlar arasında iletişimi sağlayan biricik varlıktır. İnsan, dil ile düşüncelerini aktarır ve dili sayesinde kendini ifade eder. Dil, içine doğduğu kültürün aynası ve taşıyıcısıdır. Baş ve Gündoğdu (2020) dilin yalnızca konuştuğumuzda anlaşmamızı sağlayan bir araç olmadığını; aynı zamanda toplum ve toplumun kültürüyle iç içe geçtiğini belirtmişlerdir. Farklı kültürler ile etkileşimde bulunabilmenin ve dünyaya açılabilmenin ilk adımı da dildir.

Bölükbaş ve Keskin (2010) dili, en yalın biçimde insanlar arasında iletişimi sağlayan bir araç olarak tanımlamaktadır. Ergin (2007) ise dili, insanlar arasında iletişimi sağlayan, kendi kuralları çerçevesinde gelişen, temelinde bilinmeyen gizli anlaşmalar bulunan ve seslerden oluşan sosyal bir yapı olarak tanımlamıştır.

Dil üzerine pek çok tanımlama yapılmıştır. Kuşkusuz dil, bireyin kendi farkındalığına varması, içine doğduğu hayatı tanıması, kendini bilmesi ve toplumsal bir varlık olarak yaşayabilmesinin en önemli ögesidir.

Bir dili bilmek, sadece o dilin sözdizimsel kurallarını bilmek demek değildir. Aynı zamanda o dilin konuşurlarını anlamak ve o dilde iletişim kurabilmek demektir.

1. Yabancı Dil Öğretimi

Bireyin henüz dünyaya gelmeden anne karnındayken duyduğu sesler ve dünyaya geldikten sonra duymakta olduğu sesleri seslendirmesi ve anlamlandırması ile edindiği dil, ana dilidir. Birey; içine doğduğu toplumun hafızasını, kültürünü ve dilini yaşayarak kendiliğinden edinir. Yabancı dil ise bireyin kendi tercihleri, ilgisi ve ihtiyaçları doğrultusunda bilinçli olarak seçip öğrendiği dildir. Acemoğlu (2023) yabancı dil öğrenmeyi, kişilerin ana dillerinden farklı olarak, farklı sebeplerle planlı ve bilinçli olarak yaptığı bir eylem olarak ifade etmiştir. Yabancı bir dili öğrenmek; hedef dilin dil bilgisel kurallarının yanında, dilin toplumsal hafızasını da öğrenmeyi gerekli kılmaktadır.

Küreselleşen dünyada teknolojinin hızla ilerlemesi ile başka toplumlar ile iletişim daha kolay kurulmaya başlanmıştır. Bu gelişmelerin neticesinde küreselleşen dünyada iletişim engellerinden korunmanın en önemli adımlarından biri de bir yabancı dil öğrenmek olmuştur. Yabancı dil öğrenimi hayat boyu süren ve karmaşık bir süreçtir. Bu süreci daha verimli kılmak için yabancı dil öğretimine yönelik çalışmalar hızla artmaktadır. Yabancı dil öğretiminde amaç; modern yöntem ve tekniklerle hedef dili kullanmada yeterlilik kazandırmak ve dil öğretiminin daha kapsamlı olmasını sağlamaktır.

Yabancı dil öğrenim sürecinde öğrenciden beklenen, hedef dili anlaması ve hedef dilde kendini anlatabilmesidir. Hedef dilde kendini sözlü ve yazılı olarak ifade edebilen birey, o dili öğrenmiş demektir. Hedef dili öğrenme, anlama ve anlatma becerileri ile ele alındığında yabancı dil öğretim süreci beceri odaklı değerlendirilebilir, fakat bu yeterli değildir. Birbiriyle ilişkili olan ve bir zincirin halkaları gibi bütünsellik içinde geliştirilmesi gereken bu becerilere, hedef dile ilişkin kültürün de eklenmesiyle dil öğrenimi daha nitelikli olacaktır.

Dil, bir milletin milli hafızasıdır. Dildeki mecazlar, benzetmeler, tamlamalar, atasözleri ve deyimlerin yerinde ve doğru kullanılabilmesi için hedef dile ait kültürün de bilinmesi ve öğretilmesi gerekmektedir. Kutlu (2015) hedef dilde kendini anlatmanın ve kendini iyi ifade edebilmenin ön koşulunun dile özgü düşünce sistemi ile düşünebilmek olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, hedef dile ilişkin metaforların ve soyut anlamlı ifadelerin kullanılabilmesinin ancak hedef dilin kültür yapısını bilmek ve anlamak ile sağlanacağını ifade etmiştir. Bunun için de o dilin aynası olan kültürü tanımanın ve kültüre ait unsurları öğrenmenin önemine dikkat çekmiştir.

2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

Türkçe dünyanın en eski ve en zengin dillerinden biridir. Tarihte yabancılara Türkçe öğretimi konusunda bilinen ilk eser, Kaşgarlı Mahmud'un yazmış olduğu Divan ü Lügât'it-Türk'tür. Caferoğlu (1964), Türklerin Araplar ve İranlılar karşısındaki askerî ve siyasi gücünden dolayı Arapların Türkçeyi öğrenme ihtiyacı ve Türklerin İslam dinini daha yakından öğrenebilmesi için Arapçayı öğrenme ihtiyacı doğduğundan eserin Araplara Türkçeyi öğretmek, Türklere de Arapçayı öğretmek amacıyla yazıldığını ifade etmiştir. Kıpçak Dönemi'nde de Türkler askeri gücünü

bölgede hissettirmiş ve bu dönemde de Türkçe öğretimi planlı bir şekilde yapılmaya devam etmiştir.

Çağatay Dönemi'nde Farsça, edebiyat ve kültür dili olarak çok yaygın olarak kullanılmıştır. Ali Şir Nevai, Türkçenin de en az Farsça kadar etkili ve zengin bir dil olduğunu ortaya koymak amacıyla "Muhakemetü'l-Lugateyn" adlı eseri yazmıştır. Eser, yabancılara Türkçe öğretimi alanında çalışanlar için önemli görülen kaynaklardan biridir.

Biçer (2012) Osmanlı Dönemi'nde yabancılara Türkçe öğretimi çalışmalarının, devşirme yolu ile Yeniçeri Ocağına alınan Hristiyan çocukları vasıtası ile olduğunu ifade etmiştir. Bu dönemde Avrupa'ya karşı izlenen devlet politikasıyla Türkçe öğretimi önemini arttırmıştır. Türkçe bu dönemde Osmanlı İmparatorluğunun içerisindeki farklı tebaalarca önemli bir iletişim aracı olarak görülmüştür. Ayrıca farklı ana dillere ve kültürlere sahip kişiler tarafından da Türkçe öğrenme isteğinin olduğunu belirtmiştir.

Cumhuriyet Dönemi'ne gelindiğinde ekonomik, siyasi, kültürel, eğitim gibi pek çok etken bireyleri ana dillerine ek olarak yeni bir dil öğrenmeye yönlendirmiştir. Türkiye'nin ve Türkçenin uluslararası tanınırlığının artması ile Türkçe de ilgi duyulan diller arasında yerini almıştır.

Cumhuriyet Dönemi'nde, yabancılara Türkçe öğretimi öncelikle Boğaziçi Üniversitesi önderliğinde başlamış, 1974-1975 yılı itibari ile İstanbul Üniversitesi de öğretim faaliyetlerine katılmıştır. 1984 yılında, Ankara Üniversitesi TÖMER yabancılara Türkçe öğretimini kurumsal bir kimliğe kavuşturmuştur. 1991 yılında SSCB'nin dağılmasıyla Türk devletleri kurulmuştur. Bu devletlerle tarihsel ve kültürel bağlarımız bulunması, aynı dil ailesine mensup milletler olmamız sebebiyle 1992-1993 yıllarında Türk İş birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) tarafından 'Büyük Öğrenci Projesi' başlatılmıştır. (Güzel ve Barın, 2020: 17) TİKA'nın, "Büyük Öğrenci Projesi" ile Türk Cumhuriyetleri ve topluluklarının eğitimlerini destekleyerek, nitelikli insan gücü yetiştirmeyi, Türklere dost gençler yetiştirmeyi ve Türk dünyasıyla dostluğu güçlendirmeyi amaçladığını belirtmiştir. Ayrıca, bu amaçlarını gerçekleştirebilmek için 1992 yılından beri Türk Cumhuriyetlerinden binlerce öğrenci Türkiye'ye getirilerek bu öğrencilerin eğitim almaları sağlanmıştır.

Bu öğrencilerin Türkiye Türkçesi öğrenebilme süreçleri, Türkçe Öğretim Merkezleri tarafından yürütülmüştür.

Eğitim ve öğretimin en önemli unsurlarından biri de ders materyalleridir. Bu noktada İstanbul, Gazi, Ankara ve diğer üniversitelerin bünyesinde faaliyet gösteren Türkçe Öğretim Merkezleri (TÖMER), eğitim süreçlerinde kullanılmak üzere özel kitap setleri geliştirmiştir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanıyla ilgili kurum ve kuruluşların çıkardığı bazı dil öğretim setleri aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge 1: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kurum ve Kuruluşların Hazırlamış Oldukları Dil Öğretim Setleri

Kurum	Dil Öğretim Seti
İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi	Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe Eğitim Seti (A1, A2, B1, B2 ve C1)
Yunus Emre Enstitüsü	Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti (A1, A2, B1, B2, C1 ve C2)
Yunus Emre Enstitüsü	Türkçe Öğreniyorum Seti (1, 2, 3 ve 4)
Yunus Emre Enstitüsü	Çocuklar İçin Türkçe (ÇİT)
Ankara Üniversitesi (TÖMER)	Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (1, 2 ve 3)
Gazi Üniversitesi	Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1, A2, B1, B2 ve C1)
Dokuz Eylül Üniversitesi (DEDAM)	İzmir Yabancılar İçin Türkçe Seti (A1, A2, B1, B2 ve C1)
DİLSET	Gökkuşáğı Türkçe Öğretim Seti (1, 2, 3, 4 ve 5)
TİKA	Türkçe Öğreniyoruz: Orhun Seti
TİKA	Türkçe Öğreniyoruz: Güneş Seti
DİLMER	Yabancı Dilim Türkçe Öğretim Seti (A1, A2, B1, B2 ve C1)
Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi	Altın Köprü Türkçe Öğretimi Seti ((A1, A2, B1 ve B2)

Çizelge 1’de görüldüğü üzere yabancı dil olarak Türkçenin öğretilmesinde ders materyali olarak kullanılan dil setlerinin çok fazla olmadığı söylenebilir.

2007 yılında Ankara’da kurulan Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi alanında önemli faaliyetler yürüten diğer bir kurumdur. YEE, Türkiye'nin kültürel zenginliklerini ve Türk dilini dünyaya tanıtmayı hedefleyen, aynı zamanda Türkiye ile diğer ülkeler arasındaki kültürel bağları güçlendirmeyi amaçlayan bir kurumdur. Ayrıca yurt dışında Türk dilini öğrenmek isteyenlere destek sağlamak için çalışmalarını sürdürmektedir.

Son yıllarda üniversitelerde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında lisansüstü ve doktora ana bilim dalları açılmakta ve alana katkı sağlaması için yabancı dil olarak Türkçe alanında çalışmalar yapılmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi Türkçe Öğretim Merkezleri, Yunus Emre Enstitüleri, Maarif Eğitim Kurumları ve özel kurumlar aracılığıyla yaygın bir eğitim faaliyeti hâline gelmiştir. Bugün de bu kurumlar vasıtası ile Türkçe öğretim faaliyetlerine devam edilmektedir.

Türkçe öğretim faaliyetleri yapılırken kültürel etkinliklere de yer verilmesi, hedef dilin daha etkili bir şekilde kavranmasına sebep olurken dil öğretiminin de etkinliğini arttırmaktadır. Bir dili bilmek sadece o dile ait dil bilgisel kurallar ile mümkün olmamaktadır. Öğrenilen dile ait duygu, düşünce dünyasının kapılarını aralamak ve asıl mesaja ulaşmak ancak kültürel ifadelerin ve dilin kültürünü de öğrenmekle mümkün olacaktır. Barın (1994), yabancılara Türkçe öğretiminde kültür öğelerine yer vermenin hedef kitleyi sosyal yaşamın içinde tutması ve hedef kitlenin edindiği bilgileri sık sık tekrar etmelerini sağlamak olduğunu ifade etmiştir.

Her edebî eser hayatın aynasıdır. Bu bağlamda edebî eserlerde hayatın, dolayısıyla kültürün bir parçası vardır. Mecazlar, atasözleri, deyimler ve ifade biçimi insanın dolayısıyla kültürün bir parçasıdır. Edebî eserlerde toplumun kültürü hakkında öğrenebileceğimiz pek çok bilgi mevcuttur. Çünkü edebî eserler ana dili konuşurları için yazılmıştır. Bundan dolayı yabancılara Türkçe öğretiminde edebî eserlerin dil düzeylerine uyarlanması, nitelikli metinlerin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylere iletilmesini sağlayacaktır.

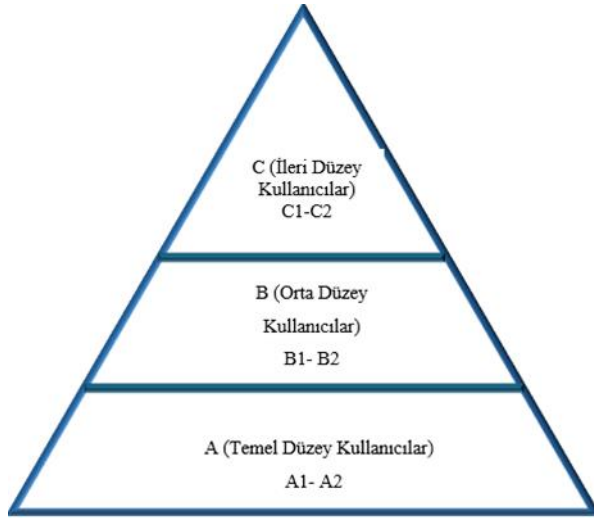
B. Avrupa Dil Portfolyosu ve Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçeve Metni

Avrupa Konseyi, Avrupa ülkeleri arasında iş birliği ve dayanışmayı artırmayı, insan haklarına saygıyı, hukukun üstünlüğünü korumayı gibi pek çok alanda çalışma yapmaktadır. Avrupa Konseyi 1990'lı yıllardan beri bireye yönelik çok dilliliği ve kültürlülüğü geliştirebilmek amacı ile çalışmalarına devam etmiştir. Yücel (2006), Avrupa Konseyi'nin 21. yüzyılda dil öğretimi ve dil politikalarında uzlaşmak ve dil öğrenenlere yardım edebilmek amacıyla “Avrupa Ortak Başvuru Metni” ve “Avrupa Dil Portföyü” adı altında iki kaynak oluşturduğunu ifade etmiştir. Ayrıca bu kaynakların yabancı/ikinci dil öğrenenlerin dil becerilerinin değerlendirildiği ve dil öğretimi sürecinin daha tutarlı ve ölçülebilir olması için bir kılavuz konumunda olduğunu ifade etmiştir.

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçeve Metni, ülkelerin ana dilinden sonra konuşulan yabancı/ikinci dillerin öğretimi konusunda bir rehberdir. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçeve Programında dil becerileri; okuma, dinleme, yazma, karşılıklı anlatım ve sözlü anlatım olarak ele alınmış ve bu dil becerileri ile yeterlilikler programda belirtilmiştir.

1. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Programı (Cefr) Düzey Yeterlilik Tanımları

Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Programı'nda yabancı dil öğrencilerinin dil düzeyi yeterlilikleri tanımlanırken üç seviye belirlenmiş ve her bir seviyeyi kendi içinde iki kısımda değerlendirmiştir. Buna göre:

Şekil 1: D-AOBM Ortak Başvuru Seviyeleri
(D-AOBM –Tamamlayıcı Cilt, 2020: 40).

“Diller için Avrupa Ortak Çerçeve Programı (CEFR =Common European Framework of Reference for Languages), Avrupa ülkelerindeki dil öğretim programlarını, sınavları ve ders kitaplarını düzenlemek için ortak bir kılavuz sunmayı amaçlamaktadır. Bu metinde yabancı dil öğrenenlerin, hedef dilde iletişim kurabilmek için neleri bilmeleri ve hedef dilde kendini iyi ifade edebilmek için hangi bilgi ve yeteneklerini geliştirmeleri gerektiğini kapsamlı bir şekilde açıklamaktadır. Bu program sadece dilin sözcüksel ve sözdizimsel sınırlarını değil, aynı zamanda dilin içine doğduğu kültürünü de kapsamaktadır. Başvuru metni aynı zamanda yabancı dil öğrenenlerin dili öğrenme aşamasında kaydedecekleri ilerlemenin, öğrenme sürecinde ve hayatlarının her noktasında öğrenmeye ve kişisel gelişimlerini devam ettirebilme temeliyle ölçülebilmesini sağlayan dil yeterlilik düzeylerini de tanımlamaktadır” (MEB Çeviri Komisyonu, 2009: 1).

C. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Temel Dil Becerileri

CEFR’de temel dil becerileri, anlama ve anlatma becerileri olarak kategorize edilmiştir. Dinleme ve okuma becerileri, anlama; konuşma ve yazma becerileri ise anlatma becerileri olarak tanımlanmıştır.

Yabancı/ikinci dil öğretimi yapılırken okuma, dinleme, yazma ve konuşma dil becerileri belirli bir düzende, sürece dayalı yapılmalıdır. Süreç içerisinde öğrenciye

öğrendiklerini deneyimleme fırsatı verilmelidir. Böylece öğrenci sürecin içerisinde aktif rol alabilen ve temel dil becerilerini hayata geçirebilen konumda olmalıdır.

1. Konuşma Becerisi

Her bireyin yabancı bir dili öğrenme amacı farklıdır. Bir yabancı dili bilmenin ölçütü, o dili konuşabilmektir. Konuşmanın birçok tanımı yapılmıştır. Yapılan tanımların birleştiği nokta konuşmanın, iletişimin ana muhtevasını oluşturması ve sosyal bir yapı olmasıdır. Sever (2000) konuşmayı, zihinsel gelişim, kişilik oluşumu ile toplumsal ilişkilerin bir yansıtıcısı olarak tanımlamıştır.

2. Yazma Becerisi

Metin üretme, bilişsel becerilerin üst düzeyde kullanıldığı beceri alanıdır. Yazılı metinlerde, metni yazanın seçmiş olduğu sözcük ve cümle yapısı, yazarın iletmek istediği mesajı doğru biçimde aktarmaya hizmet etmelidir. Yazma becerisi, dile ait kelimeleri ve kelimelerin kullanım şekillerini bilmeyi ve anlayabilmeyi gerektirir. Yazma becerisi, hedef dili öğrenme sürecinde en son ve en zor kazanılan beceri olması yönüyle ciddi bir bilişsel birikimin yanı sıra, kişinin dilin inceliklerine de vâkıf olmasını gerektiren bir beceri alanı olarak önümüze çıkmaktadır. Yabancı bir dilde yazı yazabilmek; yazının seviyesi, yazının içeriği ile ilgili bilgi birikiminin yanında bireyin kendini de denetleyebileceği bilişsel bir süreci gerekli kılar. Walker, vd. (2005), yazmanın kelimeleri düzgün ve sıralı bir biçimde yazma işi olmadığını, buna karşılık bilgi aktarımı, temel becerilerin kullanımı ve bilişsel süreçlerin karmaşık bir şekilde verimli ve uyumlu bir çalışmayı sağlamasını gerektiren zorlu bir etkinlik olduğunu ifade etmiştir.

3. Dinleme Becerisi

Dinleme, insanın hayatı boyunca en çok maruz kaldığı eylem olmakla birlikte kişinin göndericilerden gelen sesleri anlamlandırmaya çalıştığı bir beceri olarak da ön plana çıkmaktadır. Emiroğlu (2021) dinlemeyi, dilsel verinin çözümlendiği önemli bir öğrenme alanı olarak tanımlamıştır.

Dinleme becerisi günlük yaşamdaki başarının olduğu kadar eğitim yaşamındaki gereksinimlerin de temelini oluşturur. Hayatta kazanılan ilk beceri olması nedeniyle temel niteliktedir. Yabancı dil öğrenme süreci, öğrencinin daha önceden hiç

tanıdık olmadığı seslerle karşılaşmasını, karşılaştığı sesleri anlamlandırmasını, sözcükleri tanımasını, farklı cümle yapılarıyla karşılaşmasını, cümlede vurgu-tonlamanın yerine ve durumuna göre değişen anlamlarını kavranmasını gerektiren uzun soluklu bir süreçtir.

4. Okuma Becerisi

TDK Güncel Türkçe Sözlük'te okumanın birinci tanımı: “Bir metni sadece harf ve işaretlere bakıp anlamak veya metni seslendirmek.” olarak ifade edilmiştir. (Arıcı, 2018: 3) okumayı, yazılı olan metnin sadece görme duyusuyla ilgili olmadığını, kişinin kendi görüşü doğrultusunda metni anlamlandırması şeklinde ifade etmiştir. Güncel Türkçe Sözlük'te okuma kelimesinin yan anlamları da kullanım sıklığına ve çeşitli kullanım yerine göre bağlamlar içerisinde verilmiştir. Bozan ve Tuzcuoğlu (2021: 95) okumanın ve okuduğunu anlamamanın, eğitim sürecinin ve hayatın özü olduğunu ve bu becerilerden yoksun olan bireylerin hayatlarında önemli zorluklarla karşılaşacaklarını ifade etmişlerdir.

Okuma, zihinsel bir süreçtir. Okuma, bireyin düşünce ve duygusal gelişimine katkı sağlaması, eleştirel düşünmesi, düşüncelerini mantık süzgecinden geçirmesi, durumlar karşısında sebep-sonuç ilişkisi kurabilmesi ve empati kurabilme yetisini desteklediği için önemlidir. Arıcı ve Taşkın (2019) okuyan bireyleri okumayan bireylere göre kişisel gelişim yönünden avantajlı görmüşlerdir. Buna dayanak olarak ise çoğu bilimsel, akademik, tarihsel ve kültürel bilginin okunarak elde edildiğini ve okumanın bireylerin kültür kazanımlarına etki ettiğini ifade etmişlerdir.

Okuma becerisi süreçte kazanılan bir beceridir. Okuma, eğitim-öğretim sürecinin ilk yıllarında sembolleri okumak ile başlayıp metinleri seslendirme ile devam eder. Ancak okumak, bir metindeki sembolleri seslendirmek demek değildir. Okumak, metindeki özel ve derin anlamların anlamlandırılması demektir. (Schopenhauer, 2021: 9) Okumayı, sesleri anlamlı bütünlere dönüştürmek, harflerin kelimelere, kelimelerin cümlelere, cümlelerin daha büyük anlam bütünlüklerine toplanma işi olarak ifade eder.

Yabancı dil öğretimi sürecinde de okuma becerisinin geliştirilmesi ancak öğrencilerin farklı türden metinler ile karşılaşmasıyla mümkün olmaktadır. Öğrencinin farklı metinler ile karşılaşması hedef dilin düşünce dünyasını tanımasına, günlük dilin sınırlarına vâkıf olmasına ve dil gelişimini hızlandırmasına destek olabilir. Bu nedenle

de öğrencilerin okuma becerilerini geliştirebilmek amacıyla öğrencileri, ders materyalleri dışındaki metinlerle buluşturmak gerekir.

D. Okuma Becerisinin Diğer Dil Becerileriyle İlişkisi

Anlama becerisi olan okuma, bilişsel bir süreci gerektirir. Okuma becerisinin gerçekleşebilmesi, öncelikle bireyin harfleri ve işaretleri görme duyusuyla algılaması, algıladığı sesleri seslendirmesi ve seslendirdiği harfleri ilişkilendirerek anlam ilişkileri kurmasıyla elde edilir. Bu bağlamda okumanın dinleme becerisiyle sıkı bir ilişkisi vardır. Okuma ve dinleme becerileri, dilin alıcı becerileridir ve her iki beceri de dilin kapsama alanındadır. Bu bağlamda okuduğunu anlama becerisi gelişen bir bireyin, dinlediğini anlama becerisi de gelişecektir.

Bireyin kendini iyi ifade edebilmesi, duygularını ve düşüncelerini doğru bir şekilde anlatması ile mümkündür. Dilin verici becerileri olan konuşma ve yazma becerisi özünde bir anlatmadır. Okuma, bireye bu noktada kültür kazandırır. Çünkü okuduğunu anlayan bir birey, kendini doğru bir şekilde ifade eder. Okuma becerisini kazanmış bir birey, söz varlığı açısından zenginleşeceği için duygularını ve düşüncelerini etkin bir şekilde sözlü ve yazılı olarak ifade edebilir. Okuma ile sesler hafızaya alınır, hafızada sesleri algılama ve seslere anlam verme işlevleri gerçekleşir. Okuma becerisi bireylere; durumlar karşısında sebep-sonuç ilişkisi kurma, sonuç çıkarma ve durumları değerlendirme imkânını sağlar. Bu çerçevede okuma becerisi, yazma becerisinin gelişmesine de katkı sağlamaktadır. (Arıcı, 2018: 14) Okumayan bir bireyin yeteri kadar bilgi birikimine sahip olamayacağını, bu sebeple kendini ifade etmekte zorlanabileceğini ifade etmektedir.

E. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisi

Yabancı bir dilde okuma becerisini kazanmak ile ana dilde okuma becerisini kazanmak arasında fark vardır. Bu fark, ana dildeki okuma metinlerinde bilinmeyen sözcükler, bireyin hafızasındaki ön bilgiler ile anlamlandırılırken yabancı dil öğreniminde bireylerin hafızasında bilinmeyen sözcüklere ilişkin herhangi bir ön bilgi olmadığı için öğrenci, kelimenin ilk anlamını öğrenmeye çalışır. Bu durum yabancı dil öğretimini daha karmaşık bir süreç haline getirebilir. Bu bağlamda okumak, sadece

okunan metindeki sembollerin sesletimi değildir; okunan metni anlamlandırabilmektir. Yabancı bir dili öğrenmek aynı zamanda o dilin kültürünü de öğrenmek demektir. Dil, kültürüyle varlık gösterir. Yabancılar Türkçe öğretiminde de bireylerin okuma becerilerinin geliştirilmesi önem arz etmektedir. Okuma metinleri vasıtasıyla hedef dilin kültürüne, yaşayışına, inançlarına ilişkin bilgilere ulaşılır. Hedef dilin dilsel ve kültürel zenginliğine ulaşan öğrencilerde dile karşı öğrenme isteği gelişir.

1. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçeve Metni Okuma Becerisi ve Kazanımları

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçeve Metni, ülkelerin ana dilinden sonra konuşulan yabancı/ikinci dillerin öğretimi konusunda bir rehberdir. Çerçeve Metin’de birey sosyal bir aktördür. Diğer bireylerle etkileşim halinde olan birey, içinde bulunduğu etkileşimdeki görevini de yerine getirir. Bu sebeple Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçeve Metni’ne göre okuma sadece bilgi toplamak ve bilgiyi kavramak faaliyeti olarak görülmemektedir. Dilin sanatsal ve yaratıcı kullanımları daha önemlidir (CEFR, 2018: 56).

Çizelge 2: Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Çerçeve Metinleri Okuma Kazanımları MEB Çeviri Komisyonu (2009: 207-208).

DÜZEY	OKUMA
A1	• Temel bilgileri ileten, kısa ve anlaşılır metinlerle birlikte, gerektiği zaman görsellerle desteklenmiş açıklamaları anlayabilirim. • Basit kelimeleri, temel kalıp ifadeleri birleştirerek, metnin bölümlerini tekrar tekrar okuyarak çok kısa ve basit metinleri anlayabilirim. • Kolay, yazılı yönergelerin içinde resim varsa takip edebilirim. • Genel durumlar ile alakalı duyurulardaki tanıdık isim, sözcükleri ve çok basit kalıp ifadeleri rahatlıkla fark edebilirim. Örneğin posta kartlarındaki gibi kısa, basit iletileri anlayabilirim.
A2	• Günlük hayatta karşılaştığım basit kelimeleri ve herkes tarafından bilinen ortak uluslararası ifadeleri anlamakta başarılıyım. • Kısa, basit günlük yazıları ve işimle ilgili yazıları anlayabilirim. • Kolay günlük yazılı materyallerdeki açık ifadeleri reklamlardan, broşürlerden, menülerden ve fiyat listelerinden bulabilirim. • Kolay yazılı materyallerde mektuplar, broşürler ve durumları özetleyen kısa gazete makaleleri gibi açık bilgiyi bulmayı başarabilirim. • Kısa, basit kişisel mektupları anlayabilirim. • Bildik konular ile ilgili standartlaşmış rutin mektup ve faksları anlamayı başarabilirim. • Rutinde karşılaşabileceğim malzemelerin üzerinde yazılan yönergeleri anlayabilirim. • Halkın yoğunlukta olduğu sokak, lokanta, tren istasyonları vb. yerlerdeki günlük ifadeleri anlayabilirim.
B1	• Uzmanlık alanımda olan ve bilinen terimlerin kullanıldığı açık ifade edilen metinleri anlayabilirim. • Mektup, broşür ve kısa resmî belgeler gibi günlük belgelerde ihtiyacını hissettiğim genel bilgiyi bulup anlayabilirim. • Bir vazife verildiğinde onu yerine getirmek için bilmem gereken bilgiyi bulmak için kısa metinlerde araştırma yapabilirim. • Herkesin bildiği konularda yazılan basit gazete makalelerindeki ayırım noktaları fark edebilirim. • Açık ve net yazılmış kanıtlanmış ifadeler ile de desteklenmiş metinlerdeki ana sonucu bulabilirim. • Bir metindeki neden- sonuç ilişkisi detayları ile verilmese de çıkarımda bulunabilirim. • Yakın çevremle yazarak iletişime geçebilecek kadar iyi seviyedeki mektuplardaki olay örgüsünü anlayabilirim. • Bir araç için yazılan açık ve net yönergeleri rahatlıkla anlayabilirim.

Çizelge 2 (Devamı): Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Çerçeve Metinleri Okuma Kazanımları MEB Çeviri Komisyonu (2009: 207-208).

B2	• Uzmanlık alanımdaki metinleri, yazışmaları okuyabilir ve rahatlıkla anlayabilirim. • İlgili alanımda olmayan, uzmanlık gerektiren makalelerdeki terimlerin anlamlarına sözlükle kontrol edebilirsem metni anlayabilirim. • Farklı türlerdeki metni okurken okuma amacıma ve metin türüne sadık kalarak okuma hızımı ayarlayabilirim. • Zengin ve çeşitli kelime bilgisine sahibim, ancak bazen çok karşılaşmadığım kelime ve kalıp ifadeleri anlamakta güçlük çekiyorum. • Haber, makale ve raporları hızlı bir şekilde inceleyerek metinlerin içeriği hakkında fikir sahibi olup detaylı bir şekilde okuyup okumayacağıma karar verebilirim. • Yazarların belirli perspektiflerden baktığı güncel sorunlar hakkında yazılmış makale ve raporları anlayabilirim.
C1	• Herhangi bir yazışmayı çok ama çok az sözlük kullanarak anlayabilirim. • Herhangi bir aracın uzun ve karmaşık olan kullanma talimatı ilk başta anlaşılması zor gelse de tekrar tekrar okursam anlayabilirim
C2	• Soyut, yapısal olarak karmaşık ve ana dil kullanıcıları için yazılmış olan metinleri okuyup içerdiği mesajı anlayabilirim.

A. Metin Nedir?

Alan yazınında metinlerle ilgili farklı tanımlar yapılmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Günay (2017) metni, dil yapıları topluluğu; belirli bir iletişim amacıyla oluşturulmuş veya birden fazla kişi tarafından kullanılan dil öğelerinin bir araya gelmesi olarak tanımlamaktadır. Güneş (2013) metni, bilgi, duygu ve düşüncelerin çeşitli biçim, anlatım ve noktalama özelliklerine göre yerleştirildiği yapılar olarak ifade etmiştir. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük (2024) metni, bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü; tekst olarak tanımlamıştır.

Dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan en önemli unsurdur. Diller seslerden meydana gelmişlerdir, metinler de seslerin sembol olarak gösterimiyle meydana gelen ve birbiri içerisinde anlamlı kelimelerin oluşturduğu cümlelerden ve cümlelerin

oluşturduğu paragraflardan meydana gelmektedir. Metinlerde bütünselliğin oluşturduğu anlam ön plandadır. Yazarın metni yazmadaki amacı, metnin hem dil özelliklerini hem de türünü belirler. Böylelikle birbirinden farklı metin türleri meydana gelir.

Metinler, bilgilendirici metinler (tarihsel metinler, felsefi metinler, bilimsel metinler, gazete kökenli metinler: makale, deneme, sohbet, köşe yazısı, eleştiri, röportaj, haber yazıları); öyküleyici metinler (anı/hâtıra, günlük, seyahat yazısı, biyografi/otobiyografi ve mektup); coşku ve heyecanı anlatan metinler (şiiir); olay ekseninde gelişen anlatıma dayalı metinler (masal, fabl, destan, halk öyküsü, mesnevi, manzum öykü, öykü, roman) ve sahneye bağlı metinler (tiyatro) olarak kategorilere ayrılmıştır (MEB, 2023: 27).

Güneş (2013) yabancı/ikinci dil öğretiminin eski zamanlardan beri metinler aracılığı ile yapıldığını ifade etmiştir. Bununla beraber metinlerin dil öğretimini kolaylaştırdığını belirterek dil öğretiminde farklı türden metinlere yer verilmesinin gerekliliğine işaret etmiştir. Yapılandırmacı yaklaşıma göre, metinler iletişim için vazgeçilmezdir. Dil eğitimi ve toplumsal etkileşimlerde metinlerin çeşitli işlevleri olduğu için, öğrencilere özgün ve özel metinler sunulmalıdır. Güneş (2013), yapılandırmacı yaklaşımda dil öğreniminin bireyin aktif çabaları ve sosyal etkileşimler yoluyla gerçekleştiğini vurgulamıştır. Bununla beraber dil becerilerinin, bilişsel gelişim ve sosyal bağlantılarla birlikte geliştiğini ifade etmiştir. Dil eğitiminde ve toplumsal yaşamda metinlerin, farklı amaçlar ve işlevler üstlendiğine de dikkat çekmiştir. Bu bağlamda öğrencilere verilecek metinlerin özgün ve özel metinlerden olmasını önermiştir.

Özgün metinler: Ana dili konuşanlar için doğal yollar ile üretilmiş metinlerdir. Özgün metinlerde dili öğretme amacı olmadığından dilin sosyal ve kültürel bağlamında üretilmiş metinlerdir.

Özel metinler: Öğrencilere dil öğretimi için hazırlanan bu metinler, özgün metinlere benzer şekilde sanatçılar tarafından seslendirilmiştir. Bu metinler, dinleme-anlama becerilerini geliştirmek amacıyla oluşturulmuşlardır. Ayrıca, belirli ders ünitelerinde dil bilimsel içerikleri örnekleyen metinler, ses bilim ve dil bilgisi alıştırmaları, ders kitabı yönergeleri ve sınıf içi yönetim metinleri de bu kapsama dâhildir.

Durmuş (2013) özgün metinlerin (authentic texts), dilin doğal ortamında üretildiğini ve yabancı/ikinci dil öğrencileri için tasarlanmayan ürünler olduğunu ifade etmiştir. Uyarlanmış metinleri ise özgün metinlerin dil öğretiminde kullanılması amacıyla öğrencinin dil seviyesine uygun olarak uyarlanması sonucu meydana gelen metinler olarak tanımlamıştır. Bakan (2012) uyarlanmış metinleri, dilin sözcüksel ve dil bilgisel yoğunluğun hedef seviyeye uygun olarak düzenlenmesi ve metinde verilmek istenen mesajla doğrudan ilgili olmayan bölümlerin çıkarılabildiği metinler olarak ifade etmiştir.

1. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesine Göre Metin

Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'ne göre metin, hayatla ilgi her türlü sözlü ve yazılı söyleyiştir. Metin, hem dil etkinliklerinde kullanılan materyal hem de iletişimi oluşturmaya yardımcı bir materyal olarak değerlendirilmektedir. Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde dil öğretiminde kullanılacak metinlerin hayatın içerisinde olmasına özen gösterilmiştir. Buna göre sosyal aktör olarak tanımlanan dil öğrencileri sadece metinlerin sesletimini yapan değil, okuduğunu anlayan ve okuduklarının değerlendirmesini yapabilen konumdadır. Metinler aracılığı ile iletişim sağlanmaktadır. Sonuç olarak Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenciler için de metinler önem arz etmektedir.

2. Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisinin Kazandırılmasında Edebî Eserlerin Önemi

İnsanoğlu, diğer insanlar ile iletişim kurabilmek ve iletişimini sürdürebilmek için dili kullanır. Milletler, insan topluluklarının birleştiği ortak dil ile oluşurlar. Milletlerin dilleri, kültürel hafızalarını oluşturur. Dil ise kültürün taşıyıcısıdır. Aksan (1995), kültürün bir yaşam şekli olduğunu ve aynı şekliyle dile yansıdığını ifade etmiştir.

Edebî eserler toplumların yaşantılarını yansıtma noktasında bir nevi kültürün yansıtıcısı olarak karşımıza çıkmaktadırlar. “Edebîyat toplumun ifadesidir.” diyen Madam de Steal'in bu sözü de edebî eserlerin, içinde bulunduğu toplumun düşünce tarzını, yaşam biçimini ve genel kabullerini yansıtması noktasında doğrulamaktadır. Hem geçmişin hem bugünün bilgisini öğrenmek ancak okumak ile mümkün olmaktadır.

Bir dili öğrenmek demek, yalnızca o dilin söz varlığını ya da dil bilgisel yapılarını öğrenmek demek değildir; o dilin kültürünü de öğrenmek, anlamak demektir. Bu bağlamda dil öğretiminde hedef dilin kültürünün tamamının öğrenciye öğretilmesi mümkün değildir. Ancak dil düzeylerine uyarlanmış edebî eserler vasıtası ile hem dil bilgisi hem söz varlığı hem de hedef dile ilişkin kültürel unsurları da içinde barındıran (atasözleri, deyimler, mecazlar vs.) kazanımların öğretimi bağlam içinde verilmiş olur.

Topçuoğlu (2013), yabancı dil öğretiminde kullanılacak materyallerin dil-kültür bağlamında öğrenciye kazandırılmasının dil öğretiminde kullanılacak materyaller ile olacağını ifade etmiştir. Kültür aktarımının sağlıklı olabilmesi amacıyla Türk dilinin yapısal özelliklerine uygun olan materyaller hazırlanması gerektiğini ifade etmiştir.

Öğrencinin yabancı bir dilde yazılmış edebî eseri okuması, okuduğunu anlaması, metin vasıtasıyla öğrenmiş olduğu söz varlığı, ifade ve kalıpları kullanabildiğini görmesi öğrencinin dili öğrenme isteğini arttırabilecektir. Okuma, öğrenciye eleştirel düşünme becerisini kazandırdığı gibi öğrencinin öz kültürünü ve yabancı kültürü karşılaştırma ve kritik etmesine olanak sağlar. İşcanoğlu ve Çelik (2024) metnin sadece sözcüklerden oluşmadığını, içinde bulunan zamanın kültürüyle de ilgili olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca metinlerin geçmiş ve şimdiki zamanı içinde barındıran kültürle ilişki kurma gibi anlamlar taşıdığını ifade etmektedir.

B. Anı Uyarlamasının Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlere Katkısı

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin yapıldığı ortamlarda hedef dil seviyesine göre yapılan uyarlanmış metinlerin öğrencinin dil gelişimine faydası olacaktır. Kara ve Ghaffari (2020) yabancı/ikinci dil öğretiminde, ders materyali olarak kullanılacak metinlerin günlük hayattan seçilmesinin öğrencilerin öğrendiklerini kullanmaları ve hayatlarıyla ilişkilendirmeleri açısından önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca ders materyallerinde ve sınıf içi uygulamalarda mektup, anı, gezi yazısı ve deneme türünden metinlerin kullanılmasını önermişlerdir.

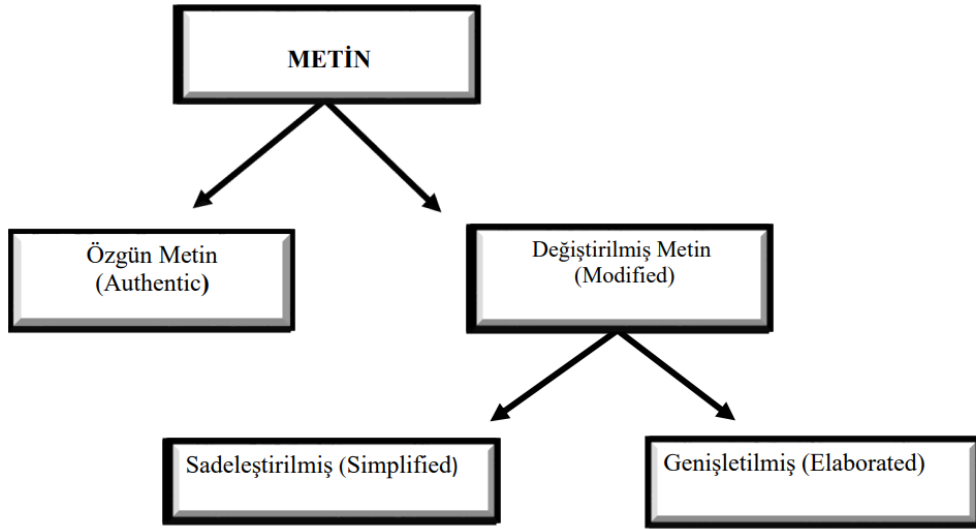
Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin yapıldığı ortamlarda hedef dil seviyesine uyarlanan anılar, dil öğrencisine farklı yararlar sağlamaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır:

- Metinle ilgili okuma çalışmaları yapıldığında dil düzeylerine göre uyarlaması yapılan anının anlamsal çözümlemesi daha kolay olabilmektedir.
- Anı uyarlaması öğrenciye gerçek yaşamın kapılarını aralaması sebebiyle öğrencinin günlük konuşma dilini geliştirmekte ve günlük konuşma dilini başkalarının tecrübelerinden öğrenerek kullanılabilmektedir.
- Anı uyarlamaları öğrenciye hedef dildeki dil bilgisel kazanımları günlük dilin sınırları içerisinde de kullanabilme imkânı sağlamakta ve dil bilgisi yapılarının öğreniminin kalıcılığını sağlamaktadır.
- Anılar gerçek hayatı konu alan ve kültürü canlı bir şekilde okuyucuya sunan metinlerdir. Bu bağlamda hedef dilin kültürünü yansıtmayı bağlamında da dil öğrencisine katkılar sağlamaktadır.

C. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama

Dil öğretimi sürecince etkin bir öğretimin gerçekleşebilmesi için metinlerden faydalanılmaktadır. Fakat yabancı/ikinci dil öğretiminde kullanılacak olan metinlerin, uyarlanmış metinlerden mi, özgün metinlerden öğrenciye sunulması konusu tartışılan konulardandır. Alan yazında konu ile ilgili çeşitli görüşler bulunmaktadır.

Öğrencinin yabancı/ikinci dil öğrenme sürecinde maruz kaldığı dilsel bilgilerin öğrenciye nasıl sunulduğu önemli bir konudur. Durmuş (2013), öğrencilerin dil öğrenme sürecinde karşılaştıkları dilsel bilgilerin, anadili konuşan kişiler tarafından doğal ortamlarda oluşturulmuş özgün metinler olabildiğini ifade etmiştir. Ayrıca, öğrenci ihtiyaçlarına göre, bu metinlerin doğal yollarla veya özgün metinlerin uygun seviyelere göre değiştirilmesiyle oluşturulmuş metinler olduğunu; bu yöntemlerle öğrencilerin hem doğal hem de uyarlanmış metinler aracılığıyla dili öğrendiklerini ifade etmiştir.

Şekil 2: Yabancı/ikinci dil öğretiminde kullanılan metin türlerini göstermektedir (Durmuş, 2013).

Değiştirilmiş metinler, özgün metinlerin en az anlam kaybına uğrayacak şekilde hedef dil seviyesine göre uyarlanmasıyla ortaya çıkar. Bu metinler, sadeleştirilmiş ve genişletilmiş hâlleriyle sunulur (Oh, 2001; Ragan, 2006; Yano vd., 1994; Young, 1999). Yabancı/ikinci dil öğretiminin yapıldığı ortamlarda özgün ve değiştirilmiş metinlerden yararlanıldığı belirtilmiştir. Ayrıca, öğrencinin okuduğunu ve duyduğunu anlama becerilerini geliştirmek için kullanılan dilsel materyallerin özgün, değiştirilmiş veya uyarlanmış metinler olabileceğini ifade edilmiştir (Durmuş, 2013).

Öğrencilerin yabancı/ikinci dil öğrenim süreçlerinde anlama becerilerini ilerletmek için özgün ya da uyarlanmış metinler kullanılmaktadır. İletişimci yaklaşım, hedef dildeki sözlü ve yazılı iletişim becerilerini esas almaktadır. Üze (2010), yazınsal metinlerin yaşayarak öğrenme imkânı sağladığını ve bu metinlerin esas amacının bilgilendirmek değil, iletişim kurmak olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca metinleri uyarlamanın, metnin estetik değerini, orijinalliğini ve metindeki çok anlamlılığını bozacağını ifade etmiştir. Bu noktada dilin kendi kültür ortamından uzaklaşarak öğrencinin metinden elde edeceği kazanımları da ortadan kaldıracığını ifade etmektedir.

Yabancılar Türkçe öğretimi yapılırken dört temel dil becerisini geliştirmek ve öğrenilen bilgilerin işlevselliğini arttırmak için uyarlanmış metinlerden de yararlanır. Özgün metinler, yabancı/ikinci dil öğrenenler için anlaşılması güç metinler olabilir.

Özgün metinlerin kullanılması, öğrencilerin hedef dile ilişkin öğrenme motivasyonlarının azalmasına, dile karşı olumsuz ön yargı geliştirmelerine sebep olabilir. Bu noktada öğrenci seviyelerine uygun olarak hazırlanan uyarlanmış metinlerin kullanımı, öğrencilerin hedef dili öğrenmelerine karşı motivasyonlarını arttırabilir. Dil seviyesine uyarlanan metinleri okuyup anlayabilen bireyin öğrenme isteği artabilir. Ayrıca dil seviyelerine göre uyarlanmış metinler vasıtasıyla öğrenci, Türk diline ilişkin kültürü bağlamı içerisinde de öğrenme imkânı elde eder. Durmuş (2013) okuma becerisindeki kaygı durumlarının ileri seviyelerde değil, başlangıç ve orta seviyelerde olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, uyarlanmış metinlerin hazırlanmasının öncelikli hedefinin öğrenci kaygılarını azaltmak olduğunu ifade etmiştir.

Uyarlanmış metinler, özgün metinlerin öğrencinin dil seviyesine ve hedef dil kazanımlarına uygun olarak değiştirilmesi, sadeleştirilmesi ve genişletilmesi yoluyla hazırlanan metinlerdir.

Uyarlanmış metinlerin temel amacı, öğrencinin hedef dile ilişkin metinleri anlamasını, metnin bağlamı içerisinde söz varlığını zenginleştirmesini, metni analiz edebilmesini ve öz kültürü ile yabancı kültürü karşılaştırma imkânı elde etmesini sağlamaktır.

Metin uyarlamayı, yabancı/ikinci dil öğrencileri için anlaşılması zor olan karmaşık metinlerin anlaşılır hâle getirilerek yapıldığı bir dil öğretim tekniği şeklinde ifade etmişlerdir (Ellis, 1993; Hill, 1997; Young, 1999).

Yabancı dil öğretiminde ise metinler öğretim sürecine katkı sağlayan materyallerdendir. Bölükbaş (2015), ders kitaplarındaki okuma metinlerinin yeterli olmadığı ya da ek okuma metnine ihtiyaç duyulduğu durumlarda uygun sadeleştirme teknikleri kullanılarak her türlü metnin ders malzemesi olarak kullanılabileceğini ifade etmiştir.

1. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama Metotları

Özgün metinler, yabancı/ikinci dil öğretiminde kullanılırken özgün metinlerin daha anlaşılır bir duruma getirilebilmesi için farklı metotlar kullanılır. Bu metotlar; sezgisel, yapısal ve metindilbilimseldir. Uzmanlar, ikinci/yabancı dil öğretiminde materyal geliştiricilerinin özgün bir metni uyarlarken yapısal ve sezgisel yaklaşımlarının olduğunu ifade etmişlerdir. Buna göre sezgisel yaklaşımda metin

uyarlama işlemi, dil öğretmenlerinin öğretmenlik tecrübelerine dayanarak yapıldığı; yapısal yaklaşımda metin uyarlama ise dil öğreticileri tarafından özgün metinlerin müfredat doğrultusunda dil düzeyine uygun hâle getirilerek yapıldığı şeklinde tanımlamışlardır (Allen:2009, Crosley, Allen ve McNamara, 2012; akt. Aytan, Saydam, Akkaş ve Güneş, 2021).

Metindilbilimsel yaklaşıma göre metnin küçük yapısı, büyük yapısı ve üst yapısı ölçüt alınarak metinlerin çözümlendiğini ifade etmiştir. Bu ölçütlerin metinlerin tahlil edilmesinde kullanılan farklı yapısal düzeyleri ve bu düzeylerin içeriğini detaylı bir şekilde açıklamak olduğunu belirtmiştir. Dil bilgisel ve sözcüksel unsurların yanı sıra, metnin derin yapısı ve iletişimsel amacı da incelenerek metnin anlaşılmasına katkı sağlayacağını ifade etmiştir (Dilidüzgün, 2017 akt. Özdemir S. ve Eroğlu E.).

Literatürde yer alan çalışmalar, metinleri genişletme ve sadeleştirme stratejileriyle sadeleştirmenin iki temel yaklaşımı olduğunu vurgulamaktadır.

Genişletme, yabancı/ikinci dil öğrencilerinin metni daha iyi anlamalarını sağlamak için metne ek bilgiler, açıklamalar yapılmasıdır. Durmuş (2013), genişletmede metnin özgün şeklinin korunmasının en temel unsur olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca metin içinde kullanılan özgün ifadelerin yanı sıra, bu ifadelerin hedef kitlenin anlayabileceği şekilde açıklanması gerektiğini ifade etmiştir. Genişletme çalışmalarının yabancı/ikinci dil öğrenimine sağladığı faydalar arasında, bilinmeyen sözcüklerin eş anlamlılarıyla birlikte kullanılması, öğrencilerin sözcüklerin anlamını daha derinlemesine kavramalarını sağlamaktadır. Bu durum, genişletme çalışmalarının öğrencilerin sözcük dağarcığına katkı sağlaması anlamına gelmektedir. Urano (2000), sözcüksel genişletmenin tesadüfi sözcük öğretimini kolaylaştırdığını ifade etmiştir. Daha ileri dil düzeyindeki öğrencilerin sözcük çalışmalarında sözcüksel genişletmenden faydalandıklarını belirtmiştir. Bunların yanı sıra, alan yazında genişletilmiş metinlere karşı olumsuz görüşler de bulunmaktadır. Öğrenciler genişletilmiş metinlerle karşılaştıklarında, bu metinler özgün metinlere göre daha hacimli ve karmaşık olabilir. Bu durum öğrencilerin metne olan ilgisini azaltabilir ve üretici dil becerilerini olumsuz etkileyebilir.

Bölükbaş (2015) metin uyarlama ifadesi yerine, metin sadeleştirme ifadesini kullanmıştır. Ayrıca bir metnin anlaşılma ölçütünün sözcüklerin veya cümlelerin uzunluğuna göre olmadığını belirtmiştir. Bununla beraber bir metnin anlaşılabilme

ölçütünün, öğrencinin konuya ilişkin ön bilgisinin olup olmamasına ve bilişsel yeteneğine bağlı olduğunu ifade etmiştir.

Bölükbaş sadeleştirme ile ilgili alan yazın taraması yaptıktan sonra metin sadeleştirmenin dört şekilde yapılabileceğini ifade etmiştir. Bunları da koruma, değiştirme, özetleme ve silme olarak açıklamıştır. Buna göre;

Korumayı, metinde anlaşılması güç olmayan ifadelerin veya bölümlerin üzerinde herhangi bir uygulama yapmadan metindeki özgün hâlinin korunması şeklinde açıklamıştır.

Değiştirmeyi, öğrencinin dil seviyesinin üstündeki sözcük ve yapıların, metnin anlamında herhangi bir farklılığa sebep vermeyecek şekilde öğrencinin bildiği sözcük ve yapılarla değiştirilmesi şeklinde ifade etmiştir.

Özetlemeyi, bir metnin anlamında değişikliğe gitmeden basit bir şekilde veya özetle yeniden söylenmesi olarak tanımlamıştır.

Silmeyi ise metnin anlamına doğrudan katkısı olmayan ya da ayrıntı içeren bazı bölümlerin metinden atılması şeklinde açıklamıştır (Bölükbaş, 2015).

Metin uyarlama çalışmaları incelendiğinde değiştirme yönteminin daha çok kullanıldığı göze çarpmaktadır. Değiştirme aşağıdaki şekillerde yapılabilir (Alderson, 2000; Chang, 2008; Nation, 1993; aktaran Bölükbaş, 2015).

1. Sözcüksel değiştirme:

- "Kullanım sıklığı az olan bir kelime veya ifade yerine daha yaygın olarak kullanılan bir kelime veya ifade kullanma.
- Cümledeki sözcüksel yoğunluğu azaltmak için bazı sözcük ya da ifadeleri cümleden çıkarma.
- Anlamayı kolaylaştırmak için cümleye yeni sözcük ya da ifadeler ekleme.

2. Sözdizimsel değiştirme:

- Devrik cümleleri kurallı cümlelere dönüştürmek ve söz dizimini yeniden sıralamak.

- Uzun cümleleri kısa cümlelere; bağlı, sıralı ya da bileşik cümleleri basit cümlelere dönüştürmek yani cümleleri bölmek.
- Cümleler arasında bağlantı kurarken anlamayı kolaylaştırmak amacıyla ayrı cümleleri sebep-sonuç, amaç-sonuç, zıtlık, vb. anlamı taşıyan bağlaçlarla birleştirmek.

3. Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme:

- Metinlerde kullanım sırasında sözcük, ifade ve yapıların tekrarından kaçınarak metni küçültme.
- Yapısında ve anlamında karmaşık olan ifadeleri yeniden düzenleme ve kurma.
- Cümledeki örtük anlatımları ya da anlaşılması zor yapıları açıklamak için metne eklemeler yapmak.

4. Biçimsel değiştirme:

- Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla bir paragrafı birkaç parçaya bölmek ya da bağlaçlar kullanarak iki paragrafı birleştirmek.

III. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplanması, verilerin analizi ve araştırmanın geçerliği ve güvenirliliği açıklanmıştır.

A. Araştırmanın Deseni

Araştırmada nicel araştırma desenlerinden yarı deneysel desen modeli kullanılmıştır. Yarı deneysel desen, tam deneysel desenin gerektirdiği bazı kontrol uygulamalarının sağlanamadığı durumlarda sıkça tercih edilen güvenilir bir desendir (Büyüköztürk, 2016: 22). Eğitimle ilgili araştırmalarda, deneysel modelin deney ve kontrol gruplarını rastgele atamak ve eşit sayıda olmalarını sağlamak mümkün olmadığında, genellikle yarı deneysel desenler tercih edilmektedir (Baştürk, 2014: 41).

B. Çalışma Grubu

Araştırmanın nicel boyutunun yürütüldüğü çalışma grubu Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenciler arasından oluşturulmuştur. Çalışma grubu belirlenirken uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Uygun örneklem, evrendeki bileşenlerin tümünün belirlenmesinin imkânsız olduğu araştırmalarda kullanılır. Walliman (2006), bu tip örneklemin kendi benzerlerini yansıtır yansıtmadığını tespit etmenin bir yolu olmadığını, bu nedenle araştırmanın sonuçlarının sadece o örnekleme ait olduğunu ifade etmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul'da bir vakıf üniversitesi bünyesindeki TÖMER'de öğrenim gören B1 seviyesini tamamlamış 24 öğrenci oluşturmaktadır. Kontrol grubunda 10, deney grubunda 14 öğrenci bulunmaktadır.

Çizelge 3: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet, Yaş, Ülke ve Ana Dili Değişkenlerine İlişkin Bilgiler

Kontrol Grubu (Özgün Metin)	Cinsiyet	Yaş	Ülke	Ana dil	Deney Grubu (Uyarlanmış Metin)	Cinsiyet	Yaş	Ülke	Ana dil
K.Ö.1	Kadın	20	Filistin	Arapça	D.Ö.1	Erkek	18	Rusya	Rusça
K.Ö.2	Kadın	19	Irak	Arapça	D.Ö.2	Kadın	40	Rusya	Rusça
K.Ö.3	Erkek	21	Suriye	Arapça	D.Ö.3	Kadın	19	Rusya	Karaçayca
K.Ö.4	Kadın	21	Özbekistan	Özbekçe	D.Ö.4	Erkek	19	Çeçenistan	Çeçence
K.Ö.5	Kadın	19	İran	Farsça	D.Ö.5	Kadın	18	İran	Farsça
K.Ö.6	Erkek	20	Rusya	Rusça	D.Ö.6	Erkek	21	Ürdün	Arapça
K.Ö.7	Erkek	21	Suriye	Arapça	D.Ö.7	Kadın	19	Suriye	Arapça
K.Ö.8	Erkek	18	Suriye	Arapça	D.Ö.8	Erkek	19	İran	Farsça
K.Ö.9	Kadın	19	Filistin	Arapça	D.Ö.9	Kadın	19	Kazakistan	Kazakça
K.Ö.10	Kadın	19	Suriye	Arapça	D.Ö.10	Erkek	18	Yemen	Arapça
					D.Ö.11	Erkek	21	Suriye	Arapça
					D.Ö.12	Erkek	20	Suriye	Arapça
					D.Ö.13	Kadın	20	Suriye	Arapça
					D.Ö.14	Erkek	21	Suriye	Arapça

Çizelge 3 incelendiğinde, araştırmadaki katılımcıların cinsiyet açısından dengeli bir dağılıma sahip olduğu görülmektedir. Toplamda 24 katılımcının 12’si kadın, 12’si erkektir. Deney grubunda erkekler biraz daha fazla olsa da kontrol grubu kadın ağırlıklıdır. Katılımcıların yaşlarının 18-40 arasında değiştiği görülmektedir. Grubun küçüklüğü nedeniyle katılımcılar iki yaş grubuna ayrılmıştır. Bu yaş gruplarının dengeli bir şekilde dağıldığı söylenebilir. Katılımcıların ana dilleri: Arapça, Farsça, Rusça, Karaçayca, Çeçence, Kazakça ve Özbekçeden oluşmaktadır. Kontrol grubunda ana dili Arapça olan katılımcılar ağırlıklıdır.

C. Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Aracı

Öncelikle yazar ve metin türü seçimi yapılmıştır. Akabinde Muallim Naci’nin “Ömer’in Çocukluğu” adlı anı türündeki eserinde karar kılınmıştır. Muallim Naci’nin Türkçeyi sade, anlaşılır ve yalın bir üslupla kullanması çalışmada kullanılacak eserin belirlenmesinde önemli bir ölçüt olmuştur. Tarakçı (1986), Muallim Naci’nin millî dille duygu ve düşüncelerin açık bir şekilde ifade edilmesi, abartıdan ve karmaşık ifadelerden uzak kalınması gerektiğini vurgulamıştır.

“Ömer’in Çocukluğu” adlı anı türündeki eserin seçilmesinde göz önünde bulundurulmuş hususlar ise şöyledir:

- Yabancılarla Türkçe alanında çalışılan tezlerde anı türünde herhangi bir eserin kısıtlı bir şekilde çalışılmış olması,
- Söz konusu çalışılan eserin anı türünde olmasının, dilin işlevsel ve iletişimsel özelliklerine vurgu yapması,
- Yarı kurmaca metinler olması sebebiyle diyaloglarda günlük konuşma ifadelerinin kullanılmasının yanı sıra edebî dil zevkini de vererek öğrencinin konuşma becerisini de geliştirmesine katkı sağlaması,
- Yazıldığı dönemin toplum yapısını, toplumun geleneklerini, dönemin İstanbul’unu anlatan sosyal ve kültürel konuda olması,
- Dilinin karmaşık yapılarından uzak olması,
- Anıda anlatılanların her yaş grubundan bireyin ilgisini çekebilecek olması.

Bu uyarlama çalışmasıyla, Türk kültürünün önemli bir kısmını oluşturan manevi değerler ile Türk kültürünün diğer bileşenlerinin kesiştiği noktalar ön plana çıkarılmaya çalışılmıştır. Ayrıca dil eğitiminde orta seviyede olan öğrencilere Türkçe edebî bir eseri okuyabilme ve anlayabilme zevki ve öğrencilerde başarabilme güdüsü hissettirilmeye çalışılmıştır.

Yabancı dil öğretiminde dünyada en çok kullanılan materyallerden biri de dil düzeylerine uyarlanmış ve okuma-anlama becerisine hizmet eden yardımcı okuma kitaplarıdır. Bu alanda da örnek olabilmesi için Muallim Naci'nin anı kitabı uyarlanmıştır. Böylece yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uyarlanmış metinlerin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısına etkisini ölçmek amaçlanmıştır.

Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları'ndan çıkan “Ömer'in Çocukluğu” isimli eser, 2019 yılında Kaan Tanyeri tarafından Osmanlı Türkçesinden günümüz Türkçesine uyarlanmıştır. Günümüz Türkçesine uyarlanmış olan bu eser, bu çalışmada, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için B1 dil düzeyine uyarlanmıştır. Uyarlama yapılırken Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde yer alan okuma kazanımları ve İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 seviyesi ders kitabında yer alan dil bilgisi yapıları ve söz varlığı esas alınmıştır. Öğrencilerin söz varlığına katkı sağlaması için sadeleştirilen her sayfanın sonunda, B1 dil düzeyine uygun olarak açıklamaları kapsayan Türkçe-Türkçe bir sözlük oluşturulmuş ve dipnot şeklinde eklenmiştir. Sözlük hazırlanırken Türk Dil Kurumu Sözlükleri, Güncel Sözlük referans alınmıştır.

Metnin uyarlanmış hâli yabancılarla Türkçe öğretimi alanında görev yapmakta olan 3 öğretim görevlisine gönderilmiş ve onlardan “uzman görüşü” alınmıştır.

Boylu (2019) eğitim ve öğretim programlarının, girdi, süreç, çıktı ve geri bildirim unsurları etrafında yapıldığını ifade etmiştir. Ayrıca, öğretim programlarındaki değişikliklerin süreç içerisindeki işleyiş ile yakından ilişkili olduğunu ifade etmiştir. Eğitim ve öğretim sürecinin denetiminin ise ölçme ve değerlendirme yöntemleri ile sağlandığını vurgulamıştır. Bu bağlamda veri toplama aracı olarak okuduğunu anlamaya yönelik 7 açık uçlu ve bir hikâye haritası sorusu hazırlanmıştır. Temizkan ve Sallabaş (2011), öğrenciden his ve fikirlerini net ve anlaşılır bir biçimde anlatması istendiğinde ölçme araçlarından mutlaka yararlanılmasını ifade etmiştir. Bu düşünceye paralel olarak, açık uçlu yazılı sınav

sorularının da bu amaçla kullanılabileceğini; özellikle analiz, sentez, değerlendirme gibi yüksek düzeyde mantıksal işlemleri gerektiren basamaklarda açık uçlu soruların daha uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Çalışmanın test aşamasında kullanılan hikâye haritası ile öğrencilerden okuduklarını anlamaları ve analiz etmeleri beklenmiştir. Akyol (1999), hikâye haritasının, öğrencilerin okuduğunu anlama çalışmalarında, belirli bir düzeni izleyerek metindeki önemli ve önemsiz bilgileri birbirinden ayırt edebilmesini ve hikâyeyi özetleyebilmesini sağladığını dile getirmiştir. Araştırma öncesinde, sınıf içi uygulamalarda öğrencilerle hikâye haritası oluşturma etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Sorular, öğrencilerin aşına olduğu soru türlerinden seçilmiştir.

Özgün ve uyarlanmış metni okuyan öğrenciler için aynı soru yönergeleri kullanılmıştır. Bu sorular sınıf ortamında öğrenciler ile paylaşılmıştır. Öğrenciler metni okuyup bitirdikten sonra cevaplandırmışlardır.

B1 dil seviyesini bitirmiş ve B2'ye henüz başlamış, 10 kontrol ve 14 deney grubu öğrencilerine uygulama yapılmıştır. Her iki gruba da uygulama öncesi sorular hakkında kısaca açıklama yapılmıştır.

D. Verilerin Analizi

Bu bölümde metin değiştirim teknikleri kullanılarak Muallim Naci'nin "Ömer'in Çocukluğu" adlı anısı B1 düzeyine uyarlanmıştır. Özgün metinlerin her cümlesi numaralandırılmıştır. Metin değiştirme kriterlerine göre, cümlelerde B1 düzeyine uygun olmayan kelimeler ve yapılar tespit edilmiş ve nasıl uyarlama yapılacağı belirlenmiştir. Uyarlama aşamasında uzman görüşü alınmış, verilen geri bildirimler dikkate alınarak uyarlama gerçekleştirilmiştir.

Örnek 1:

Cümle: Bu sokağın sonundaki taş mektebin önünden sola dönünce görülecek yokuş cadde, Saraçhanebaşı'na çıkar.

Uyarlanmış Cümle: Bu sokağın sonundaki taş okulun önünden sola dönünce yokuşta bir cadde göreceksiniz. Bu cadde Saraçhanebaşı'na çıkar.

(Birleşik cümle basit cümleye dönüştürülerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. "Bu cadde" ifadesinin eklenmesiyle bağlantılar açık hâle getirilmiştir.

Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az olan kelime “mektep”, kullanım sıklığı fazla “okul” ile değiştirilmiştir.)

Örnek 2:

Cümle: “Benim varlığımdan şikâyet eden bulunmasın!” diyormuşum.

Uyarlanmış Cümle: “Benim varlığımdan kimse şikâyet etmesin!” diye, düşünüyordum.

(Edilgen yapı etken hâle getirilmiştir. “Diye” ifadesi cümleye eklenerek örtük anlam açık hâle getirilmiştir. Zamansal ilişkiler standart hâle getirilmiştir.)

Örnek 3:

Üçünü de sağ salim çıkardık.

Uyarlanmış Cümle: Üçünü de hiçbir zarar görmeden, sağ salim çıkardık.

(Genişletme yapılmıştır ve kelime anlamı ile birlikte verilmiştir.)

Örnek 4:

Cümle: Havlayarak üzerime saldırdı.

Uyarlanmış Cümle: Havlayarak üzerime saldırdı.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

Örnek 5:

Cümle: Herifi getirtir.

Uyarlanmış Cümle: Çocuklardan herifi¹ getirmelerini ister.

(“Herif” ifadesinin argo anlamı korunmuş olup anlamı seviyeye uygun olarak dipnotta ifade edilmiştir. Örtük anlam yeniden yazılarak daha açık bir hâle

¹ Bu ifadeyi erkekler için kullanıyoruz ama bu erkekleri güvensiz, kaba ve önemsiz olarak görüyoruz.

getirilmiştir. Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Ettirgen yapı etken hâle getirilmiştir.)

Emiroğlu ve diğerleri (2023), Türkçe öğrenirken hem anadili olarak hem de yabancı dil olarak argo ifadelerin kullanılmasının gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca, Türkçe öğrenen öğrencilerin sosyal medyada ve gerçek hayatta dili yaratıcı şekilde kullanıyor olduklarını görmelerinin, dili öğrenenler için önemli olduğunu ifade etmişlerdir.

Örnek 6:

“Vay belim!” diye haykırdığını işitmişim.

Uyarlanmış Cümle: “Vay belim!” diye bağırdı. Bunu işittim².

(Birleşik cümle basit cümleye dönüştürülerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Zamansal ilişkiler standart hâle getirilmiştir.)

Örnek 7:

Yukarıda söylediğim Nurettin Dergâhı’na doğru gitmeye başladık.

Uyarlanmış Cümle: Yukarıda söyledim. Nurettin Dergâhı’na doğru gitmeye başladık.

(Seviyeye uygun olmayan sıfat fiil cümlesi ayrılmıştır. Sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Zaman ilişkileri standart hâle getirilmiştir.)

Örnek 8:

Bereket versin bir iki adım daha attıktan sonra ışık görünmeye başladı.

Uyarlanmış Cümle: Bereket versin³ bir iki adım daha attıktan sonra ışık görünmeye başladı.

² Duymak.

³ Bir kimse, bir durumdan memnun. Bu söz, bu memnun olma durumunu ifade ediyor.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur. Anlamı açıklama olarak verilen kelime numaralandırılarak dil seviyesine uygun olarak tekrardan uyarlanıp dipnotta ifade edilmiştir.)

Araştırmanın veri toplama aşamasında, deney grubundaki 14 öğrenciye, okudukları metni anlama seviyelerini değerlendirmek maksadıyla özel olarak hazırlanmış sorular sorulmuştur. Metnin özgün şekli ise yine 10 kişiden oluşan kontrol grubuna okutulmuş ve bu gruba da aynı sorular yöneltilmiştir. Araştırmanın sonucunda deney ve kontrol gruplarından elde edilen veriler ilk olarak Microsoft Excel programına yazılmıştır. Nicel verilerin analizi için Statistical Package for the Social Sciences [SPSS] 19 programı kullanılmıştır. Büyüköztürk (2017), örneklem büyüklüğünün 30'un altında olması durumunda verileri analiz etmek için non-parametrik testlerin yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Boone ve Boone (2012), örneklem büyüklüğünün 50'nin altında olduğu durumlarda, non-parametrik testler yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Mevcut araştırmada, deney grubunda 14, kontrol grubunda 10 olmak üzere toplamda 24 katılımcı yer almıştır. Parametrik test varsayımlarından biri olan normallik dağılımı için katılımcıların en az 30 kişi olması gerektiği belirtilmektedir (Kaur ve Kumar, 2015). Bu nedenle nicel verilerin analizinde non-parametrik testler kullanılmıştır. Elde edilen nicel verilerin incelenmesi sürecinde, öncelikle bir gruba uyarlanmış metin sunulmuş, diğer gruba ise özgün metin sunulmuş ve iki gruba da metni anlama başarı testi uygulanmıştır.

Her iki grubun okuduğunu anlama sorularına vermiş oldukları yanlış cevapların oranları birbirleriyle karşılaştırılmıştır. Elde edilen puanların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek üzere Mann Whitney U testi sonuçları dikkate alınmıştır.

E. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliliği

Araştırma geçerliği, gerçekleştirilen araştırmadaki iddiaların çalıştığı gerçeği temsil etme uyumu olarak tanımlanmıştır (Eisner ve Peshkin, 1990). Deneysel çalışmalarda iç geçerliğe uygun sorular tarih, olgunlaşma, test, araştırmacı kaybı ve grupların özellikleri olarak açıklanmıştır. Araştırmalarda iç geçerliliği sağlamak

amacıyla Gay, Mills ve Airasian, (2008) çizelge 4'te gösterilen maddelere dikkat edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Çizelge 4: İç Geçerliği Tehdit Eden Unsurlar

Tehdit	Açıklaması
Test	Ön test yapılmasının istenmeyen sonuçları
Araştırmacı kaybı	Araştırmaya katılan katılımcıların araştırmadan el çekmesi
Grupların özellikleri	Grupların niteliklerinin değişik olması

Çizelge 4 incelendiğinde, iç geçerliği tehdit eden ilk durum olarak grupların farklı özelliklere sahip olması olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumun olması iç geçerliği tehdit eden unsurlardan biridir. Bu araştırmada hem deney grubunun hem de kontrol grubunun B1 seviyesini tamamlamış öğrencilerden oluşmasıyla denklik sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca gruplarda yer alan öğrencilerin ana dili Arapça, Farsça ve Rusça olması denklik sağlanması açısından dikkat edilen diğer husustur.

Geçerliğin ikinci alt başlığı da dış geçerliktir. Dış geçerlik, araştırma sonuçlarının yaygın bir şekilde geçerli olma durumu şeklinde tanımlanmıştır (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2012). Dış geçerliği tehdit eden unsurlar çizelge 5'te belirtilmiştir (Gay, Mills ve Airasian, 2008):

Çizelge 5:Dış Geçerliği Tehdit Eden Unsurlar

Tehdit	Açıklaması
Ön test-uygulama etkisi	Ön test uygulamasının, öğrencilerin araştırmanın amacının anlayarak araştırmayı yanıltması.
Birden fazla farklı uygulamanın yapılması	Katılımcılar birden fazla uygulama ile karşılaştığında önceki uygulamanın etkisi azalabilir ya da ortadan kalkabilir.
Araştırmanın gerçekleştiği ortam	Katılımcıların farklı ortamda olduğunun farkına varması sonucu davranışlarının farklılaşmasına yol açabilir.

Çizelge 5'te belirtildiği üzere, dış geçerliği tehdit eden ilk unsurun ön test-uygulama etkileşiminin olduğu görülmektedir. Bu maddede, çalışmaya katılan katılımcılara ön test uygulanmasının, öğrencilerin araştırmanın amacını anlamasına imkân vererek araştırmayı çarpıtabilecekleri şeklinde ifade edilmiştir. Dış geçerliği tehdit eden diğer bir unsur, birden fazla uygulamanın yapılması durumudur. Bu çalışmada sadece bir uygulama yapıldığından, dış geçerlik tehdit edilmemektedir. Dış geçerliği tehdit eden son madde, araştırma ortamının farklı olması olarak ifade edilmiştir. Ancak süreçte araştırmacı çalışmayı kendi yürütmüş ve katılımcılar kendi ortamlarında metni okuyup testleri cevaplamışlardır. Dolayısıyla araştırma ortamında farklılaşma söz konusu olmamıştır.

IV. BULGULAR VE YORUM

Bu çalışma ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilere, daha önce uyarlaması sınırlı olan anı türündeki bir edebî metni B1 dil seviyesine uyarlamak amaçlanmıştır. Ayrıca, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uyarlanmış metin kullanımının, öğrencilerin okuduğunu anlama başarısına etkisini ölçmek hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda yapılan çalışmada elde edilen bulgular bu başlık altında sunulmuştur.

A. Muallim Naci'nin 'Ömer'in Çocukluğu' Adlı Anısının B1 Düzeyine Uyarlanması

Başlık: Ömer'in Çocukluğu

(Metnin başlığı seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamış ve özgün hâli korunmuştur.)

1. Cümle: Sekiz Yaşına Kadar

Uyarlanmış Cümle: Sekiz Yaşına Kadar

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

2. Cümle: Bizim Ömer diyor ki:

Uyarlanmış Cümle: Bizim Ömer diyor:

(Seviyeye uygun olmayan -ki bağlacı ile kurulmuş olan bağlı cümle basit cümleye dönüştürülerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır.)

3. Cümle: Kıztaşı dört yol ağzından Sofulara doğru inilirken İbn-i Melek Hazretleri'nin defnedildikleri yüksek mezarlık sağda bırakılarak biraz daha gidilince yine sağda bir akar çeşmeye rastlanır.

Uyarlanmış Cümle: Kıztaşı'nda dört yolun birleştiği bir yer var. Oradan Sofulara doğru bir yol iniyor. İbn-i Melek adında önemli bir kişi var. O kişinin

mezarlığını sağına al ve biraz daha git, yine sağda bir çeşme var. O çeşmeyi göreceksin.

(Anlamsal olarak karışık olan cümleler yeniden kurularak sözcüksel-sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Edilgen yapı etken yapıya çevrilmiştir.)

1. Cümle: O civar ahalisini bunca zamandan beri diğer uzak çeşmelere gitmeye muhtaç bırakmadığı için gururlanır gibi yiğitçe duran bu çeşmenin hemen karşısında hayli uzun bir sokak görülür ki Nureddin dergâhlarından biriyle son bulur.

Uyarlanmış Cümle: Bu çeşme, o bölgedeki insanlara uzun zamandan beri su veriyor bundan dolayı çok gururlu ve cesurca duruyor. Bu çeşmenin tam karşısında çok uzun bir sokak var ve bu sokak Nurettin dergâhlarından⁴ biriyle bitiyor.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az “civar, ahali” kelimeleri, kullanım sıklığı fazla olan “bölge, insan” kelimeleri ile değiştirilmiştir. Birleşik cümle basit cümleye dönüştürülerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. “Dergâh” kelimesinin metindeki kullanım sıklığı göz önünde bulundurularak dipnota kelimenin anlamı seviyeye uyarlanmış olarak verilmiştir.)

2. Cümle: Dergâhın sol tarafına dönerek orada incelen yoldan ilerleyecek kişi, kendini uzunluğu ötekinden daha fazla olan Çelebi Sokağı’nda bulur.

Uyarlanmış Cümle: Dergâhın sol tarafına dönünce orada ince bir yol var. Kim o yoldan ilerlerse kendini Çelebi Sokağı’nda bulur. Çelebi Sokağı bir insan boyundan daha kısadır.

(Anlamsal olarak karışık olan cümleler yeniden kurularak sözcüksel-sözdizimsel değiştirme yapılmıştır.)

3. Cümle: Bu sokağın sonundaki taş mektebin önünden sola dönünce görülecek yokuş cadde, Saraçhanebaşı’na çıkar.

Uyarlanmış Cümle: Bu sokağın sonundaki taş okulun önünden sola dönünce yokuşta bir cadde göreceksiniz. Bu cadde Saraçhanebaşı’na çıkar.

⁴ Aynı inançtaki kişilerin ibadet ve tören yerleri.

(Birleşik cümle basit cümleye dönüştürülerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır.)

(Birleşik cümle basit cümleye dönüştürülerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. “Bu cadde” ifadesinin eklenmesiyle bağlantılar açık hâle getirilmiştir. Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az olan “mektep”, kullanım sıklığı fazla olan “okul” ile değiştirilmiştir.)

4. Cümle: Bir gün o yokuştan iniyordum.

Uyarlanmış Cümle: Bir gün o yokuştan iniyordum.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

5. Cümle: En sevdiğim uzun hırkam sırtımdaydı.

Uyarlanmış Cümle: Bir hırkam vardı ve ben bu hırkamı çok seviyordum, bu hırkam sırtımdaydı.⁵

(Sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat fiil cümlesi ayrılmıştır. “Sırt” kelimesinin kullanım alanı göz önünde bulundurularak dipnotta kelimenin anlamı uyarlanan dil düzeyi göz önünde bulundurularak uyarlanıp ifade edilmiştir.)

6. Cümle: Bu hırkayı, içinde ve dışında ikişerden dört cebi olduğu için pek severdim.

Uyarlanmış Cümle: Bu hırkanın içinde ve dışında ikişerden dört cebi vardı ve bu sebeple çocukken bu hırkamı çok seviyordum.

(Birleşik yapı basit yapıya dönüştürülerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Anlamsal bütünlüğü kolaylaştırmak için basit cümleler “bu sebeple” bağlacı ile birleştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir.)

7. Cümle: Cepler yemiş ve ufak tefek oyuncak koymaya ne kadar iyi gelirdi!

⁵ İnsanlarda boyundan bele kadar üst bölüm.

(Birleşik yapı, basit yapıya dönüştürülerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır.)

Uyarlanmış Cümle: Cepler yemiş⁶ ve ufak tefek⁷ oyuncak koymak için ne kadar da iyiydi!

(Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir. Anlamı açıklama olarak verilen kelimeler numaralandırılarak dil seviyesine uygun olarak tekrardan uyarlanıp ifade edilmiştir.)

8. Cümle: Diğer hırkalarımda ikiden fazla cep bulunmazdı.

Uyarlanmış Cümle: Diğer hırkalarımın ikiden daha fazla cebi yoktu.

(Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir.)

9. Cümle: Giyinme sırası dört cepli hırkaya gelince yüzüm gülerdi.

Uyarlanmış Cümle: Ne zaman bu hırkamı giysem hep mutlu oluyordum.

(Örtük anlam yeniden yazılarak daha açık bir hâle getirilmiştir. “Yüzü gülmek” deyimini, “mutlu olmak” ifadesi ile değiştirilmiştir. Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme yapılmıştır.)

10. Cümle: Yüreğime öyle bir sevinç dolardı ki hemen ellerimle hırkanın göğsüme gelen iki yanını okşamaya, “Oh! Oh!” diye diye odanın içinde dans ederek dönüp dolaşmaya başladım.

Uyarlanmış Cümle: Kalbim sevinçle doluyordu ve hemen ellerimle hırkamın iki yakasını okşamaya, “Oh! Oh!” diye diye odanın içinde dans ederek dönüp dolaşmaya başlıyordum.

(Seviyeye uygun olmayan -ki bağlacı ile kurulmuş olan bağlı cümle basit cümleye dönüştürülerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Zamansal ilişkiler standart hâle getirilmiştir.)

11. Cümle: İne ine mektebin hizasına geldim.

Uyarlanmış Cümle: Yolu ine ine okulun sırasına geldim.

⁶ Meyve, kuru meyve.

⁷ Çok yer kaplamıyor, küçük eşya.

(Devrik cümle, kurallı hale dönüştürülerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az olan kelimeler “mektep ve hiza”, kullanım sıklığı fazla olan “okul ve sırası” ile değiştirilmiştir. Anlamayı kolaylaştırmak için cümleye nesne eklenmiştir.)

12. Cümle: Bir iki adım daha atarak eve gitmek üzere Çelebi Sokağı'na saptım.

Uyarlanmış Cümle: Eve gitmek için bir iki adım daha atarak Çelebi Sokağı'na girdim.

(Devrik yapı düzenlenerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az olan “saptım” ifadesi, kullanım sıklığı fazla olan “girdim” ile değiştirilmiştir.)

13. Cümle: Birdenbire karşıma kuyruğu kesik bir köpek çıktı.

Uyarlanmış Cümle: Birdenbire karşıma kuyruğu⁸ kesik bir köpek çıktı.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur. Anlamı açıklama olarak verilen kelime numaralandırılarak dil seviyesine uygun olarak tekrardan uyarlanıp ifade edilmiştir.)

14. Cümle: Havlayarak üzerime saldırdı.

Uyarlanmış Cümle: Havlayarak üzerime saldırdı.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

15. Cümle: Beni mektebin duvarına sıkıştırdı.

Uyarlanmış Cümle: Beni okulun duvarına sıkıştırdı.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelimeler sıklığı fazla olanla değiştirilmiştir.)

16. Cümle: Göğsüme doğru pençelerini⁹ atmaya kalkıştı.

Uyarlanmış Cümle: Göğsüme doğru pençelerini atmak istedi.

⁸ Hayvanların çoğunda vardır. Gövdelerinin sonunda, omurganın uzantısı, uzun ve esnek organ.

⁹ Yırtıcı hayvanların ön ayaklarının parmaklarıyla tırnakları.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az olan “kalkışmak” sözcüğü, “istemek” ile değiştirilmiştir. Anlamı açıklama olarak verilen kelime numaralandırılarak dil seviyesine uygun olarak tekrardan uyarlanıp dipnotta ifade edilmiştir.)

17. Cümle: Ben ağlayıp haykırmaya başladım.

Uyarlanmış Cümle: Ben ağlayıp haykırmaya başladım.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

18. Cümle: Bir taraftan da kendimi kurtarmaya çalışıyordum.

Uyarlanmış Cümle: Bir taraftan da kendimi kurtarmaya çalışıyordum.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

19. Cümle: şaşırmıştım.

Uyarlanmış Cümle: O an çok şaşırdım.

(Örtük anlam yeniden yazılarak daha açık bir hâle getirilmiştir. Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Zamansal ilişkiler standart hâle getirilmiştir.)

20. Cümle: Kimden yardım isteyeyim?

Uyarlanmış Cümle: Kimden yardım isteyeyim?

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

21. Cümle: Sokakta köpekle benden başka kimse yoktu.

Uyarlanmış Cümle: Sokakta köpekle benden başka kimse yoktu.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

22. Cümle: Caddeden de geçen bulunmuyor!

Uyarlanmış Cümle: Caddeden de kimse geçmiyor!

(Birleşik yapı basit yapıya değiştirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Anlam karışıklığına sebep olmamak için özne belirtilmiştir. Bağlantı açık hâle getirilmiştir.)

23. Cümle: Besbelli feryadım işitilmiş.

Uyarlanmış Cümle: Besbelli bağırmalarımı biri duymuş.

(Edilgen yapı etken yapıya çevrilmiştir. Kullanım sıklığı az olan “feryat”, kullanım sıklığı fazla olan “bağırma” sözcüğü ile değiştirilmiştir. “Biri” öznesi cümleye eklenerek gönderimler açık hâle getirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır.)

24. Cümle: Mektebin karşısındaki konağın alt katında bir pencereden iri bıyıklı bir ağanın başı görüldü.

Uyarlanmış Cümle: Okulun karşısındaki konağın alt katında bir pencereden iri bıyıklı bir ağanın¹⁰ başını gördüm.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime, kullanım sıklığı fazla olanla değiştirilmiştir. Edilgen yapı etken hâle getirilmiştir. Zamansal ilişkiler standart hâle getirilmiştir.)

25. Cümle: Bir yahut iki kere “Hoşt!” dedi.

Uyarlanmış Cümle: Bir ya da iki kere “Hoşt!”¹¹ dedi.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az “yahut” bağlacı, kullanım sıklığı fazla olan “ya da” ile değiştirilmiştir.)

26. Cümle: Köpek benimle uğraşmaya devam ediyordu.

Uyarlanmış Cümle: Köpek benimle uğraşmaya devam ediyordu.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

27. Cümle: Nasılsa bir aralık önünden savuşarak kaçmaya yeltendim.

Uyarlanmış Cümle: Bir ara önünden aceleyle kaçmaya çalıştım.

(Anlamsal olarak karışık olan cümleler yeniden kurularak sözcüksel-sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelimeler “aralık ve yeltenmek”, kullanım sıklığı fazla olan “ara, çalışmak” ile değiştirilmiştir.)

¹⁰ Halk arasında söz sahibi erkeklere bu unvanı veriyorlar.

¹¹ Köpekleri ürkütüp kaçırmak için “Hoşt!” diye ses çıkarıyoruz.

28. Cümle: Arkamdan yetişti.

Uyarlanmış Cümle: Arkamdan yetişti.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

29. Cümle: Omuzlarıma doğru sıçradığını hissettim.

Uyarlanmış Cümle: Omuzlarıma doğru sıçradı ve bunu hissettim.

(Sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat fiil cümleleri ayrılmıştır. Zamansal ilişkiler standart hâle getirilmiştir.)

30. Cümle: Feryadı arttırdım.

Uyarlanmış Cümle: Daha çok bağırdım.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az olan “feryat”, kullanım sıklığı fazla olan “bağırmak” ile değiştirilmiştir.)

31. Cümle: Bu hali pencereden seyretmekte olan ağa, dilinin ucuyla bir kere daha “Hoşt!” diye bağırdı.

Uyarlanmış Cümle: Bu durumumu penceredeki ağa seyrediyordu ve istemeden bir kere daha “Hoşt!” diye bağırdı.

(Birleşik yapı basit yapıya değiştirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime “dilin ucu”, kullanım sıklığı fazla olan “istemeden” ile değiştirilmiştir.)

32. Cümle: Hayvanın pençeleri sırtımdan sıyrılarak indi.

Uyarlanmış Cümle: Hayvanın pençeleri sırtımdan sıyrılarak indi.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

33. Cümle: Korkumdan dönüp arkama bakamıyordum.

Uyarlanmış Cümle: Korkumdan dönüp arkama bakamıyordum.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

34. Cümle: Sesim de kesilmişti.

Uyarlanmış Cümle: Sesim de çıkmadı.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime “kesildi”, kullanım sıklığı fazla olan “çıkmadı” ile değiştirilmiştir.)

35. Cümle: Hem ağlıyor hem koşuyordum.

Uyarlanmış Cümle: Hem ağlıyor hem koşuyordum.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

36. Cümle: “Kurtuldum!” diyecek kadar koştuktan sonra soluk soluğa denilecek bir halde durdum.

Uyarlanmış Cümle: Kurtulmak için çok koştum ve soluk soluğa, nefessiz kaldım.

(Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Genişletme yapılmıştır. Deyim anlamıyla birlikte verilmiştir.)

37. Cümle: Arkama baktım.

Uyarlanmış Cümle: Arkama baktım.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

38. Cümle: Köpekten eser yok.

Uyarlanmış Cümle: Köpek yoktu.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime “eser yok”, kullanım sıklığı fazla olan “yok” ile değiştirilmiştir. Zamansal ilişkiler standart hâle getirilmiştir.)

39. Cümle: Biraz kendime geldim.

Uyarlanmış Cümle: Biraz sakinleştim, kendime geldim.

(Genişletme yapılmıştır. Deyim anlamıyla birlikte verilmiştir.)

40. Cümle: Köpeğin bir şey yapıp yapmadığını anlamak için sağ elimi sevgili hırkaman ensesine doğru uzattım.

Uyarlanmış Cümle: Köpek bir şey yaptı mı, yapmadı mı? Bunu anlamak için sağ elimi sevgili hırkaman ensesine doğru uzattım.

(Sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat fiil cümleleri ayrılmıştır.)

41. Cümle: Ense yok!...

Uyarlanmış Cümle: Hırkanın ensesi yok!...

(Örtük anlam yeniden yazılarak daha açık bir hâle getirilmiştir. Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Cümlelerin daha somut bir şekilde anlaşılması için cümlede nesne ifade edilmiştir.)

42. Cümle: Meğer köpek, hırkanın yakasından tuttuğu gibi eteğine üç dört parmak kalıncaya kadar yırtmış.

Uyarlanmış Cümle: Sonradan anladım. Köpek, hırkanın yakasından tutmuş ve hırkanın aşağısına kadar yırtmış.

(“Meğer” ifadesi seviyeye uygun olmayan bir ifade olduğundan yakın anlamı olabilecek ifade eklenerek sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat fiil cümlesi ayrılmıştır. Sözdizimsel değiştirme yapılmıştır.)

43. Cümle: Hırkayı sırtımdan çıkardım.

Uyarlanmış Cümle: Hırkayı sırtımdan çıkardım.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hali korunmuştur.)

44. Cümle: Biçarenin haline baktım.

Uyarlanmış Cümle: Hırkanın son haline baktım.

(Örtük anlam yeniden yazılarak daha açık bir hâle getirilmiştir. Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme yapılmıştır.)

45. Cümle: Gözlerimden yaş boşandı.

Uyarlanmış Cümle: Birden gözlerimden yaşlar akmaya başladı.

(Edilgen yapı etken yapıya çevrilmiştir. Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az ifade “Gözlerimden yaş boşandı.”, kullanım sıklığı fazla olan “Gözlerimden yaş akmaya başladı.” ile değiştirilmiştir. Gönderimler açık hâle getirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır.)

46. Cümle: Ne hazin manzara!...

Uyarlanmış Cümle: Ne üzücü bir manzara!...

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime “hazin”, kullanım sıklığı fazla olan “üzücü” ile değiştirilmiştir.)

47. Cümle: Ne büyük üzüntü!...

Uyarlanmış Cümle: Ne büyük üzüntü!...

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

48. Cümle: Hırka, koltuğumun altında olduğu halde eve ulaştığımız zaman ağlamaktan içimi çekmekteydim.

Uyarlanmış Cümle: Hırkayı koltuğumun altına aldım ve eve gittim. O zamana kadar iç çeke¹² çeke ağladım.

(Birleşik yapı basit yapıya değiştirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Anlamı açıklama olarak verilen kelime numaralandırılarak dil seviyesine uygun olarak tekrardan uyarlanıp ifade edilmiştir.)

49. Cümle: Annem beni o halde görünce telaşla:

Sana ne oldu oğlum?

Uyarlanmış Cümle: Annem beni o halde görünce telaşla:

Sana ne oldu oğlum?

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

50. Cümle: Ne ağlıyorsun?

Uyarlanmış Cümle: Niçin ağlıyorsun?

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az soru zarfı, kullanım sıklığı fazla olanla değiştirilmiştir.)

51. Cümle: Hırkanı niye çıkardın?

Uyarlanmış Cümle: Hırkanı neden çıkardın?

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az soru zarfı, fazla olanla değiştirilmiştir.)

¹² Üzüntüyle derinden nefes almak.

52. Cümle: Vah vah!

Uyarlanmış Cümle: Vah vah!

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

53. Cümle: Nedir bakayım söyle, diye üzülmeye başladı.

Uyarlanmış Cümle: Nedir bakayım söyle, diye üzülmeye başladı.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

54. Cümle: Hırkayı koltuğumun altından aldığı sırada dedim ki:

- Köşe başında kuyruksuz bir köpeğe rast geldim de... Üzerime atladı.

Uyarlanmış Cümle: Hırkayı koltuğumun altından alırken anneme dedim:

— Köşe başında kuyruksuz bir köpekle karşılaştım... Üzerime atladı.

(Seviyeye uygun olmayan -ki bağlacı ile kurulmuş olan bağlı cümle basit cümleye dönüştürülerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az ifade “rast gelmek”, kullanım sıklığı fazla olan “karşılaşmak” ile değiştirilmiştir.)

55. Cümle: Annem daha fazla üzülerken beni kucakladı.

Uyarlanmış Cümle: Annem daha fazla üzülerken beni kucakladı.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hali korunmuştur.)

56. Cümle: İşte asıl o vakit ağlamaya başladım.

Uyarlanmış Cümle: O an ağlamaya başladım.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime “o vakit”, kullanım sıklığı fazla olan “o an” ile değiştirilmiştir.)

57. Cümle: Bir felaketzedeyi en fazla, teselli eden ağlatır.

Uyarlanmış Cümle: Bir felaketzedeyi¹³ en fazla kim teselli ederse o ağlatır.

¹³ Kim kötü bir olay yaşarsa o kişiye felaketzede denir.

(Sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Örtük anlatım belirli hâle getirilmiştir. Anlamı açıklama olarak verilen kelimeler numaralandırılarak dil seviyesine uygun olarak tekrardan uyarlanıp ifade edilmiştir.)

58. Cümle: Bu olay, bana o köşe başını hiç unutturmaz.

Uyarlanmış Cümle: Bu olayı, o köşe başını hiç unutmam.

(Ettirgen yapı etken yapıya çevrilmiştir.)

59. Cümle: şu ağaya ne dersiniz?

Uyarlanmış Cümle: şu ağa için ne düşünürsünüz?

(Gönderimler açık hâle getirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır.)

60. Cümle: İnsaniyetli adam değil miymiş?...

Uyarlanmış Cümle: İnsanlık sahibi bir adam değil miymiş?...

(Anlamayı kolaylaştırmak için cümleye yeni sözcükler eklenerek sözcüksel değiştirme yapılmıştır.)

61. Cümle: Susmadı.

Uyarlanmış Cümle: Susmadı.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

62. Cümle: İnsaniyetsiz adam değil miymiş?

Uyarlanmış Cümle: İnsanlık var mıymiş?...

(Anlamsal olarak karışık olan cümleler yeniden kurularak sözcüksel-sözdizimsel değiştirme yapılmıştır.)

63. Cümle: Yardıma koşmadı.

Uyarlanmış Cümle: Yardıma koşmadı.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

64. Cümle: Behey ağa!

Uyarlanmış Cümle: Behey¹⁴ ağa!

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur. Anlamı açıklama olarak verilen kelime numaralandırılarak dil seviyesine uygun olarak tekrardan uyarlanıp ifade edilmiştir.)

65. Cümle: Gözünün önünde bir köpek, aciz bir çocuğu paralamaya çalışıyor.

Uyarlanmış Cümle: Gözünün önünde bir köpek, güçsüz bir çocuğu parçalamaya çalışıyor.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime “paralama”, kullanım sıklığı fazla olan “parçalama” ile değiştirilmiştir.)

66. Cümle: O köpeğin kuduz olma ihtimali de var.

Uyarlanmış Cümle: O köpeğin kuduz¹⁵ olma ihtimali de var.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur. Anlamı açıklama olarak verilen kelime numaralandırılarak dil seviyesine uygun olarak tekrardan uyarlanıp ifade edilmiştir.)

67. Cümle: Çocuk ağlıyor, feryat ediyor, yardım istiyor.

Uyarlanmış Cümle: Çocuk ağlıyor, bağırıyor, yardım istiyor.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az ifade “feryat etmek”, kullanım sıklığı fazla olan “bağırma” ile değiştirilmiştir.)

68. Cümle: Ortada zavallıyı kurtaracak kimse de yok.

Uyarlanmış Cümle: Sokakta hiç kimse yok bu sebeple zavallı çocuğu kimse kurtaramıyor.

¹⁴ Kızma, öfkelenme şeklinde seslenmek.

¹⁵ Köpek, kedi, tilki vb. memeli hayvanlardan ısırma, tırmalama veya salya yolu ile insana geçiyor, genellikle çırpınma, sudan korkma şeklinde belirtileri oluyor ve zamanında aşı yapmayınca kişi ölüyor.

(Birleşik yapı basit yapıya değiştirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Anlamayı kolaylaştırmak için ayrı olan cümlelerdeki sebep- sonuç ilişkisi “bu sebeple” ifadesiyle birleştirilmiştir.)

69. Cümle: Sen pencereden “Hoş” demekle yetiniyorsun.

Uyarlanmış Cümle: Sen pencereden “Hoş” demeyi yeterli görüyorsun.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. “Yetinmek” fiili dil seviyesine uygun olmadığından, “yeterli görmek” ifadesi ile değiştirilmiştir.)

70. Cümle: İnsan değil misin?

Uyarlanmış Cümle: İnsan değil misin?

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

71. Cümle: Yüreğin köpek yüreği midir?

Uyarlanmış Cümle: Kalbin çok mu acımasız?

(Anlamsal olarak karışık olan cümleler yeniden kurularak sözcüksel-sözdizimsel değiştirme yapılmıştır.)

72. Cümle: O senin nazarında belki köpek yavrusu kadar önemli olmayan çocuğun bir gün olup da seni yargılanacağını düşünecek kadar da mı beynin yok?

Uyarlanmış Cümle: Belki bu çocuğun senin gözünde köpek kadar değeri, önemi yoktu. Hiç düşünmedin mi, bu çocuk günün birinde beni yargılayabilir¹⁶, bu kadar da mı aklın yok?

(Birleşik yapı basit yapıya değiştirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir.)

73. Cümle: Korkma!

Uyarlanmış Cümle: Korkma!

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

74. Cümle: İsmi bilsem de yazmam.

¹⁶ Herhangi bir kimse, şey, konu vb.yle ilgili olumlu veya olumsuz görüş belirtmek.

Uyarlanmış Cümle: İsmi bilsem de yazmam.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

75. Cümle: Senin beni koruduğun kadar ben de seni koruyabilirim!

Uyarlanmış Cümle: Sen beni ne kadar koruduysan ben de seni o kadar koruyabilirim!

(Birleşik yapı basit yapıya değiştirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır.)

76. Cümle: Şurasını da söyleyeyim:

Sen o zaman bana gerçekten insancasına bir yardımda bulunmuş olsaydın, ben seni şimdi böyle mi yazardım?

Uyarlanmış Cümle: Şurasını da söyleyeyim:

Sen o zaman bana gerçekten insanca bir yardımda bulunsaydın, ben seni şimdi böyle mi yazardım?

(Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir.)

77. Cümle: Bilmem bu eleştirimde haksız mıyım?

Uyarlanmış Cümle: Bilmem bu eleştirimde haksız mıyım?

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

78. Cümle: Ah, insan böyle gafil olmasa da daima herkese iyilik etse ne kadar kazanacak!

Uyarlanmış Cümle: Ah, insan böyle gafil¹⁷ olmasa da her zaman herkese iyilik yapsa ne kadar kazanacak!

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime “daima”, kullanım sıklığı fazla olan “her zaman” ile değiştirilmiştir. Anlamı açıklama olarak verilen kelime numaralandırılarak dil seviyesine uygun olarak tekrardan uyarlanıp ifade edilmiştir.)

¹⁷ Çevresinde ne olup ne bitiyor farkında değil (kimse).

79. Cümle: Yine bir gün eve dönerken Saraçhanebaşı'ndan Kıztaşı'na giden sokakta birtakım yük hayvanlarına rast gelerek duvar dibine sığınmışım.

Uyarlanmış Cümle: Yine bir gün eve dönüyordum, Saraçhanebaşı'ndan Kıztaşı'na bir yol var. O sokakta birçok yük hayvanlarıyla¹⁸ karşılaştım ve duvar dibine sığındım.

(Birleşik yapı basit yapıya değiştirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime “rast gelmek”, kullanım sıklığı fazla olan “karşılaşmak” ile değiştirilmiştir Anlamı açıklama olarak verilen kelime numaralandırılarak dil seviyesine uygun olarak tekrardan uyarlanıp ifade edilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir.)

80. Cümle: Yanımda kır sakallı biri belirdi.

Uyarlanmış Cümle: Yanıma kır¹⁹ sakallı bir adam geldi.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime “belirmek”, “geldi” şeklinde değiştirilerek ifade edilmiştir.)

81. Cümle: Elimden tuttu.

Uyarlanmış Cümle: Elimden tuttu.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

82. Cümle: “Korkma oğlum!” diyerek vücudunu bana siper etti.

Uyarlanmış Cümle: “Korkma oğlum!” diyerek vücuduyla beni korudu.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az ifade “siper etmek”, kullanım sıklığı fazla olan “korumak” ile değiştirilmiştir.)

83. Cümle: Hayvanlar geçtikten sonra tebessüm ederek, “Haydi, şimdi git oğlum!” dedi.

¹⁸ Yük taşıma gücüne sahip at, eşek vb. hayvanlar.

¹⁹ Beyazla ve az miktarda siyah karışımı renk.

Uyarlanmış Cümle: Hayvanlar geçtikten sonra gülümseyerek, “Haydi, şimdi git oğlum!” dedi.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

84. Cümle: İhtimal ki o adam vefat etmiştir, fakat iyiliği benim gönlümde yaşıyor.

Uyarlanmış Cümle: Yüksek ihtimalle o adam öldü. Ama iyiliğini bugün de kalbimde hissediyorum.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime “vefat etmek, fakat, gönlünde yaşamak”, kullanım sıklığı fazla olan “ölmek, ama, kalbinde hissetmek” ile değiştirilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir.)

85. Cümle: Geri dönelim.

Uyarlanmış Cümle: Geri dönelim.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

86. Cümle: “Çeşmenin hemen karşısında” dediğim sokağa girilerek sol baştaki evin bahçe duvarı takip edilince iki katlı bir ev görülür ki kapısının önü, basamak taşlarıyla haylice yükseltilmiştir.

Uyarlanmış Cümle: Çeşmenin hemen karşısındaki bir sokaktan bahsediyorum. O sokaktan girince sol baştaki evin bahçe duvarını takip edin, iki katlı bir ev göreceksiniz. Kapısının önü, basamak taşlarıyla biraz yüksektir.

(Sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır. Edilgen yapı etken yapıya çevrilmiştir. Zamansal ilişkiler standart hâle getirilmiştir.)

87. Cümle: Bugün üzerinde “70” numarası görülen bu evin vaktiyle içine girilse alt ve üst katlarında dört oda ile iki sofa ve arka tarafında yedi sekiz ayak merdivenle çıkılan genişçe bir bahçe bulunduğu görülürdü.

Uyarlanmış Cümle: Bugün, bu evin üzerinde “70” numarası yazıyor. Eskiden evin içine girseydiniz evin alt ve üst katlarında dört oda ile iki hol²⁰ vardı. Arka tarafında genişçe bir bahçesi vardı.

(Birleşik yapı basit yapıya değiştirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime “vakit, sofa,” kullanım sıklığı fazla olan “zaman, hol” ile değiştirilmiştir. Edilgen yapı etken yapıya çevrilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir.)

88. Cümle: Bundan bir müddet evvel o evde oturanlar şunlardan ibaretti:

Uyarlanmış Cümle: Bundan bir süre önce o evde sadece şu kişiler yaşıyordu:

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az ifade “müddet önce”, kullanım sıklığı fazla olan “süre önce” ile değiştirilmiştir. “Oturanlar” ifadesindeki örtük anlatım açık hâle getirilerek genişletme yapılmıştır.)

89. Cümle: Baba: Ali

Uyarlanmış Cümle: Baba: Ali

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

90. Cümle: Fatma Anne: Zehra

Uyarlanmış Cümle: Anne: Fatma Zehra

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

91. Cümle: Büyük oğul: Mehmet

Uyarlanmış Cümle: Büyük oğul²¹: Mehmet

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur. Anlamı açıklama olarak verilen kelime numaralandırılarak dil seviyesine uygun olarak tekrardan uyarlanıp ifade edilmiştir.)

92. Cümle: Küçük oğul: Ömer

²⁰ Evlerde odaların kapıları geniş bir yere açılıyor; hol.

²¹ Erkek evlat.

Uyarlanmış Cümle: Küçük oğul: Ömer

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

93. Cümle: İşte bu Ömer benim.

Uyarlanmış Cümle: İşte bu Ömer benim.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

94. Cümle: Babam kırk altı yaşında vefat ettiğinde ben tahminen sekiz yaşındaydım.

Uyarlanmış Cümle: Babam kırk altı yaşında öldü. Sanırım, ben o zamanlar sekiz yaşındaydım.

(Birleşik yapı basit yapıya değiştirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime “vefat etmek, tahminen”, kullanım sıklığı fazla olan “sanmak” ile değiştirilmiştir.)

95. Cümle: Görünüşü hâlâ gözümün önündedir:

Uyarlanmış Cümle: Dış görünüşü bugün de gözümün önündedir:

(Anlamayı kolaylaştırmak için cümleye yeni sözcükler eklenerek sözcüksel değiştirme yapılmıştır.)

96. Cümle: Orta boylu, geniş omuzlu, sağlam vücutlu, büyücek başlı, değirmi çehreli, kalınca kara kaşlı, ela gözlü, irice kara bıyıklı, beyaz tenli, heybetli bir yüz...

Uyarlanmış Cümle: Orta boylu, geniş omuzlu, sağlam vücutlu, büyücek başlı, yuvarlak yüzlü, kalınca kara kaşlı, ela gözlü, kalın bıyıklı, beyaz tenli, heybetli bir yüz...

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli korunmuştur.)

97. Cümle: Başına giydiği büyük Tunus fesinin üzerine büyücek bir yemeni sarar.

Uyarlanmış Cümle: Başına büyük Tunus fesi²² takıyordu. Bu fesin üzerine büyükçe bir örtü sarıyordu.

²² Eskiden şapka yerine kullanıyorlardı. Kırmızı, yün kumaştan yapılıyor ve tepesinde püskülü var.

(Sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır. Anlamı açıklama olarak verilen kelime numaralandırılarak dil seviyesine uygun olarak tekrardan uyarlanıp ifade edilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir.)

98. Cümle: Geniş göğsünü güçlkle kaplayabilen kaytan ve sırma işlemeli çuha yelekteki düğmelerin bir kısmı, hemen yaz kış çözükl olur.

Uyarlanmış Cümle: Geniş göğüslü kişilerin göğsünü, iřlemeli²³ yeleklerin düğmesi yaz kış kapatamaz. Böyle geniş omuzlu kişilerin düğmelerinin bir kısmı yaz kış açık olur.

(Devrik cümle kurallı cümleye dönüştürölerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Bazı ifadeler silinerek sözcüksel yoğunluk azaltılmıştır.)

99. Cümle: Yeleğin üzerindeki sade çuha saltanın kolları biraz kısadır.

Uyarlanmış Cümle: Yeleğin üzerindeki ceketin kolları biraz kısadır.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır.)

100. Cümle: İri dolgun bilekler daima göze çarpar.

Uyarlanmış Cümle: İri dolgun bilekler her zaman dikkati üzerine çeker.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime “daima”, kullanım sıklığı fazla olan “her zaman”; soyut anlam ifade eden “göze çarpmak”, yakın anlamı “dikkati üstüne çekmek” ile değiştirilmiştir.)

101. Cümle: Belinde en güzelinden, zemini beyaz çiçekli bir Acem şalı görölür.

Uyarlanmış Cümle: Her zaman onun belinde en güzelinden, zemini beyaz çiçekli bir şal olur.

(Edilgen yapı etken yapıya çevrilmiştir. Anlamayı kolaylaştırmak için cümleye yeni sözcükler eklenerek sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Zamansal ilişkiler standart hâle getirilmiştir.)

²³ şiş, tığ, iğne vb. araçlarla elde yapılır. Örgü, nakış, oya gibi işlerin genel adı; el işi.

102.Cümle: Bunun sarı zeminli bir eşi de omzunda veya kolunda bulunur.

Uyarlanmış Cümle: Bunun sarı zeminli bir çifti de omzunda veya kolunda olur.

(Edilgen yapı etken yapıya çevrilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir.)

103.Cümle: Çoğunlukla mendil olarak kullanılır.

Uyarlanmış Cümle: Çoğunlukla mendil olarak kullanırlar.

(Edilgen yapı etken yapıya çevrilmiştir.)

104.Cümle: Beldeki şalın içinde gizli olan kapaklı, iri Corci Piryol saatin sıрма örme işlemeli, ortası düğmeli kösteğini yeğin üst kısmındaki düğmelerin birine ilıştırır.

Uyarlanmış Cümle: Belindeki şalının içine büyük cep saatini yeğin üst kısmındaki düğmelerin birine bağlarlar.

(Anlamsal olarak karışık olan cümleler yeniden kurularak sözcüksel-sözdizimsel değiştirme yapılmıştır Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime “köstek saat”, kullanım sıklığı fazla olan “cep saati” ile değiştirilmiştir.)

105.Cümle: Dizlerinden bir parça aşağı inmekte olan çuha şalvarın alt taraflarını Ahıska tozlukluları örtmüştür.

Uyarlanmış Cümle: Dizlerinin biraz aşağısındaki şalvarının alt taraflarını Ahıska tozlukluları örter.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Bazı ifadeler silinerek sözcüksel yoğunluk azaltılmıştır. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir.)

106.Cümle: Ayakları Galata işi az üstlü, zarif, kırmızı yemenilere alışıktır.

Uyarlanmış Cümle: Ayakları Galata işi az üstlü, zarif, kırmızı yemenilere alışıktır.

(Anlam karmaşasına yol açabilecek bu cümle çıkarılmıştır.)

107.Cümle: Üzerinde eski değil, rengi solmuş bir şey dahi bulunmaz.

Uyarlanmış Cümle: Üzerinde eski değil, rengi soluk bir şey de giymez.

(Edilgen yapı etken yapıya çevrilmiştir. Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. “Solmuş bir şey” ifadesinin yerine “soluk” kelimesi kullanılmıştır. Zamansal ilişkiler standart hâle getirilmiştir.)

108.Cümle: Pek yakışıklı, dolgun vücutlu bir Osmanlıdır.

Uyarlanmış Cümle: Pek yakışıklı, dolgun vücutlu bir Osmanlıdır.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli kullanılmıştır.)

109.Cümle: Bununla beraber, şişman denilecek bir halde değildir.

Uyarlanmış Cümle: Bununla beraber, şişman da değildir.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Bazı ifadeler silinerek sözcüksel yoğunluk azaltılmıştır.)

110.Cümle: İstanbul’da doğmuş büyümüş, fakat kendisini bilmeyenler İstanbullu zannetmezler.

Uyarlanmış Cümle: İstanbul’da doğmuş büyümüş, fakat kim onu tanımıyorsa, onu İstanbullu zannetmezler.

(Birleşik yapı basit yapıya değiştirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır.)

111.Cümle: Saraçhane halkından Ali Bey’i tanıyanlar hâlâ az değildir.

Uyarlanmış Cümle: Saraçhane halkından Ali Bey’i pek çok kişi tanır. Bu zamanda da Ali Bey’i çok kişi tanıyor.

(Birleşik yapı basit yapıya değiştirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır.)

112.Cümle: Ahlakına dair de birkaç söz söyleyeyim:

Uyarlanmış Cümle: Ahlakı hakkında da birkaç söz söyleyeyim:

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime “dair”, kullanım sıklığı fazla olan “hakkında” ile değiştirilmiştir.)

113.Cümle: Terbiyeli bir İslam ailesi içinde yetişmiş, güzel yaradılışlı bir adamın gönülden gelen hisleri nasıl olur?

Uyarlanmış Cümle: Ali Bey, terbiyeli bir İslam ailesi içinde yetişmiştir. Sizce iyi özellikli bir adamın kalbindeki hisleri nasıl olur?

(Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır. Sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Özne eklenerek gönderimler açık hâle getirilmiştir.)

114.Cümle: Babamın hisleri de işte öyledir.

Uyarlanmış Cümle: Babamın hisleri de işte öyledir.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli kullanılmıştır.)

115.Cümle: Kimseye fenalık etmemiştir, fakat pek çok kimselere iyilik etmiştir.

Uyarlanmış Cümle: Kimseye kötülük yapmamış, çok kişiye iyilik yapmış biridir.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelimeler “fenalık, kimse”, kullanım sıklığı fazla olan “kötülük, kişi” ile değiştirilmiştir.)

116.Cümle: Doğruluk, mertlik kendisine babası Ahmet Ağa’dan miras²⁴ kalmıştır.

Uyarlanmış Cümle: Doğruluk, mertlik kendisine babası Ahmet Ağa’dan miras kalmıştır.

(Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır. Anlamı açıklama olarak verilen kelime numaralandırılarak dil seviyesine uygun olarak tekrardan uyarlanıp ifade edilmiştir.)

117.Cümle: Biraz öfkeli görünür lakin yersiz öfkelenmez.

Uyarlanmış Cümle: Biraz öfkeli duruşu vardır ama gereksiz öfkelenmez.

(Edilgen yapı etken yapıya çevrilmiştir. Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime “yersiz”, kullanım sıklığı fazla “gereksiz “ile değiştirilmiştir.)

118.Cümle: Onda öfke uyandıran konular, mutlaka İslam terbiyesine ve insaniyete yakışmayacak şeylerdir.

Uyarlanmış Cümle: Bazı konular İslam terbiyesine ve insanlığa uygun olmaz, yakışmaz. Ali Bey, mutlaka buna öfkelenir.

²⁴ Bir kimse öldükten sonra yakınlarına mal mülk, para bırakıyor; buna miras denir.

(Devrik olan cümle yapısı sıralı cümle hâline getirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelimeler “insanîyet, yakışmak”, kullanım sıklığı fazla olan “insanlık, uygun olmak (yan anlam)” değiştirilmiştir. Anlamını kavratmak amacıyla kelime anlamıyla birlikte yazılarak genişletme yapılmıştır.)

119.Cümle: Yüreği aile sevgisiyle dolu olmakla beraber hiçbir vakit şımartıcı muamelede bulunmadığından, ev halkı heybetinden etkisi altında bulunur.

Uyarlanmış Cümle: Yüreği aile sevgisiyle doludur fakat hiçbir zaman kimse bu sevgiden dolayı şıarmaz. Ev halkı onun bu tavrının etkisi altındadır.

(Devrik olan cümle yapısı sıralı cümle hâline getirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelimeler “vakit, muamele”, kullanım sıklığı fazla olan “davranış, zaman” ile değiştirilmiştir.)

120.Cümle: Bu etki dövüp sövmek gibi bazı sebeplerle ortaya çıkmamıştır.

Uyarlanmış Cümle: Bu etki dövüp sövmek gibi bazı sebeplerle ortaya çıkmamıştır.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli kullanılmıştır.)

121.Cümle: Kendisinin tavrından doğal bir şekilde meydana gelmiştir.

Uyarlanmış Cümle: Kendisinin tavrından doğal bir şekilde meydana gelmiştir.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli kullanılmıştır.)

122.Cümle: Dünyada kimseye muhtaç olmak olmamak kadar mutluluk olamayacağına inandığından işleriyle meşgul olmayı pek sever.

Uyarlanmış Cümle: Dünyada kimseye muhtaç olmamak kadar mutluluk olamayacak. O, buna inanır ve sadece kendi işleriyle ilgilenir.

(Birleşik yapı basit yapıya değiştirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime “meşgul olmak”, kullanım sıklığı fazla olan “ilgilenmek” ile değiştirilmiştir.)

123.Cümle: O evden başka bir de Saraçhanebaşı’nda ufak bir dükkâna sahiptir.

Uyarlanmış Cümle: O evden başka bir de Saraçhanebaşı’nda ufak bir dükkâna sahiptir.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli kullanılmıştır.)

124.Cümle: Kendi dükkânında saraçlık eder.

Uyarlanmış Cümle: Kendi dükkânında saraçlık²⁵ eder.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli kullanılmıştır. Anlamı açıklama olarak verilen kelime numaralandırılarak dil seviyesine uygun olarak tekrardan uyarlanıp ifade edilmiştir.)

125.Cümle: Sabahleyin erkenden dükkânına gider.

Uyarlanmış Cümle: Sabahleyin erkenden dükkânına gider.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli kullanılmıştır.)

126.Cümle: Akşamüstü doğruca evine gelir.

Uyarlanmış Cümle: Akşamüstü doğruca evine gelir.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli kullanılmıştır.)

127.Cümle: Ömründe içki içmemiştir.

Uyarlanmış Cümle: Ömründe hiç içki içmemiş.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli kullanılmıştır.)

128.Cümle: Günde bir iki lüle tütün içer.

Uyarlanmış Cümle: Günde bir iki kere sigara içer.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelimeler “lüle, tütün”, kullanım sıklığı fazla olanlar “kere, sigara” ile değiştirilmiştir.)

129.Cümle: Onda tiryakiliği yoktur.

Uyarlanmış Cümle: Sigaraya da tiryaki, alışkın değildir.

(Gönderimler açık hâle getirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Anlamını kavratmak amacıyla kelime anlamıyla birlikte yazılarak genişletme yapılmıştır.)

²⁵ Bu kişiler, at ve eşek gibi hayvanlara binmek için gerekli olan eyerleri ve ata yön vermek için ipleri yapıyor.

130.Cümle: Hatta bazen tütün kesesini dükkânda unuttur.

Uyarlanmış Cümle: Bazen sigara kesesini dükkânda unuttur.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime “tütün”, kullanım sıklığı fazla olan “sigara” ile değiştirilmiştir.)

131.Cümle: Evde zaten tütün bulunmadığından o gece içmeyiverir.

Uyarlanmış Cümle: Evde zaten sigara olmaz ve o gece sigara içmez.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime “tütün”, kullanım sıklığı fazla olan “sigara” ile değiştirilmiştir. Birleşik yapı basit yapıya değiştirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Birleşik zamanlı fiil basit hale getirilmiştir.)

132.Cümle: Kazancı öyle bir iki ev daha idare edebilecek derecede olduğu halde, büyücek bir ev edinmek, hizmetçi tutmak, halayık almak gibi fikirlerde bulunmaz.

Uyarlanmış Cümle: Kazancı ile bir iki ev daha bakabilir ama onun ne büyükçe bir ev almak, ne hizmetçi ne de bakıcı tutmak gibi fikirleri yoktur.

(Birleşik yapı basit yapıya değiştirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Sözlüksel sadeleştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelimeler “idare etmek, halayık”, kullanım sıklığı fazla olan “bakabilmek, bakıcı” ile değiştirilmiştir. Görünmeyen bağlaçlar kullanılıp bağlantılar açık hâle getirilmiş ve genişletme yapılmıştır.)

133.Cümle: “Bu evi kendim yaptırdım, severim.

Uyarlanmış Cümle: “Bu evi kendim yaptım, bu evi severim.

(Edilgen yapı etken yapıya çevrilmiştir. Zamansal ilişkileri standart hâle getirilmiştir.)

134.Cümle: Kalabalığımız yok.

Uyarlanmış Cümle: Kalabalık bir aile değiliz.

(“Aile” kelimesi eklenerek gönderimler açık hâle getirilerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır)

135.Cümle: Bize yitip gidiyor.

Uyarlanmış Cümle: Bize yetiyor.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Sıklığı az kelime sıklığı fazla olanla değiştirilmiştir.)

136.Cümle: Dükkânda kendi malımız.

Uyarlanmış Cümle: Dükkân da kendi malımız.

(Seviyeye uygun görüldüğünden değişiklik yapılmamıştır.)

137.Cümle: Çalışıp kazanıyoruz.

Uyarlanmış Cümle: Çalışıp kazanıyoruz.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli kullanılmıştır.)

138.Cümle: Güzel güzel geçiniyoruz.

Uyarlanmış Cümle: Güzel güzel geçiniyoruz.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli kullanılmıştır)

139.Cümle: Cenabıhakk’a şükredelim.

Uyarlanmış Cümle: Allah’a şükredelim.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime, sıklığı fazla olanla değiştirilmiştir.)

140.Cümle: Bize verdiği nimetlerin kıymetini bilelim.

Uyarlanmış Cümle: Bize nimetler verdi. Bu nimetlerin kıymetini bilelim.

(Sözdizimsel sadeleştirme yapılmıştır. Seviyeye uygun olmayan sıfat-fiil cümlesi ayrılmıştır.)

141.Cümle: İçimizde yabancı bulunmasın.

Uyarlanmış Cümle: Evimizde yabancı olmasın.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime, kullanım sıklığı fazla olanlarla değiştirilmiştir. Örtük anlatım belirli hâle getirilmiştir.)

142.Cümle: Hizmetçi, halayık derdi çekilmez.

Uyarlanmış Cümle: Hizmetçinin, bakıcının derdini çekmek zordur.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime, kullanım sıklığı fazla olanla değiştirilmiştir. Edilgen yapı etken yapıya çevrilmiştir.)

143.Cümle: Kendi işinizi kendiniz görün.

Uyarlanmış Cümle: Kendi işinizi kendiniz yapın.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az ifade “görün”, kullanım sıklığı fazla olan “yapın” ile değiştirilmiştir.)

144.Cümle: Allah yardım eder, merak etmeyin.

Uyarlanmış Cümle: Allah yardım eder, merak etmeyin.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli kullanılmıştır.)

Cümle: Hizmetçili, halayıklı evlerde bu saadet bulunmaz” der.

Uyarlanmış Cümle: Hizmetçili, bakıcılı evlerde bu mutluluk olmaz” diye söyler.

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az olan kelime, kullanım sıklığı fazla olanla değiştirilmiştir Edilgen yapı etken yapıya çevrilmiştir.)

145.Cümle: Evine o kadar güzel bakar ki bunu bilen aileler gıpta eder.

Uyarlanmış Cümle: Evine çok iyi bakar ve aileler ona imrenirler.²⁶

(Sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Kullanım sıklığı az kelime, kullanım sıklığı fazla olanla değiştirilmiştir. Anlamı dipnot olarak verilen kelime numaralandırılarak dil seviyesine uygun olarak tekrardan uyarlanıp ifade edilmiştir.)

146.Cümle: “Keşke bizim de öyle babamız olsa!” derler.

Uyarlanmış Cümle: “Keşke bizim de öyle babamız olsa!” derler.

(Seviyeye uygun görüldüğünden özgün hâli kullanılmıştır.)

B. Okuduğunu Anlama Başarı Testi

Bu başlık altında araştırmada başarı testinden elde edilen puanlara ilişkin bulgular sunulmuştur. Araştırmada, uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlamaya etkisinin olup olmadığına cevap aranmıştır. Mevcut araştırmada B1 seviyesinde öğrenim gören öğrenciler iki gruba ayrılmıştır. Deney grubuna uyarlanmış metin

²⁶ Bir kişiyi beğenmek ve ona benzemeyi istemek; gıpta etmek.

sunulmuş ve metne bağlı olarak okuduğunu anlama başarı testi uygulanmıştır. Kontrol grubuna ise özgün metin sunularak sonrasında deney grubuna uygulanan başarı testi uygulanmıştır. Öğrencilerin uyarlanmış ve özgün metinlerle ilgili okuma becerilerini ölçmek amacıyla hazırlanan sorulara verdikleri yanıtlar, sayısal verilerle değerlendirilmiştir.

Çizelge 6: Katılımcıların Özgün Metne İlişkin Sorulara Verdikleri Doğru-Yanlış Cevap Sayısı ve Ortalama Puanlar

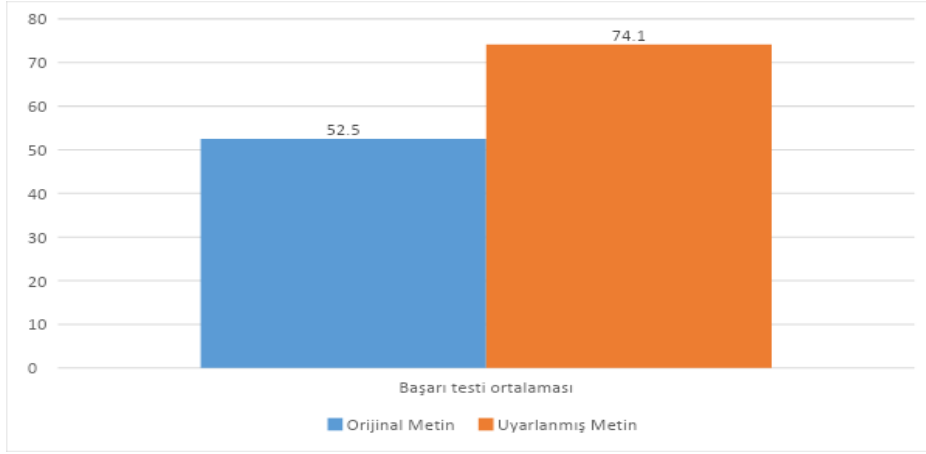
Katılımcı/ Soru (Puan)	1 (18)	2 (10)	3 (10)	4 (10)	5 (10)	6 (10)	7 (12)	8 (20)	Toplam
K. Ö. 1	15,0	10,0	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,0	45,0
K. Ö. 2	15,0	0,0	10,0	10,0	10,0	10,0	12,0	10,0	77,0
K. Ö. 3	15,0	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	12,0	20,0	77,0
K. Ö. 4	13,0	0,0	0,0	10,0	5,0	0,0	12,0	10,0	48,0
K. Ö. 5	13,5	0,0	0,0	10,0	0,0	10,0	0,0	20,0	53,5
K. Ö. 6	12,0	0,0	0,0	0,0	10,0	10,0	6,0	10,0	48,0
K. Ö. 7	7,5	0,0	0,0	0,0	5,0	0,0	0,0	20,0	32,5
K. Ö. 8	16,0	0,0	0,0	5,0	10,0	0,0	12,0	10,0	53,0
K.Ö. 9	12,0	0,0	0,0	5,0	10,0	0,0	6,0	10,0	43,0
K.Ö.10	13,0	10,0	0,0	10,0	5,0	0,0	0,0	10,0	48,0
Toplam Puan	132,0	30,0	20,0	60,0	65,0	30,0	60,0	130,0	525,0
Ortalama Puan	13,2	3,0	2,0	6,0	6,5	3,0	6,0	13,0	52,5

Özgün metne verilen yanıt çizelgesi incelediğinde en fazla başarı elde edilen 18 puanlık 1.soruya 10 katılımcının da cevap verdiği görülmüştür. 16 puan alan 1 katılımcı; 15 puan alan 3 katılımcı; 13,5 puan alan 1 katılımcı;13 puan alan 2 katılımcı;12 puan alan 1 katılımcı ve 7,5 puan alan 1 katılımcı bulunmaktadır. İkinci, üçüncü ve altıncı sorular, katılımcıların okuduğunu anlama ve detaylandırma konularında büyük zorluklar yaşadıklarını göstermektedir. Yazma becerileri, dil kullanımı ve anlatım yeteneklerinin değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan 8. soruya tüm katılımcıların yanıt verdiği gözlemlenmiştir.

Çizelge 7: Katılımcıların Uyarlanmış Metne İlişkin Sorulara Verdikleri Doğru-Yanlış Cevap Sayısı ve Ortalama Puanları

Katılımcı/ Soru (Puan)	1 (18)	2 (10)	3 (10)	4 (10)	5 (10)	6 (10)	7 (12)	8 (20)	Toplam
K. Ö. 1	15,0	10,0	0,0	10,0	10,0	10,0	12,0	20,0	87,0
K. Ö. 2	13,5	10,0	10,0	4,0	10,0	10,0	0,0	10,0	67,5
K. Ö. 3	15,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	12,0	20,0	97,0
K. Ö. 4	15,0	5,0	0,0	10,0	10,0	0,0	12,0	20,0	72,0
K. Ö. 5	15,0	0,0	10,0	5,0	10,0	0,0	0,0	20,0	60,0
K. Ö. 6	15,5	0,0	0,0	0,0	10,0	10,0	0,0	20,0	55,5
K. Ö. 7	13,5	0,0	5,0	5,0	10,0	12,0	10,0	10,0	65,5
K. Ö. 8	10,5	10,0	0,0	5,0	10,0	0,0	12,0	10,0	57,5
K. Ö. 9	18,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	0,0	20,0	88,0
K. Ö. 10	10,5	10,0	5,0	5,0	5,0	0,0	6,0	20,0	61,5
K. Ö. 11	16,0	7,0	5,0	10,0	7,0	0,0	12,0	20,0	77
K. Ö. 12	16,0	10,0	0,0	10,0	7,0	10,0	12,0	20,0	85
K. Ö. 13	14,0	10,0	5,0	10,0	5,0	10,0	12,0	20,0	86
K. Ö. 14	16,5	10	5	10	10	10	6	10	77,5
Toplam Puan	204,0	102,0	65,0	104,0	124,0	92,0	106,0	240,0	1.037,0
Ortalama Puan	14,6	7,3	4,6	7,4	8,9	6,6	7,6	17,1	74,1

Uyarlanmış metne verilen yanıt çizelgesi incelendiğinde en fazla başarı elde edilen 20 puanlık 8. soruya 14 katılımcının da cevap verdiği görülmüştür. Bu sorunun amacı, katılımcıların anı yazma motivasyonlarını analiz etmek ve kendi anılarını etkili bir şekilde yazılı olarak ifade etme becerisini ölçmektir. Bu soruda, 20 puan alan 10 katılımcı ve 10 puan alan 4 katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların en az başarı elde ettikleri sorunun 3. soru olduğu görülmektedir. Buna göre, katılımcıların metin ile ilgili bilgiyi kullanmakta ve metne dayalı çıkarımlar yapmakta zorlandıkları anlaşılmaktadır. Toplam doğru cevap verme ortalamasının 74,1 olduğu görülmektedir.

Şekil 3: Uyarlanmış Metin Grubu ve Orijinal (Özgün) Metin Grubu Başarı Testi Puan Ortalamaları

Şekil 3 incelendiğinde uyarlanmış metni okuyan öğrencilerin okuduğunu anlama soruları başarı puanlarının ortalamasının 74,1 olduğu görülmektedir. Orijinal (özgün) metni okuyan öğrencilerin başarı puanlarının ortalaması 52,5 olmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda, uyarlanmış metnin okuduğunu anlama üzerindeki etkisi nedeniyle, okuduğunu anlama sorularının daha fazla cevaplanmasının teşvik edildiği sonucuna varılabilir.

Elde edilen puanların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını incelemek amacıyla gerçekleştirilen Mann Whitney U testi sonuçları Çizelge 8’de sunulmuştur.

Çizelge 8: Uyarlanmış Metin ve Uyarlanmamış Metne Göre Okuduğunu Anlama Başarı Testi Grupları Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Mann Whitney-U Testi Sonuçları

N	S.T.	S.O.	U	z	p
10	7,00	70	24,00	-	,001
				3,226	
14	16,43	230			
24					

Çizelge 8 incelendiğinde orijinal (özgün) metin başarı testi ve uyarlanmış metin başarı testi sonuçlarının anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel açıdan $p < 0.05$ düzeyinde deney grubu (uyarlanmış metin ile teste tabi tutulmuş olan) lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

Bu bulgular doğrultusunda, araştırmanın deney (uyarlanmış metin ile teste tabi tutulmuş olan) ve kontrol grubunda (özgün metin ile teste tabi tutulmuş olan) yer alan katılımcılarının okuduğunu anlama başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunduğu sonucu elde edilmiştir.

Araştırmada ele alınan edebî metin, hedef dil seviyesine uyarlanırken özgün anlamını korumuştur. Uyarlamalar yapılırken metnin anlamı, metindilbilimsel ölçütler kullanılarak dil düzeyine uygun bir şekilde değiştirilmiştir. Uyarlanmış metinler, öğrencinin okuduğunu anlamasını olumlu çizgide etkileyecektir. Öğrencinin uyarlanmış metinler vasıtasıyla okuduğunu anlamasının, söz varlığını arttırması, kültüre ilişkin iletişimsel ifadeleri ve yapıları öğrenmesinin dili öğrenme sürecindeki öğrencinin dili öğrenme isteğini arttıracakı düşünülmüştür.

V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Tezin bu kısmında araştırma sorusu bağlamında tespit edilen sonuçlar sunulmuş, ulaşılan bu sonuçlar alan yazında gerçekleştirilmiş diğer tartışmalar ve kuramsal temel göz önünde bulundurularak tartışılmış, tartışma ve sonuçlardan yola çıkılarak öneriler getirilmiştir.

A. Sonuç ve Tartışma

Gerçekleştirilen bu araştırmada Muallim Naci'nin Ömer'in Çocukluğu adlı anı türündeki eseri yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında B1 seviyesine uyarlanmış ve uyarlanan metnin okuduğunu anlama becerisine olan etkisi incelenmiştir. Yabancı dil öğrenim sürecinde öğrenciden beklenen: hedef dili anlaması ve hedef dilde kendini anlatabilmesidir. Hedef dilde kendini sözlü ve yazılı olarak ifade edebilen birey, o dili öğrenmiş demektir. Hedef dili öğrenme, anlama ve anlatma becerileri ile ele alındığında yabancı dil öğretim süreci beceri odaklı değerlendirilebilir. Birbiriyle ilişkili olan ve bir zincirin halkaları gibi bütünsellik içinde geliştirilmesi gereken bu beceriler dinleme, konuşma, okuma ve yazmadır. Dinleme ve konuşma becerileri dilin doğal ortamında, eğitim almadan da öğrenilebilir ve eğitim alarak geliştirilebilmeleri mümkün dil becerileridir. Okuma ve yazma becerileri ise genellikle eğitim yoluyla kazanılan ve süreçte geliştirilen becerilerdir.

(Bloom, 1995: 59) okuduğunu anlamanın, genel bir bilişsel giriş davranışı olduğunu ve gelecekteki öğrenmelerin üzerinde büyük ölçüde etkili olabileceğini ifade etmiştir. Bülbül (2015), hem ana dil hem de yabancı dil öğretiminde metinlerin büyük bir önemi olduğunu belirtmekte ve metinler olmadan okuduğunu anlama becerisinin tam olarak geliştirilemeyeceğini dile getirmektedir. Özdemir ve Eroğlu (2022) dil düzeyine göre uyarlanan metinlerin, öğrencilerin ders dışındaki okuma süreçlerine katkı sağladığını, bu sebeple uyarlanmış metinlerin önemli bir kaynak olduğunu ifade etmişlerdir.

Okuma becerisinin ilerletilebilmesinin en önemli adımı ise hedef dil seviyesine uyarlanmış metinlerdir. Nitekim dil seviyesi temel ve orta düzey olan kurlarda uyarlanmış metin kullanımı, hedef dilin öğrenilmesine ve anlaşılmasına hizmet edecektir. Güdek ve Göçen (2021) Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin ileri seviyelerinde özgün metinlerden yararlanılabilirken başlangıç ve orta dil seviyelerinde, hedef dilin dil bilgisel kuralları ile sözcüklerinin öğrencilere doğru iletilebilmesi amacıyla özgün metinler yerine uyarlanmış metinlerin tercih edildiğini ifade etmişlerdir. Konyar ve Mercan (2021) ana dili konuşanlar için yazılmış metinlerin yabancı dil öğretim ortamlarında kullanılmasının uygun olmayacağını, mutlaka uyarlanmaları gerektiğini dile getirmişlerdir. Bu araştırmada da yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde B1 seviyesi uyarlanmış metin kullanımının okuduğunu anlama başarısına etkisi araştırılmıştır. Çalışmada ölçüt olarak Avrupa Ortak Başvuru Çerçeve Metni (CEFR) alınmış ve metin; koruma, silme, sözcüksel değiştirme, sözdizimsel değiştirme ve genişletme gibi metin değiştirim teknikleri kullanılarak B1 dil düzeyine uyarlanmıştır.

Bölükbaş (2015), soyut anlam içeren uzun cümlelerin öğrencilerin dil seviyelerine uygun hâle getirilmesinin, öğrencinin dili öğrenme motivasyonunu artıracak ve metni daha anlaşılır bir hâle getireceğini belirtmektedir. Gerçekleştirilen bu çalışmada kullanılan Ömer'in Çocukluğu adlı metinde öğrencinin dil düzeyine uygun olmayan cümleler sıklıkla basit hâle getirilmiştir. Dil bilgisi ve kelime seçimlerinde anlam kaymasının olmamasına özen gösterilmiştir. Çalışmada her sayfa sonunda, Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük referans alınarak dil düzeyine uygun olarak hazırlanmış bilinmeyen kelimelerin dipnot şeklinde ifade edildiği Türkçe-Türkçe sözlük oluşturulmuştur. Ayrıca metnin sonuna okuduğunu anlamaya yönelik sorular eklenmiştir. Okuduğunu anlamaya yönelik sorular; deney (uyarlanmış metni okuyan) ve kontrol (özgün metni okuyan) grubuna uygulanmıştır. Bu çalışmaların sonucunda da deney grubunun daha yüksek puan aldığı tespit edilmiştir. Deney grubundaki öğrencilerin not ortalaması 74,1 iken; kontrol grubundaki öğrencilerin not ortalaması 52,5 olarak tespit edilmiştir. Sonuç istatistiksel olarak $p<0.05$ düzeyinde deney grubunun lehine anlamlı olarak sonuçlanmıştır. Bu araştırmada elde edilen uyarlanmış metnin okuduğunu anlamaya olumlu yönde etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Demirel (2020) çalışmasında özgün metinleri okuyanların metindeki ileri seviye dil bilgisi ve sözcükleri anlayamadıklarını bu

nedenle, bu okuma etkinliğinin amacına ulaşamadığını belirtmiştir. Ancak, uyarlanmış metinleri okuyanların dil seviyelerine uygun hale getirilmiş metinleri %80 oranında anladıklarını ve sorulara doğru yanıtlar verdiklerini ifade etmiştir. Bu araştırmanın sonucu, Demirel'in (2020) çalışması ile de tutarlılık göstermektedir. Alan yazında Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi özelindeki deneysel desende yapılmış çalışmalar incelendiğinde de uyarlanmış metinleri okuyan öğrencilerin özgün metni okuyan öğrencilere nazaran okuduğunu anlama başarıları yapılan bu çalışmayı da destekler niteliktedir. İpek, (2018) yapmış olduğu çalışmanın neticesinde öğrencilere uygulanan uyarlanmış metinlere ilişkin okuduğunu anlama seviyelerinin, özgün metinlere kıyasla okuduğunu anlama seviyelerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Öğrencilerin dil seviyelerine göre uyarlanmış metinler kullanması, onların metni anlamalarına ve derste öğrenilen bilgileri takip edebilmelerine yardımcı olabilir. Anlamı üst düzey olan metinler, öğrencinin hedef dile ilişkin kaygısını arttırabilmektedir. Brantmeier (2015), düşük dil seviyelerindeki yabancı/ikinci dil öğrencilerinin okuma esnasında ve sonrasında kaygı durumlarının olabileceğini, bunun en aza indirgenebilmesi için de dil seviyelerine uyarlanmış metinlerin kullanılmasının öğrenci kaygılarını azaltmada ve öğrenci motivasyonunu arttırmada fayda sağlayabileceğini belirtmiştir.

Özmen (2019) yabancı/ ikinci dil öğretiminde metin değıştirmedeki öncelikli gayenin, öğrencinin ilgisini çekmek, kaygılarını azaltmak ve metni daha anlaşılır hâle getirmek olduğunu ifade etmiştir. Sonuç olarak dil seviyesine uygun uyarlanmış metinler öğrencinin iç motivasyonunu yükseltebilmektedir.

Öğrenciler, uyarlanan edebî metinler aracılığı ile yeni dil yapılarını, günlük dile en yakın ifadeleri öğrenme imkânı elde edebilmektedir. Yumru (1999) anıların anlatılmasının amacının sadece olayları ve insanları basit bir şekilde anlatmak olmadığını vurgulamıştır. Ayrıca anıların, yaşanan her şeyi edebî bir metne dönüştürecek şekilde, dilin özel ve sanatsal kullanımıyla yazıldığını belirtmektedir. Bu bağlamda, yabancı/ikinci dil öğretiminde anı ve diğere edebi türlerin uyarlanması, öğrenciye hem hedef dilin kültürünün izlerini sunar hem de dilin duygusal derinliğinin farklı türlerde öğrenciye iletilmesine yardımcı olur. Yumru (1999), anıların yarı kurmaca eserler olduğunu vurgulamıştır. Anıların çıkış noktasının da gerçek

yaşamlardan olduğunu, anılardaki dilin özel kullanımının da gerçek dünyayı sunduğunu ifade etmiştir. Anılar, yazarının yaşadıklarını yazma isteğiyle oluşturulduğundan yazar, anı metinlerini oluştururken dilin hem günlük kullanımını hem de özel alanını okuyucuya sunabilir. Bu doğrultuda anılar hedef dilin kültürü hakkında bilgi vermesi noktasında da önemli kaynaklardır.

B. Öneriler

Tezin bu kısmında araştırmada tespit edilen bulgular ve sonuçlardan yola çıkılarak öneriler getirilmiştir. Öneriler “İkinci/Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlamaya etkisine yönelik” sunulmuştur:

1. İkinci/Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Uyarlanmış Metinlerin Okuduğunu Anlamaya Etkisine Yönelik Öneriler

- Bu araştırmada uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlamaya etkisinin olumlu yönde olduğu görülmüştür. Türkçe öğrenmeye henüz başlamış öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmek için daha çok metnin uyarlanmasının yapılması bu alandaki boşluğu doldurmaya destek olacaktır.
- Uyarlanan metinler, öğrencilerin hem dil bilgisel girdilerinin pekişmesine hem de kültürü anlamasına imkân sağlar. Ayrıca öğrencilerin kendi kültürleri ile öğrenmekte olduğu yabancı kültürü kritik etmesine fırsat olabilir. Öğrencinin geçmiş ve güncel kültürü analiz edebilmesi için uyarlanan metinlerin hem eski metinlerden hem de güncel metinlerden olması öğrenciye hedef dilin düşünce dünyasının kapılarını aralayabilir.
- Yabancılarla Türkçenin öğretildiği ortamlarda okuduğunu anlama becerilerinin gelişmesi için edebî eserlerden her seviyede faydalanılması öğrencinin okuma kültürü kazanmasına sebep olacaktır. Bu sebeple temel ve orta düzeydeki dil seviyelerine her tür edebî eserin uyarlanmasının yapılması faydalı olacaktır.
- Dil seviyelerine göre kategorilere ayrılmış uyarlanmış metinlerden oluşan bir sınıf kütüphanesi oluşturmak, öğrencilerin sürekli kitaplarla karşılaşmasına imkân tanıyacağından, okuma alışkanlığı kazanmalarına öncelikle etki edecektir. Öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanması da okuduklarını anlama becerileri üzerinde olumlu bir etki yaratacaktır.

- Küresel etkileşimin hızla arttığı dünyada yapılan tüm uyarlama çalışmaları teknolojiyle birleştirilebilir. Böylelikle  ğrenci metinlere daha hızlı erişebilecektir.
- Farklı metin türlerinin de B1 seviyesine uyarlanması, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin okuma kültürünü kazanmasına etkisi olabilir.
- Uyarlaması B1 dil düzeyi ile sınırlı olan anı türünün A1, A2 ve B2 dil becerilerine uyarlanması, öğrencilerin hedef dile ait kültürle daha önce tanışmalarına katkı sağlayabilir.
- Sadece okuma becerisi özelinde yapılan bu çalışmanın dinleme, konuşma ve yazma dil becerilerine etkisi de incelenebilir.

VI. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- ACEMOĞLU, A. (2023). Geçmişten Günümüze Yabancılara Türkçe Öğretimi. **100 Soruda Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi**, Ankara, Akademisyen Yayınevi, 7. Baskı.
- AKSAN, D. (1995). **Her Yönüyle Dil**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 5.Baskı.
- ARICI, A. F. (2018). **Okuma Eğitimi**, Ankara, Pegem Akademi, 4. Baskı.
- BAŞTÜRK, R. (2014). **Deneme Modelleri**. A. TANRIÖĞEN (Ed.). Bilimsel Araştırma Yöntemleri İçinde, Ankara, Anı Yayıncılık, 2. Baskı.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2016). **Deneyisel Desenler: Ön Test Son Test Kontrol Gruplu Desen ve Veri Analizi**, Ankara, Pegem Akademi, 10.Baskı.
- BLOOM, B. (1995). **İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme, Çeviren: Durmuş Ali Özçelik**. İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- CAFEROĞLU, A. (1964). **Türk Dil Tarihi II**, İstanbul, İstanbul Edebiyat Fakültesi Basımevi.
- FRAENKEL, J.R., WALLEN, N.E., ve HYUN, H.H. (2012,). **How To Design And Evaluate Research In Education**, New York, McGraw-Hill, 8. Baskı.
- GAY, L. R., MILLS, G. E., ve AIRASIAN, P. (2012). **Educational Research Competiencies For Analysis And Applications**, Pearson Education Inc.
- GÜNAY, D. (2017). **Metin Bilgisi**, İstanbul, Papatya Yayıncılık Eğitim, 5. Baskı.
- GÜZEL, A. ve BARIN, E. (2016). **Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi**, Ankara, Pegem Yayınları.
- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKANLIĞI ÇEVİRİ KOMİSYONU (2009). **Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni**

Öğrenme-Öğretme Değerlendirme, Ankara, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları.

MEB (2018). **Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı 9. Sınıf Ders Kitabı**, Ankara, MEB Yayınları.

MUALLİM, N. (1853), **Ömer'in Çocukluğu, Kaan Tanyeri (Uyar.)**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 6. Baskı.

SEVER, S. (2000). **Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme**, Ankara, Anı Yayınları.

SHOPENHAUER, A. (2021). **Okumak Yazmak ve Yaşamak Üzerine, (Çev. Ahmet Aydoğan)**, İstanbul, Say Yayınları. (Orijinal yayın tarihi 1851).

TOPÇUOĞLU, F. (2013). **Türkçenin Yabancılar Öğretiminde Yazılı Kaynaklar**, Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı, Ankara, Grafiker Yayınları.

WALLIMAN, N. (2006). **Social Research Methods**, London, Sage Publications

MAKALELER

ARICI, A. F. ve TAŞKIN, Y. (2019). “Okuma Becerisinin Diğer Dil Becerileriyle İlişkisi”, **Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi**, cilt 5, sayı 2, ss.185-194.

AYTAN, T., SAYDAM, M., AKKAŞ, N., ve GÜNEŞ, G. (2021). “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sadeleştirilmiş Metinlerin Okuduğunu Anlamaya Etkisi: Nasrettin Hoca Fıkraları Örneği”, **International Journal of Languages' Education and Teaching**, cilt 9, sayı 1, ss.230-242.

BARIN, E. (1994). “Yabancılar Türkçenin Öğretimi Metodu”, **Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi**, cilt 17, ss.53-56.

BAŞ, B. ve GÜNDÖĞDU, M. (2020). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Kelime Hazinesi Üzerine Bir Durum Tespiti: A1-B2 Örneği”, **International Journal of Languages Education**, cilt 8, sayı 2, ss.53-66.

BAYRAK İŞCANOĞLU, İ., ve ÇELİK, N. (2024). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretime Lotman'ın “Göstergeköre” Kavramıyla Bakmak”, **“Zeitschrift für die Welt der Türken**, cilt 16, sayı 1, ss.49-66.

BÖLÜKBAŞ, F. ve KESKİN, F. (2010). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metinlerin Kültür Aktarımındaki İşlevi”, **Turkish Studies –International**

Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, cilt 5, sayı 4, ss.221-235.

BÖLÜKBAŞ, F. (2015). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Dil Düzeylerine Göre Sadeleştirilmesi”, **International Journal of Languages' Education and Teaching**, ss.924-935

BİÇER, N. (2012). “Hunlardan Günümüze Yabancılar Türkçe Öğretimi”, **Uluslararası Türkçe Edebîyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi**, cilt 1, sayı 4, ss.107-133.

BÜYÜKİKİZ K. K. (2014). “Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen C1 Seviyesindeki Öğrencilerin Dinleme Becerisine İlişkin Görüşleri”, **Gaziantep University Journal of Social Sciences**, cilt 13, sayı 3, ss.793-805.

BRANTMEIER, C. (2005). “Effects Of Reader’s Knowledge, Text Type, And Test Type On L1 And L2 Reading Comprehension In Spanish”, **The Modern Language Journal**, sayı 89, ss.37-53.

DEMİREL, İ.F. (2021). “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde B1 Seviyesinde Uyarlanmış Metinlerin Okuduğunu Anlama Başarısına Etkisi”, **Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi**, sayı 6, ss.7-32.

DURMUŞ, M. (2013). “İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Sadeleştirilmiş Metin Sorunları Üzerine”, **Bilig**, sayı 65, ss.135-150.

DURMUŞ, M. (2013). “İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Özgün ve Değiştirilmiş Dilsel Girdi Üzerine”, **Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, cilt 8, sayı 1, ss.1291- 1306

ELLIS, R. (1993). “Naturally Simplified Input, Comprehension And Second Language Acquisition”, In M.L. Tickoo (Ed.), **Simplification: Theory and Application** (pp. 53-68). Singapore: SEAMEO Regional Language Centre.

EMİROĞLU, S. (2021). “Dinleme Becerisinin Dilsel Yönü”, **RumeliDE Dil ve Edebîyat Araştırmaları Dergisi**, sayı 24, ss.259-282.

- Emiroğlu, S., Özbayrak, S., ve Sarıgül, Z. (2022). “Argo Atasözü ve Deyimlerin Türkçe Öğretiminde Kullanımı”, **Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, sayı 7, 467-494.
- ERDEM, İ. (2009). “Yabancılar Türkçe Öğretimiyle İlgili Bir Kaynakça Derlemesi”, **Turkish Studies**, cilt 4, sayı 3, ss. 888-937.
- GÜDEK, G., ve GÖÇEN, G. (2021). “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu’nun “Hayat Güzeldir” Hikâyesi Örneği”, **RumeliDE Dil ve Edebîyat Araştırmaları Dergisi**, sayı 10, ss.265-295
- GÜNEŞ, F. (2013). “Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi”, **Ana Dili Eğitimi Dergisi**, sayı 1, ss.1-12.
- KARA, M., ve GHAFARI, R. (2020). “Yabancılar Türkçe Öğretiminde A2 Düzeyi Dil Yeterliliklerine Uygun Edebî Metin Uyarlaması”, **Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi**, cilt 5, sayı 2, ss.1-31.
- KONYAR, M., & MERCAN, Ö. (2021). “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metin Uyarlama: Sait Faik Abasıyanık Öykülerinin A2 Düzeyine Uyarlanması”, **International Journal of Language Academy**, cilt 9, sayı 4, ss.140-164.
- KUTLU, A. (2015). “Yabancılar Türkçe Öğretmek İçin Kültürün Bir Araç Olarak Kullanılması: Yabancılar İçin Türkçe Eğitim Seti Örneği (B1-B2 Düzeyi)”, **Kastamonu Eğitim Dergisi**, cilt 23, sayı 2, ss.697-710.
- OH, S. Y. (2001). “Two Types of Input Modification and EFL Reading Comprehension: Simplification Versus Elaboration”, **Tesol Quarterly**, cilt 35, sayı 1, ss.69-96.
- LÜLECİ, M. (2010). “Gerçek”Leşsek De Mi, Öğretsek? Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Otantik Malzeme”, **Orhon Yazıtlarının Bulunuşundan 120 Yıl Sonra Türklük Bilimi ve 21. Yüzyıl Konulu 3.Uluslararası Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, ss.541-553.
- ÖZDEMİR, S., ve EROĞLU, E. (2022). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yapılan Metin Uyarlama Çalışmalarının Betimsel Analizi”, **Uluslararası**

Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, cilt 11, sayı 4, ss.1613-1631.

ŞİMŞEK, P. (2017). “Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Temel Materyaller: Okuma Metinleri ve Okuma Kitapları”, **Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, sayı 8, ss.211-225.

TARAKÇI, C. (2014). “Muallim Naci Efendi’nin Dil Harkındaki Görüşleri”, **Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty**, cilt1, sayı 1, ss.67-75.

TEMİZKAN, M., ve SALLABAŞ, M. E. (2015). “Okuduğunu Anlama Becerisinin Değerlendirilmesinde Çoktan Seçmeli Testlerle Açık Uçlu Yazılı Yoklamaların Karşılaştırılması”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, sayı 30, ss.207-220.

YILDIZ, M., ve AKYOL, H. (2011). “İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama, Okuma Motivasyonu ve Okuma Alışkanlıkları Arasındaki İlişki”, **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt 31, sayı 3, ss.793-815.

YÜCEL. M. S. (2006). “Avrupa Ortak Başvuru Metni- Avrupa Dil Portföyü Eleştirel Bir Yaklaşım”, **Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, sayı 8, ss.110-12.

WALKER, B., SHİPPEN, M. E., ALBERTO, P., HOUCHİNS, D. E., ve CİHAK, D. F. (2005). “Using The Expressive Writing Program To Improve The Writing Skills Of High School Students With Learning Disabilities”, **Learning Disabilities Research & Practice**, cilt 20, sayı 3, ss.175-183.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

(URL-1). “Anı”, <https://sozluk.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 27.12.2023.)

(URL-2). “Okuma”, <https://sozluk.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 5.02.2023.)

TEZLER

BAKAN, H. (2012). “Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Denemesi: Sait Faik Abasıyanık, "Meserret

- Otelî", (Yüksek Lisans Tezi), Dilbilim Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- BAL, S. (1991). "Das Leseverstehen Allgemein und im Deutsch als Fremdsprachenunterricht", (Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- BOYLU, E. (2019). "Yabancılar Türkçe öğretiminde ölçme değerlendirme uygulamaları ve standart oluşturma", (Doktora tezi), Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- ERDEM İPEK, M. (2018), "Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer İsimli Hikâyesinin Sadeleştirilmesi", (Yüksek Lisans Tezi), Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- EROĞLU, S. (2015). "Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Ömer Seyfettin'nin Üç Nasihat Hikâyesinin Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirme Denemesi", (Yüksek Lisans Tezi), Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- ÖZDİN, A. (2020). "Türk Masallarının Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Uyarlanması", (Yüksek Lisans Tezi), Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- ÖZMEN, C. (2019). "Yabancı dil olarak Türkçe Öğretiminde metin değiştirme teknikleriyle öykülerin yeniden oluşturulması", (Doktora tezi), Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- ŞİMŞEK, P. (2011). "Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Metinleri ve Yardımcı Okuma Kitapları Üzerine Bir Araştırma", (Yüksek Lisans Tezi), Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- ROGHAYYEH, G. (2020). "Yabancılar Türkçe Öğretiminde Dil Yeterliliklerine Uygun Edebî Metin Uyarlama", (Doktora Tezi), Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, T.C. Gazi Üniversitesi, Ankara.

- URANO, K. (2000). “Lexical Simplification and Elaboration: Sentence Comprehension and Incidental Vocabulary Acquisition”, (Yüksek Lisans Tezi). University of Hawai’i at Manoa, Amerika.
- ÜNLÜTÜRK, S. (2023). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi’nde Klasik Edebî Metinlerin Kullanımı ve Samipaşazade Sezai’nin “Kediler” Adlı Hikâyesinin B1 Seviyesine Göre Sadeleştirilmesi”, (Yüksek Lisans Tezi), Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Bilim Dalı, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- YURTSEVEN ÜZE, F. (2010). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsal Metinlerin Yeri ve Önemi”, (Yüksek Lisans Tezi), Yabancı Dil Olarak Türkçe Ana Bilim Dalı, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Diğer Kaynaklar

- CEFR. (2001). “Council For Cultural Commission. Common European Framework Of Reference For Language, Learning, Teaching, Assessment”, Cambridge University Press, Cambridge.
- MEHMET ARİF BOZAN VE NEVİN TUZCUĞULU, “Okuma ve okuduğunu anlama: bir eylem araştırması” 19. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, Türkiye, 2021, s.96.
- AKYOL, H., (1999). “Hikâye haritası yöntemiyle metin öğretimi”, **Mili Eğitim Dergisi**, sayı 149, ss. 55-57.

EKLER

EK 1: Etik Kurul Kararı

EK 2: Okuduğunu Anlamaya Yönelik Sorular

EK 3: Ömer'in Çocukluğu Adlı Metne Ait Okuduğunu Anlama Sorularının Cevap Anahtarı

EK 4: Okuduğunu Anlamaya Yönelik Soruların Öğrenci Cevapları Örnekleri

EK 5: Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Dil Bilgisi Konuları

EK 1 Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 06.05.2024-118631

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-88083623-020-118631
Konu : Etik Onayı Hk.

06.05.2024

Sayın NİDA DİLARA YILDIZ

Tez çalışmanızda kullanmak üzere yapmayı talep ettiğiniz anketiniz İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Kurul Komisyonu'nun 21.03.2024 tarihli ve 2024/02 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur.
Bilgilerinize rica ederim

Dr.Öğr.Üyesi Nuri Gökmen KARAKİRAZ
Müdür Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BSP4VAT4H4 Pin Kodu : 49852

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/istanbul-aydin-universitesi-ebys/>

Adres : Beşyol Mah. İnönü Cad. No.38 Sefaköy , 34295 Kaçıköy / İSTANBUL

Telefon : 444 1 428

Web : <http://www.aydin.edu.tr/>

Kep Adresi : iau.yazisleri@iau.hk03.kep.tr

Bilgi için : Tuğba SÜNNETÇİ

Unvanı : Yarı İşleri Uzmanı

Tel No : 31002

EK 2: Okuduğunu Anlamaya Yönelik Sorular

Aşağıdaki soruları “Ömer’in Çocukluğu” isimli anı metnine göre cevaplayınız.

1. Metnin hikâye haritasını oluşturunuz.

Ana karakter

Yer- Zaman

Yardımcı karakterler

Başlık ve yazar

Konu

Sonuç

2. Metnin kahramanı hangi olayı ve yeri hiçbir zaman unutmamaktadır?
3. Metnin kahramanı neden kimsenin evinde kalmak istememektedir?
Açıklayınız.
4. Metne göre öğretmen- öğrenci ilişkisi nasıldır? Sizce nasıl olması gerekmektedir?
5. Falaka hakkında ne düşünüyorsunuz? Kendi ülkenizde falakaya benzer uygulama var mı? Varsa açıklayınız.
6. Kahramanın Varna'daki günleri nasıl geçiyordu?
7. Kahramanın babasının tabutuna yaklaşmasına izin vermemeleri sizce doğru mudur? Kahramanı babasını kaybederken nasıl teselli etmeleri gerekiyordu?
8. İnsanlar neden anılarını yazarlar? Sizde bir anınızı yazar mısınız?

EK 3 Ömer'in Çocukluğu Adlı Metne Ait Okuduğunu Anlama Soruları Cevap Anahtarı

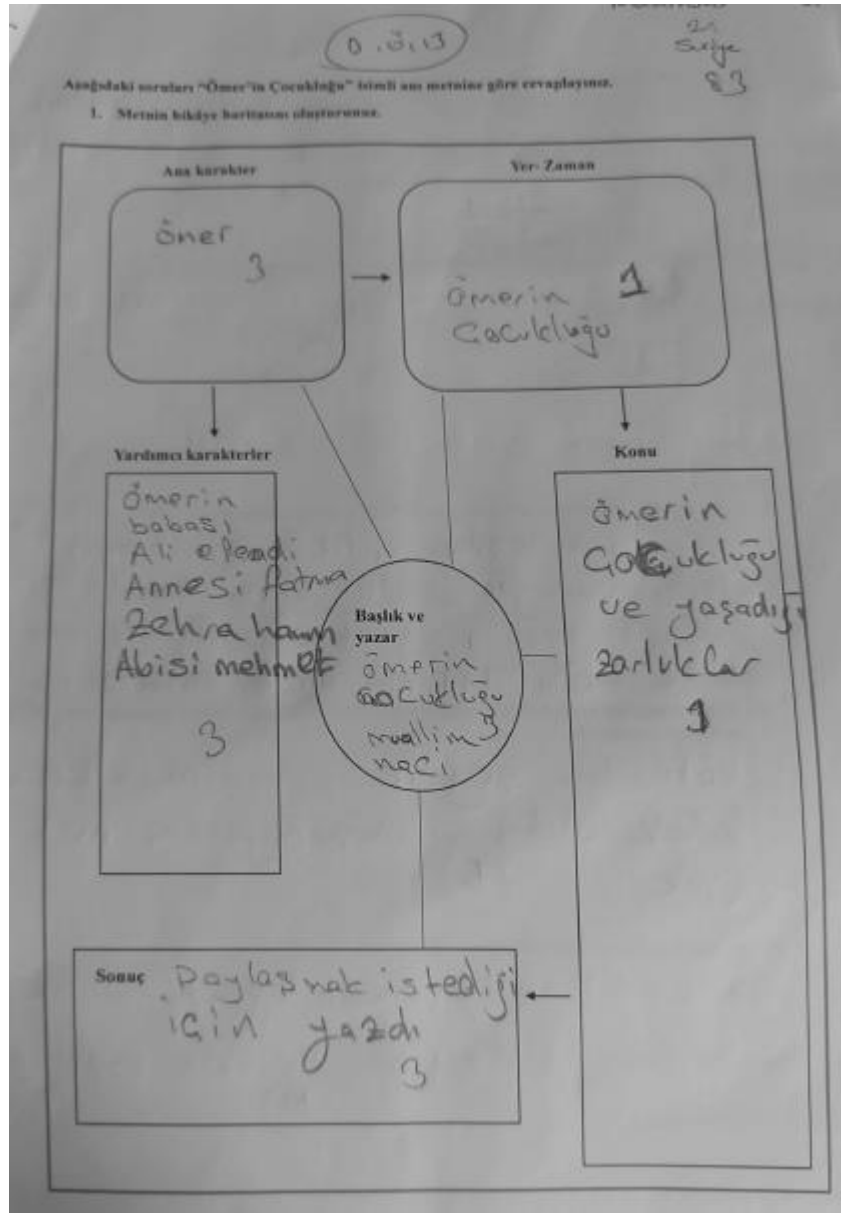
	1.Soru (18 puan)	2.Soru	3.Soru	4.Soru	5.Soru	6.Soru	7.Soru	8.Soru
Tam puanlı cevap	Ana karakter: Ömer (3 puan) Yer-zaman: Ömer'in çocukluğu Kıztaşı / Fa Sofular (3 p Yardımcı Karakterler: Ömer'in babası Ömer'in annesi Abisi Mehmet (3 puan) Konu: Ömer'in çocukluk anıları (3 puan) Başlık ve yazar: Ömer'in Çocukluğu (1,5 puan)	Metnin kahramanı, köşe başını ve köpeğin onu sıkıştırıp hırkasını parçalamasını hiç unutmamaktadır. (10 puan)	Annesinden ayrı kalmak istemiyor çünkü kendi evinde kalmak ve kimseye yük olmak istemiyor. (10 puan)	Metinde öğretmen-öğrenci ilişkisi korkuya bağlıdır. Bence, öğrenci öğretmeni den korkmama lı, saygı duymalı. / Bence, öğrenci her zaman öğretmeni nde korkmalı. Saygı duymalı. (10 puan)	Falaka, bence kötü/ iyi bir şey. Falaka, bence kötü. Çünkü kaba kuvvetle eğitim olmaz. Falaka, bence iyi. Çünkü öğrenciler öğretmenin den daha çok korkuyorlar ve daha çok dikkatli oluyorlar. Benim ülkemde falakaya bezer bir uygulama yok. Bu sebeple iyi gözle bakmayacağım. / Benim ülkemde falaka var. Hocalar öğrencileri	Ömer'in Varna'daki günleri çok keyifli geçiyordu. Varna'daki manzaraları seyretmeyi çok seviyordu. (10 puan)	Ömer'in babasının tabutuna yaklaşmasına izin vermemeleri doğrudur/yanlıştır. Doğru ya da yanlış sebebinin açıklanması (12 puan)	Anıların yazılma sebebi açıklanmışsa ve anı paylaşımı yapılmışsa (20 puan)

	Muallim Naci (1,5 puan) Sonuç: Yazmak istedim ve yazdım. Paylaşmak istedim. (3 puan)				ni dövüyorlar. (10 puan)			
1. Alternatif cevap	Ana karakter: Muallim Naci (0 puan) Yer-zaman: Ömer'in çocukluğu (1,5 puan) Yardımcı karakterler: Karakterlerin bilgisinin verilmesine göre (1/2 Puan) Konu: Metinden hareketle üretilmiş bilgiler (0 puan) Başlık ve yazar:	Köşe başını (Eksik cümle) (5 puan)	Annesinden ayrı kalmak istemiyor. (Eksik cümle) (5 puan)	Metinde öğretmen-öğrenci ilişkisi korkuya bağlıdır. (Kendi fikrini yazmamışsa) (5 puan)	Kendi fikrini yazıp sebebini yazmamışsa (5 puan)	Keyifli geçiyordu. (Eksik cümle) (5 puan)	Kendi fikrini yazıp açıklama yapılmamışsa (6 puan)	Sadece anıların yazılma sebebini açıklanmışsa (10 puan)

	Ömer'in Çocukluğu (1,5 puan) Sonuç: Cevaplardan herhangi birini yazmışsa (3 puan)							
2. Alternatif cevap	Ana karakter: Hiçbir şey yazılmamışsa (0 puan) Yer-zaman: Kızıtaşı/ Sofular (1,5 puan) Yardımcı karakterler: Karakterler yanlış yazılmışsa ve hayali kahramanlar eklenmişse (0 puan) Konu: Hiçbir şey yazılmamışsa	Köpeğin sıkıştırıp hırkasını parçalaması (Eksik cümle) (5 puan)	Kimseye yük olmak istemiyor. r. Evinde kalmak istiyor. (5 puan)	Kendi fikrini yazmışsa ama metindeki ilişkiyi yazmamışsa (5 puan)	Ülkesiyle kıyas yapıp fikrini yazmamışsa (5 puan)	Varna'daki manzaraları seyretmeyi çok seviyordu. (Eksik cümle) (5 puan)	Açıklama yapıp kendi fikri söylenmemişse (6 puan)	Sadece anı paylaşımı yapılmışsa (10 puan)

	Başlık ve yazar: Muallim Naci (1,5 puan) Sonuç: Hiçbir şey yazmamışsa (0 puan)							
3. Alternatif cevap	Yer-zaman: Hiçbir şey yazılmamışsa ya da yanlış çıkarımlar yapmışsa (0 puan) Başlık ve yazar: Hiçbir şey yazılmamışsa (0 puan)	Hiçbir şey yazmamışsa ya da yanlış çıkarımlar yapmışsa (0 puan)	Hiçbir şey yazmamışsa ya da yanlış çıkarımlar yapmışsa (0 puan)	Hiçbir şey yazmamışsa ya da yanlış çıkarımlar yapmışsa (0 puan)	Hiçbir şey yazmamışsa ya da yanlış çıkarımlar yapmışsa (0 puan)	Hiçbir şey yazmamışsa ya da yanlış çıkarımlar yapmışsa (0 puan)	Hiçbir şey yazmamışsa ya da yanlış çıkarımlar yapmışsa (0 puan)	Hiçbir şey yazmamışsa ya da yanlış çıkarımlar yapmışsa (0 puan)

EK 4. Okuduğunu Anlamaya Yönelik Soruların Öğrenci Cevapları Örnekleri

2. Metnin kahramanı hangi olayı ve yeri hiçbir zaman unutmamaktadır?

Köse başı bir yerde kuyruğu kabuk
bir köpek ile buluştu ve onu unutmadı.
Çünkü oğlunun neresini gördü.

3. Metnin kahramanı neden kimsenin evinde kalmak istememektedir? Açıklayınız.

her zaman annesinin yanında kalmak
istiyor (5)

4. Metinde öğretmen-öğrenci ilişkisi nasıldır? Sizce nasıl olması gerekmektedir?

Pek iyi değildi çünkü öğretmen 10
amları vuruyor dolayısıyla okula gitmek
zorlaştırıyor, öğretmen öğrencilere
daha fazla ilgilenip anne baba rolünü oynar
5. Falaka hakkında ne düşünüyorsunuz? Kendi ülkenizde falakaya benzer uygulama var
mı? Varsa açıklayınız. (5)

kötü bir şeydir, bizim ülkede
falak aldığını düşünüyorum net bilgi
yok (5)

6. Kahramanın Varna'daki günleri nasıl geçiyordu?

Çok keyifli ve eğlenceli geçti oradaki
manzaraları unutmadı ve çok mutluydu.
(10)

7. Kahramanın babasının tabutuna yaklaşmasına izin vermemeleri size doğru mudur?
Kahramanı babasını kaybederken nasıl teselli etmeleri gerekiyordu?

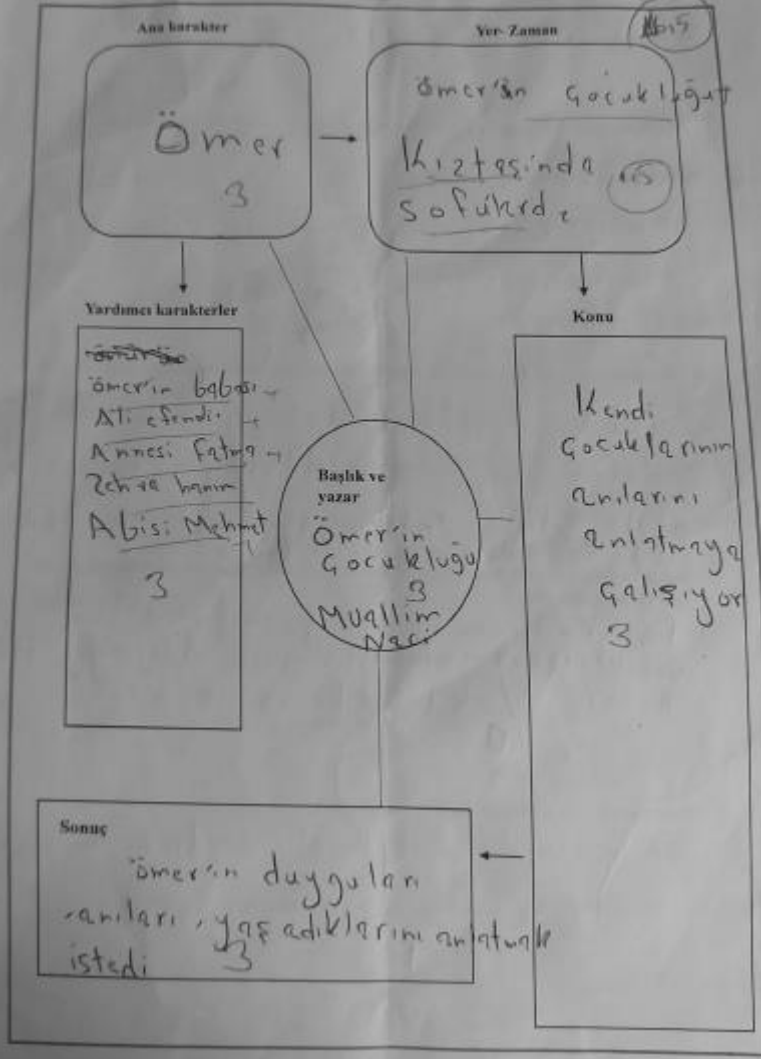
12) Yanlıştır. önce hayatta son kez
~~görecekti~~ göreceğinde dolay dokunmayı
ve yaklaşmaya izin verilmelidir.

8. İnsanlar neden anılarını yazarlar? Sizde bir anı yazıyor musunuz?

20) anılar yaşıldığında insanı rahatlatır
+ ve insanı daha çok düşündürür.
Anım: Arkadaşlarla korku evine gittik

sonra oradaki adamı arkadaşlarla; anlaşılarak
onu korkuttuk ve yere döşendik
& sonra ^{arkadaş} çok güldük sonra onu kaldırdık
ve öfke dileedik.

Aşağıdaki soruları "Ömer'in Çocukluğu" isimli anı metnine göre cevaplayınız.
1. Metnin hikâye haritasını oluşturunuz.

2. Metnin kahramanı hangi olayı ve yeri hiçbir zaman unutmamaktadır?

Köşe? ^{başu} Kuşraklısı bir köpek ile ~~her~~ karşılaşığı zaman unutmaz bu olayını. (10)

3. Metnin kahramanı neden kimsenin evinde kalmak istememektedir? Açıklayınız.

~~Her zaman~~

her zaman annesinin yanında kalmak istiyordum. (5)

4. Metinde öğretmen-öğrenci ilişkisi nasıldır? Söze nasıl olması gerekmektedir?

Pek iyi değildir çünkü öğretmen onlara vuruyor bazı zamanlar dersiyle zorlaştırıyor okula gitmelerini tekim öğretmen öğrencilere dahi fazla ilgi vermesi gerekiyor. (10)

5. Falaka hakkında ne düşünüyorsunuz? Kendi ülkenizde falakaya benzer uygulama var mı? Varsa açıklayınız.

Falaka Benze iyi bir yöntem çünkü çocuklar çok yaramazlık yapar dersiyle işe yarar. Yok bizde Kerke var olsa. (10)

6. Kahramanın Varna'daki günleri nasıl geçiyordu?

Çok mutlu da, çok keyfli oradaki manzaralarını hiç ~~unutmaz~~ unutmazlığını söyledi. (10)

7. Kahramanın babasının tabutuna yaklaşmasına izin vermemeleri sizce doğru mudur?
Kahraman babasını kaybederken nasıl teselli etmeleri gerekiyordu?

Bence doğru

(6)

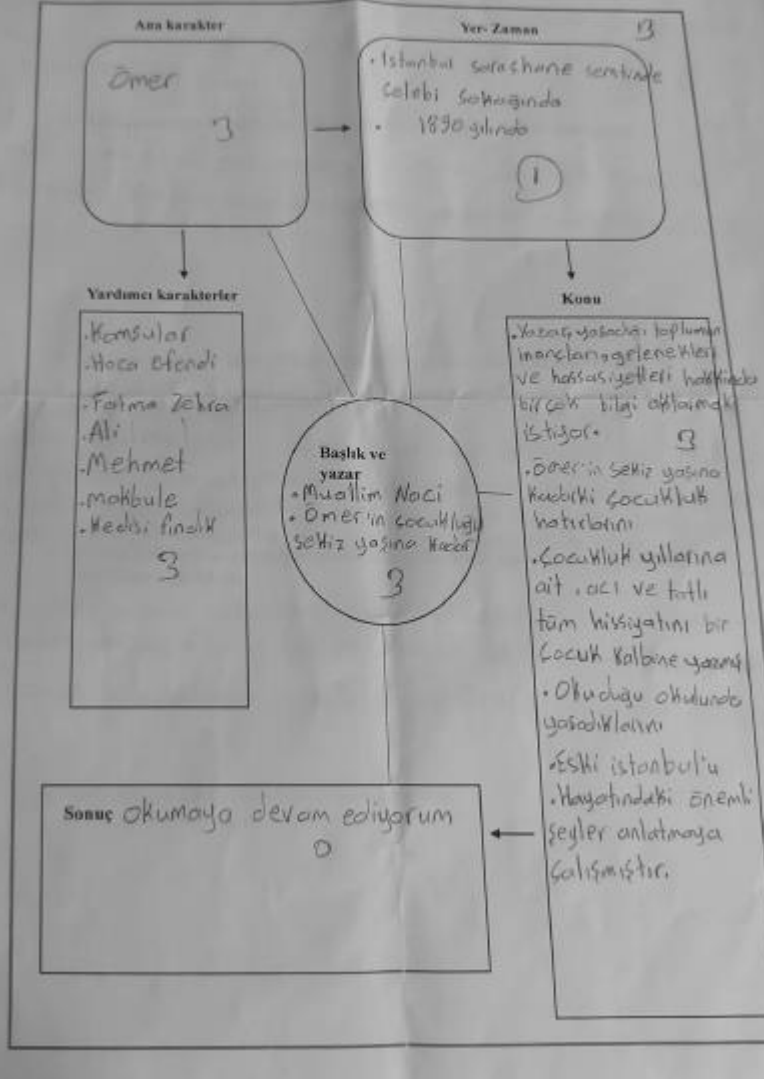
8. İnsanlar neden anılarını yazarlar? Sizde bir anınızı yazarmısınız?

insanlar, ~~anılarını~~ kendi duygularını ~~anılar~~ kelimelerle anlatırlar bazı durumlarda dolayısıyla metin yazarak anılarını değinerek anlatıyor. ~~yazamam~~
Yazamam, anlattığımdan işin ~~anılar~~ ederim.
terekkür

(10)

Aşağıdaki soruları "Ömer'in Çocukluğu" isimli esri metnine göre cevaplayınız.

1. Metnin hikâyeye haritasını oluşturunuz.

2. Metnin kahramanı hangi olay ve yerle hiçbir zaman unutmamaktadır?

Ömer okula giderken vahşi bir kafele onu vurmış ve en sevdiği hırkası yırtılması için çok acı olmuştur. En sevdiği hırkası yırtılmasına rağmen en çok üzüldüğü ve unutulmaz olan pencereye bakan adam Ömer'in görmüş ve onu yaşam etmemiş.

3. Metnin kahramanı neden kimsenin evinde kalmak istememektedir? Açıklayınız.

Yaşadığı travmatik deneyimler, Annesinin onu terk etmesi ve babasının yetersiz bakımı, güvensizlik duyguları oluşturmuş olabilir.

4. Metinde öğretmen-öğrenci ilişkisi nasıldır? Sizce nasıl olması gerekmektedir?

Efendi hoca bütün çocukları koruyordu ve onları dövüyordu.

Öğretmen tüm öğrencilerini olduğu gibi kabul edilmeli ve öğrencilerin davranışlarına sadık olmalıdır, öğretmen model olmalı, iyi geliştirilmiş iletişim kurarken aktif olmalı, öğrencilerine güler yüzlü, sevecen hoşgörülü davranmalı ve onlara asla fiziksel ya da sözlü saldırılarda bulunmamalıdır.

5. Falaka hakkında ne düşünüyorsunuz? Kendi ülkenizde falakaya benzer uygulama var mı? Varsa açıklayınız.

Falaka genel olarak çocuklar için kullanılır. Onları eğitmek ve tıstirmek amacıyla ama iyi bir çocuk yetiştirmek için yanlış bir yöntem. Çocuk büyüdükçe psikolojik ve fiziksel sorunlara olabilir.

6. Kahramanın Varna'daki günleri nasıl geçiyordu?

10

7. Kahramanın babasının tabutuna yaklaşmasına izin vermemeleri sizce doğru mudur?
Kahraman babasını kaybederken nasıl teselli etmeleri gerekiyordu?

8. İnsanlar neden anılarını yazarlar? Sizde bir anınızı yazarmısınız?

Bazı insanlar anılarını yazıyorlar unutmamak için.
Bazı insanlar ne zaman kötü ya da mutlu olurlar anılarını yazıyorlar.
Böylelikle onları hatırlasınlar diye.

10

EK 5 Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarındaki Dil Bilgisi Konuları

	Başlangıç	1. Ünite	2. Ünite	3. Ünite	4. Ünite	5. Ünite	6. Ünite
A1	Tanışma, Selamlaşma, Dilekler, Alfabe, O kim? Bu ne? Sınıf Dili	Türk alfabesi Bu- şu-o Kim? Ne? Çoğul eki(-lAr) Soru eki(mI) Burası neresi? Nerelisin?	Bulunma durumu (- DA) Var- yok Sayılar/ Kaçınıcı? İsim cümleleri Yok/değil	Şimdiki zaman Yönelme durumu(- (y)A) Uzaklaşma durumu (- DAn) -mAk istemek İzin- rica cümleleri	İyelik ekleri Ülke, millet, dil adları Kendi, hep Belirtme durumu (- (y)I) Hep/ Bütün/Herke s	Saatler - Dan -(y)A kadar Belirli Geçmiş Zaman - DAn önce/- DAn sonra - mAdAn önce/- Dİktan sonra - DAn beri/- Dİr Zaman Zarfları	İsim tamamları - ki eki Karşılaştırma (daha, en) Soru eki mI?
A2		Emir kipi İstek kipi Yapım ekleri (-II, - sIz, -IIk) Teklif, emir, istek cümleleri	Belirli geçmiş zaman İsim cümleleri nde belirli geçmiş zaman. Bağlaçlar (çünkü, bu sebeple, bu nedenle, bunun için) İle -ken	Gelecek zaman İsim cümlelerinde gelecek zaman Karşılaştıma (gibi, kadar)	Belirsiz geçmiş zaman Pekiştirme sıfatları Küçültme ekleri (- Cİk, -CA) Doğrudan anlatım (diye) Bağlaçlar (hem hem, ne ne,ya ya) Diye (sebep anlamı)	Geniş zaman Rica etme - mAktA Geniş zamanın çeşitli kullanımla rı- Dİr eki	Yeterlilik fiili (- (y)Abil) Yeterlilik fiilinin fonksiyonları Zarf-fiiller (- (y)İp,- mAdAn) Yeterlilik Fiillerinin olumsuz Kullanımları

B1		Zarf-Fiiller- (y)ArAk, - (y)A -(y)A Şimdiki Zaman Hikâyesi Zarf- Fiiller (-y)ken)	İsim-Fiil Ekleri - mAK/- mA) İsim-Fiil Ekleri- (y)Iş) Emir Kipinde Dolaylı Anlatım	Gereklilik Kipi Gereklilik Kullanımları (gerek/ lazım/ zorunda/mec bur) Gereklilik Kipinin Hikâyesi	Zarf-Fiiller (- mAk için/ mAsI için/ - mAk üzere) Zarf-Fiiller mAktAnsA - mAsInA rağmen Olmak üzere	Dilek Kipi Dilek Kipinin Hikâyesi Şart Kipi – se, -sa Zarf-Fiiller (-IncA, -Ir -mAz)	Şart Kipi Şart Kipinin Hikâyesi Zarf-Fiiller (- DIğIndAn beri, -(y)AlI, -DI, -(y)AlI) Yoksa
-----------	--	--	--	---	---	--	--

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER:

Ad-Soyadı: Nida Dilara Yıldız

ÖĞRENİM DURUMU

Lisans: Trakya Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı- 2012

Yüksek Lisans:

İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı- Devam Ediyor

Yıldız Teknik Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü/Yabancılar Türkçe Öğretimi (Tezsiz Yüksek Lisans)- 2022

MESLEKİ DENEYİM:

Alem Dergisi- Redaktör (2012-2013)

İSMEK- Yabancılar Türkçe Öğretmenliği (2014-2019)

Biruni Üniversitesi- TÖMER (Koordinatör- Yabancılar Türkçe Öğretmeni)- 2020- Devam Ediyor)

SERTİFİKALAR:

Biruni Üniversitesi- Üst Düzey Düşünme Becerileri-08.04.2022

Başkent İletişim Bilimleri Akademisi- Diksiyon- 20.02.2014

YADOT- Uluslararası Miras Dil ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi
Sempozyumu- 27.09.2023

BİLDİRİLER:

Yıldız, N. D., 2023. Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Dinleme
Alışkanlıkları. *Uluslararası Miras Dil ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi
Sempozyumu*, 26-27 Eylül, 2023 İstanbul, Türkiye.